

PEACE TIMES

ღრმ მშვიდობისა

PT #15_2007 ღმ

PT #15_2008 **၇၁**

გამოიცემა
კონფლიქტებისა და
მოლაპარაკებების
საერთაშორისო
ცენტრის
მიერ
ქორდუიდის
ფინანსური
მხარდაჭერით

Published by:
**International Center
on Conflict and
Negotiation**
Supported by: *Cordaid*

Editor:
GHIA CHUMBURIDZE

რედაქტორი:
ბია ჭუმბურიძე

გაფორმება და
დაკაბადონება:
გიგა ჩიხლაძე
& Chumbo Group

Design and layout:
Giga Chikhladze &
Chumbo Group

Cover photo: Alexander Klimchuk

გარეკანის ფოტო: ალექსანდრე კლიმჩუკი

მისამართი: ივ. მაჩაბლის 5, I სართული, თბილისი 0105
Address: 5 Machabeli str., 1-st Floor, Tbilisi 0105, Georgia

ტელ./Tel.: 99-99-87; 93-91-78
ფაქსი/Fax: 93-91-78
E-mail: iccn@iccn.ge
URL: <http://www.iccn.ge>

ჟურნალში გამოქვეყნებული მოსაზრებები შესაძლოა არ ემთხვეოდეს
კონფლიქტოლოგიის ცენტრის პოზიციას.

ISSN: 1512-3375
© 2008 by ICCN

6→ **სარელაქსიოს მაგიერ**
მიზანგროპის ჩანაწერები

8→ **თემა**
7-11

18→ **პოლიტოლოგია**
პოლიტიკური დეტექტივი

64→ **რუბრიკა**
იყიდება კულტურა

72→ **ინტერვიუ**
სალმან რუშდი: ფართო თუ ფარბე?!

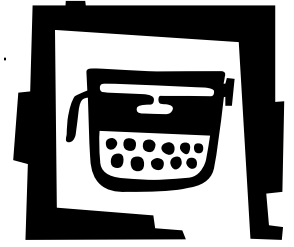
78→ **MINORITIES**
Pankisi Gorge

82→ **NEWS, THOUGH LOCAL**
Reindeer-Breeding Is Gaining Force in Georgia

86→ **ГОТИЧЕСКИЕ ИСТОРИИ**
Нож

90→ **სალალობო ღებეჭბივი**
მეზღვაური ამსტერდამიდან

96→ **МОНОЛОГ**
Живой город

ერთი მართალი კაცის ამბავი

თუკი ცხოვრება მხოლოდ ისაა, რასაც მასზე გფიქრობთ,
რატომღა გფიქრობთ მასზე ასე ცუდად?..

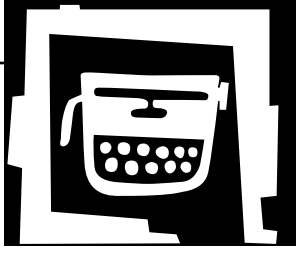
ა
ი
ზ
ა
ნ
ბ
გ
დ
ე
ვ
ი
ს

...ქალაქის გამომცემლობათაგან უმთავრესისათვის გამოყოფილი შენობა, სიმაღლე ითქვას, იმდენჯერ იყო გადაკეთებულ-გადმოკეთებული, ახლა ერთ უკიდევანო, მუდამ მოჩქარე მიმსვლელ-მიმსვლელებითა და სიგარეტის გაუნიაგებელი ყროლით გაჯერებულ, საბეჭდო მანქანების სმენაწამლები კაკა-კუკით მოცულ ლაბირინთსა ღარ-მოადგენდა უცებთათვის; ოღონდ ზედ მის შუაწელზე ერთი ოვალური, ფართოფანჯრებიანი, ყოველმხრივ იოლად მისადგომ-მისაგნები ღია ფართი კი დაეტოვებინათ მტისნარ-რეკონსტრუქტორებს — მასზე პრეტენზიას, რატომღაც, არც ერთი განყოფილების თავი არ აცხადებდა. ეს ნეიტრალური ტერიტორია ქცეულიყო სწორედ ინტელექტუალური ფრონტის ქანცგაცლილ მუშაკთა თავშეყრის ალაგად, სადაც, სხვა მსოფლიო თუ ლოკალური მნიშვნელობის საკითხთა განსჯასთან ერთად, ძირითადად ის საკითხი წყდებოდა, ხელფასის დღეს ვის დაგაფასებდით, ანთუ რა შემაღვენლობით...

წელი ზუსტად არ მახსოვს, ოღონდ დღე ჩემი დაბადებისა იყო და ეს უმნიშვნელო, ცხოვრებისეული ეპიზოდიც იქნებ ამიტომაც ჩამჩნა ხსოვნაში: ალმანახის მთ. რედაქტორის დერმატინმოსილი კარი გაიღო და ერთი ადგილობრივი კოლორიტი შვა — ტანმოკლე, დაღიბული, ღაბაბა და ხანმოთუელი. როგორც ყოველთვის, განუყრელი, კუთხეებზე ლითონმოჭედილი, სქელი პორტფელი ეპყრა ხელთ.

მასზე ამბობდნენ, დიდი გამოქეპილი ვინმე იყო ერთ დროსო, წარმომაგლობაც უწყობდა ხელს და იმპერიის რჩეულ უმაღლეს სასწავლებელში ირიცხებოდაო; მერე რაღაც იაღლიში მოსვლია უშიშროების ვიღაც რიგით ოფიცერთან, ამ ნიადაგზე ჭკუას აცდენილა და დიპლომატის კარიერაც სტუდენტობაშივე დაუსრულებიაო; ახლა თარგმნის, ათას რამეს მიედ-მოედება, შიგადაშიგ სხვის დისერტაციებსაც არედაქტირებსო... ქალიშვილი ჰყოლია შიგ პარიზში გათხოვილი, ყოველთვის თავზე მონატრების გრძელზე-გრძელ წერილებს სწერდა თურმე, რომელთა შინაარსიც, რაღაცა მანქანებით, ამა დაწესებულების ოთხივ სართულზე მომუშავეთათვის ხდებოდა ცნობილი.

ოდნავ ფეხათრეული ნაბიჯით გამოვიდა, პატივგაცემი. სწორედაც ხელფასის დარიგების დღე იყო და ამიტომაც არ გაგვიკვირებია, მორჩებით რომ განგვიცხადა:

მაბიპრ

— ახალგაზრდები ხართ ჯერ...

ამგვარ ჭეშმარიტებას კომენტარი არ ეგებოდა, ამდენს კი მივხვდით.

— დგენართ აქ, აფუილებთ, მსჯელობთ... მეც მასე ვიდექი სოლმე, ჯიბეებში ხელეხაწობილი და ვიქაფებდი ენას... რას ვიფიქრებდი, თუ არაფერი შეიცვლებოდა, თუ წრეზე იბრუნებდა ყველაფერი... მეგონა, ხვალ-ზეგ, ხელის ერთ გაწვდენაზე...

გაჩუმდა, მერე კიდევ უფრო დახარა თავი და მთლად თავისთვის და ჩაიბუტბუტა:

— ტყუილია ეგ... არაფერიც არ იქნება. არც არაფერი გელით...

და როგორ მოხდა კი არ ვიცო — გონების ეგეთი სისხარტე იშვიათად მიგვევია — წყნარად, მეც სმადაწევით გავეპასუხე:

— ალბათ რომ სწორი ხართ, ბიძაჩემო. რას იზამ. ოღონდ ახლა მართლა რო გაგიაზრო, ცხოვრებაში ამაზე მეტი არაფერი მეღის, ხარაკირის გავიკეთებდი... ახლა კი ვერაფერს დაგიჯერებთ, არ გენდობით. აი, თქვენი ხნისა რომ გავხდები, მერე ვნახოთ. ახლა ამაზე ფიქრიც არ მინდა.

ერთხანს იყუჩა, მერე მძიმე-მძიმედ ასწია ბელოტი თავი და ისევ ისე ჩაუბურტყუნა, თავისთვის:

— კი, ეგრე ჯობია. ნამდვილად.

და გაბარტყუნდა, იმ თავისი ანაქრონისტული პორტფელის ქნევის ტაქტში.

— ე ბიჭო, ერთიც ვნახოთ და ეგ კაცი მართალია? — მეკითხება ეგზისტენიალური გადახრებისაკენ მიდრეკილი კოლლეგა, პირში სიგარეტით; და მეც, სიტყვათმრუშობის მუშით შეპყრობილმა, სრული თვითკმაყოფილებით წარვთქვი:

— სამაგიეროდ, მე სწორი ვარ!

ის კაცი კარგა ხნის გაღმაგასულია უკვე (მგონი, პორტფელიც თან ჩააყოლეს საფლაგში, ჭკუა არ დაუშლიდათ) და მის სიმართლეში მე, ჩემდათავად, ეჭვი აღარ მეპარება; ისევე, როგორც ჩემი ნათქვამის სისწორეში.

შენ?..

ხალხი

© აღიქმის კვლევა

7/11

“არა – რევოლუციას!” – ეს ჩვენში საუკუნის ყველაზე ხალხმრავალი მიტინგის თავი ღოჭუნგი გახლდათ; ანუ, ხელისუფლების გამოცვლა არჩევნების გზით – სწორედ ამას ითხოვდა ოპოზიცია. ოღონდ აქ ერთი პატარა დეტალი გასახსენებელი: არჩევნები მომავალი წლის ნოემბერშია, და არა ამ გაზაფხულს... რატომ და იმიტომ – პარლამენტმა, I შეკრებისთანავე, ჯერ ხელფასები გაიორმაგა – ემანდ აღებ-მიცემობაზე ხელი არ წაგვიცდესო და მერე, კონსტიტუციაში შესაბამისი მუხლის შეცვლით, საკუთარ თავს მთელი ერთი წლით გაუგრძელა რწმუნებები.

ნოემბრის რვა რიცხვის სისხამდილით, 65 წლის ბ-ნი ერმიკო – ე.წ. ”კურთხეული თამადა”, ანუ თამადა მოწოდებითა და საქმიანობით – ქუჩაში გამოვიდა დილის გაზეთებისა და პაკეტი რძის საყიდლად. წინა დღე, ჩვეულებისამებრ, ბახუსთან და საკუთარ ხანმოთეულ მეგობრებთან ტკბილ ურთიერთობაში გაატარა; ხოლო რაკილა ტელევიზორი, ტელეფონი და მობილურები, უმკაცრესი ბრძანებით, თავად გამოართვევინა თანამეინახეებს, ახლა აზრზეც არ იყო, რა ხდებოდა “გოროდში”.

კუთხის პაწია მაღაზიაში არც გაზეთები აღმოჩნდა, არც რძე. “რავა გეკადრებათ, ბატონო – რძე ჯერ კიდევ გუშინ გაიყიდა – ასე თქვეს, უებარია ცრემლსადენი გაზით მოწამვლის დროსო, დილის გაზეთები კი პოლიციამ ერთიანად მოხვეტა და თან წაიღო – ქალაქში რაღაც განსაკუთრებული მდგომარეობა შემოუღიათ, პრესის თავისუფლება უნდა შეეზღუდოთო...”

© დიმიტრი მანუჩაძე

“რაის გაზი, რის შეზღუდვა?!” – გაოგნდა ბ-ნი ერმიკო და სახლში წაიშვეტა, ოღონდ უკვე შემოვლითი გზით, ეზო-ეზო – ქუჩა სამხედროებს გადაეკეტათ. ამაღ ისე იმოქმედა ძირძველი თბილისელის თავმოყვარეობასა და ძველი ვერელის მენტალიტეტზე, რომ თვით რაიკომის I მდივნის მიერ იმ კეთილმოსაგონარ დროს მოკითხულ, მთელი ყუთიდან ცალად დარჩენილ, თვალის ჩინივით გაფრთხილებულ ბოთლ “ენისელს” წააძრო საცობი და...

პირველად საქართველოში: “ახალი დემოკრატიის” გემო და სურნელი...

“არავითარი მომიტინგეთა დარბევა არ ყოფილა, – განაცხადა ქალაქის პოლიციის თავმა, ბ-ნმა გეგეჭკორმა. – უბრალოდ,

მოქალაქეთა დაუინებული მოთხოვნით, საპატულო პოლიციამ ქალაქის ცენტრალურ პროსპექტზე მანქანების მიმოსვლა აღადგინა.”

მაგრამ საქმეც ისაა, მაგანმა ჟურნალისტმა ვიდეოკამერით გადაიღო ყალილა და ეთერშიც გაუშვა... უკვე 11 საათისათვის კი რუსთაველზე უკვე რამოდენიმე ათასი კაცი მოგროვდა და მოთხოვნებმაც ნირი იცვალა – “გადადექი, გადადექი!” 1 საათზე ჯავშანტრანსპორტიორი გამოჩნდა, ზედ დამონტაჟებული წყლის საჭავლე კოშკურით, ხოლო გამაძლიერებლიდან ფირზე ჩაწერილი, სანდომიანი ხმა გვაფრთხილებდა: “დაიშალეთ, თორემ პოლიცია იძულებული იქნება სპეციალურ საშუალებებს მიმართოს...” მერე ამას სხვა ჩანაწერიც მოჰყვა: “ბავშვები, ქალები და მოხუცები გაარიდეთ აქაურობას...” ვინ იყო ყურის დამგდები.

– მაგარია! არ გაეკარი ყველა რეალიტი-შოუს ერთად?! – მეუბნება ვინმე ირაკლი, ახლადგამომცხვარი სტუდენტი, – მე კიდე ვიძახდი, ვერც ომს მოვესწარი, არც რევოლუცია მახსოვს-მეთქი წესიერად! სინიაკები გამივლის, რეზინის ტყვიებს კიდე შევინახავ – შვილიშვილებს ვაჩვენებ ხოლმე!

ხალხზე ჯერ წყლის ჭავლი მიუშვეს, მაგრამ რად გინდა – წვიმდა და ისედაც სველი იყო ყველა; მერე ცრემლსადენი გაზი და რეზინის ტყვიებიც წამოვიდა. პოლიცია გაზისაგან დაბრმავებულ, სირენებისაგან დაყრუებულ და წყლისაგან გალუმპულ ბრბოს შეერია, ატყდა ერთი ვაი-უშველებელი. ყველას მაგრა მოხვდა, მათ შორის, არა მარტო “იმედის” ჟურნალისტებს...

“მოხუცი დაეცა, მე და კიდე ვიღაც ბიჭი მივვარდით, ავწიეთ და გავიყვანეთ გვერდზე – ყველა ნანა თორთლაძე, დიასახლისი, ლამის შემთხვევით მოხვედრილი ამ დროს რუსთაველზე. – დაგვინახეს და გვეცნენ, ბიჭი ძირს გაიგდეს და შესდგნენ ფეხებით... მე რაღაც დავიყვირე, თავში ჩამცხეს და გონზე მხოლოდ “სასწრაფოს” მანქანაში მოვედი, ნიშადური მაყნოსინეს ეტყობა...

– გაიძახიან, ქაშვეთშიც შეაგდეს ყუმბარაო, – ამბობს გიორგი, 35 წლის ვებ-დიზაინერი; შუბლიდან სისხლი სდის და ქურთუკის სახელო აქ მთლიანად მოგლეჯილი, – სისულელეა, უბრალოდ, გაზი

იყო ბევრი, იქაც შემოაღწია... ზოგი პოლიციელი კიდე, რომ შემოვარდებოდა, პირჯვარს იწერდა, ორი კი მე მეცა და გამიგდეს ფეხებქვეშ. მღვდელი შეეცადა დაეშოშმინებინა, ოღონდ მგონი, იმასაც გვარიანად მოხვდა...

კაცმა რომ თქვას, უცნაურიც ისაა სწორედ, დიდი წინააღმდეგობა რომ არავის გაუწევია: არადა მთელი პროსპექტი საგსე იყო საშენი მასალით, რაგინდარა რკინის მილებისა თუ არმატურეს ნაჭრებით, ქვებითა და კერამიკის ფილებით. მგონი, ხელიც არავის უხლია. დილითაც, ხალხი ხელაწეული ხვდებოდა სპეცრაზმს – აქაოდა, უიარაღოები ვართო. საერთოდ, რუსთაველზე არც ერთი ფანჯარა თუ ვიტრინა არ ჩაუმტვრევიათ, ის კი არა, მაღაზიებიცა თუ საჯარო დაწესებულებებიც ჩვეულებრივ განაგრძობდნენ მუშაობას. ხალხი მარიოტსა და მაღაზიებში აფარებდა თავს, მოსამსახურეები კი პოლიციას კარს უკეტავდნენ და შიგ ადარ უშვებდნენ...

– ე-ე, ახლა ხო მაინც გავიგეთ, რა სუნიც უდის სააკაშვილის დემოკრატიას, – ბურღლუნებს ვინმე ლევანი, ისიც სტუდენტი; თან გაზის უკვე დაცლილ ხელეუმბარას ბრაზიანად გაკრავს ფეხს, სახეზე კი რეზინის დიდრონი, მოლურჯო-მოწითალო ნატყვიარი ამჩნევია – ცრემლსადენის სუნი და რეზინის გემო პირში...

ტყვია – საკაიფო, გაზი – დედის რძესავით!

ხმა გავარდა, გაზით მოწამელაზე რძეა უებარი წამალიო და გამყიდველებმაც ხელი დაიცაღეს – მთელი კვირის მარაგი უცებ დაიყიდა. ხალხი იქვე აძრობდა თავს პაკეტებს და ერთმანეთს დაუნანებლად ჩამოუსხამდნენ ხოლმე, ნუნუასავით. ნანახ-განცდილის გაზიარებაც იქვე ხდება:

– მე კიდე მაგარი რამე ვნახე – ვიღაცა ქალი პოლიციელებს ქოლგით იგერიებდა, წაართვეს და სულ იმას გაჰყვიროდა, დამიბრუნეთ, თქვე ოჯახდაქცეულებო, სიძის ნაჩუქარიო! – სიცილს ვერ იკავენს ერთი. ამ დროს ზუსტად იქ, სადაც ერთი წუთის წინ “სასწრაფო” იდგა, ხელეუმბარა დაეცა. სიცილი იქვე მოისხიპა, ვიღაც გრძელხელემა ჯეჟელმა კი დასტაცა და უკან, პიციელებისაკენ მოისროლა “ნობათი”. იქიდან რეზინის ტყვიები წამოვიდა, ოღონდ ამ მანძილზე უკვე ძალადაკარგულები, თუ სახეში არ მოგხვდებოდა, დიდი ვერაფერი სახიფათო იყო.

–შემეშვი, მე ვიცი ჩემი საქმე! – მობილურში ჩაჰყვიროდა ვიღაც ორმეტრიანი სვანი, რომელსაც ყოველ 10-15 წუთში ცოლი ურეკავდა, დაბრუნდიო. – არ ჩამოვალ, სანამ მიშას არ შევაგნებინებ რამეს! კომბლებით მომინდომა შეშინება, ეგ მართლა კომბლე ეგა!

© ალექსანდრე კლიმუკი

ბევრი რეჟინის ტყვიებს აგროვებდა, სამახსოვროდ. ერთი მოხუცი ვნახე, კარგა ბლომად ექნებოდა მოგროვილი: “კრიალოსანს ავკინძავ, შვილო... თითო მარცვალზე თითო ღოცვას ვიტყვი, მაგათი ცოდვების მოსახსენიებლად... ღმერთმა შეუნდოთ!”

ნინო ფერაძე: პოლიციელები ჭკუაზე აღარ იყვნენ მგონია... ილანძებოდნენ, იგინებოდნენ, გაიძახოდნენ – რუსეთის აგენტები და ბადრის ნაბიჭვრები ვართ სუყველა და საქათველო გავყიდეთ ორ (!) ვერცხლად... და რაა იცით, ყველაზე დიდი საშინელება? მგონი თავადაც დაიჯერეს ეს ყველაფერი! სუფთა ზვიადისტები, ღმერთმანი!

– ქალბატონო, ქუჩებში პოლიციაზე მეტი “ნაციონლები” იყვნენ, – არ ეთანხმება უცებ საიდანღაც გამომტყვრალი ლევან

© ალექსანდრე კლიმუკი

ბერძენიშვილი, თან ტყვიამორტყმულ ბეჭს ისრესს. – ზოგიეთი სახითაც მეცნო... ეგენი ყველაზე თავგამოდებულად ატრიალებდნენ ხელჯოხებსაც და მგონი,თათმანების შიგნით კიდევ რაღაც ჰქონდათ თითებზე ჩამოცმული...

7 ნოემბერი – ვის რას მოგაგონებთ?

აქვე ჯარიც გამოჩნდა.

– ეს არაფერი, დემოკრატია მაშინ თავდება, როცა ქუჩებში უფორმო და შეიარაღებული ხალხი ჩნდება, – ამბობს ალექო, 27 წლის პროგრამისტი, ის ახლა დროებითაა საქართველოში ჩამოსული, ინგლისში მიემგზავრება სამუდამოდ. – ასე რომ, ჯერ კიდევ არა გვიშავს რა, ოღონდ ამგვარი გაცილებების მერე ნოსტალგია ნაღდად რო აღარ შემომაწვება...

თქმა იყო და ნიღბებსა და ჯინსებში გამოწყობილი. რამდენიმე ასეული შეიარაღებული კაციც გამოჩნდა,მათ უკან კიდევ,თავად გენ-

ერალური მდივნის, დავით კირკიტაძის მეთაურობით – ხუთასამდე მწკ, ისინი მიშა, მიშაო – გაიძახოდნენ და შიგადაშიგ, ბადრი პატარკაციშვილსაც იხსენიებდნენ ტფილი სიტყვებით. რესპუბლიკის მოედანზე ზემოხსენებულმა ნიღბებიანებმა ძვირადღირებულ “ტოიოტა პაილუქსებიდან” მუყაოს ყუთების გადმოტვირთვა იწყეს. ბიჭებთაგან ერთი ვეღარ ითმენდა და ხმამაღლა იხვეწებოდა – *ერთი ელექტროშოკი მეც მომე რა, მარტო კასტეტის მიგდია ჯიბეში!* უდისციპლინობის ამგვარი გამოვლინების გამო კი პირადად გენსეკისაგან მიიღო ქოთი კეფაში... “გითხარით, აქ არ დაირიგოთ-მეთქი!” როგორც აღმოჩნდა, ჯეროვნად “ამუნიცი-ადარიგებულნი” და სამხედრო ავტობუსებში გადამსხდარი ნაციონალები რიყეზე გამგზავრებას ეპირებოდნენ...

ოღონდ პოლიციამ მანამდე მიიტანა იერიში, ვიდრე ხალხის ძირითადი მასა მიაღწევდა იქამდე.

მგონი პირველად, თავისი მკვეთრი ოპოზიციონერობა ე.წ. სახალხო დამცველმა, სოზარ სუბარამაც გამოავლინა: “ჩემი თვალი ვნახე, წაქცეულებს რომ აზელდნენ წიხლებს! შევეცადე, რაღაც მაინც მეღონა, მაგრამ ა, შეხედეთ...” – და ზურგზე ფეხსაცმლის ქუსლების ანაბეჭდებს გვიჩვენებს. – “რის ხელშეუხებლობა – გინდა სახალხო დამცველი იყავი და გინდა – პარლამენტის წევრი, რა მერე?! იქნებ კიდე მეტიც მოგხვდეს!”

როგორც რომ ძირძველი თბილისური წესია, სადამოს რესტორნები, კაფე-ბარები და სახინკლეები გადაჭედილი იყო – მიტინგის დარბევა ხო უნდა აღენიშნა ხალხს... ყველაზე პოპულარული სადღეგრძელო (გამოიცანა გერგებათ!) “საქართველოს გაუმარჯოს, სააკაშვილის გარეშე!”

– ე-ეჰ, ადრე კიდე საქართველო შევარდნაძის გარეშეო! – გაიძახოდნენ, – მეუბნება ანჯელა, ჩემი კარგად ნაცნობი მიმტანი სახინკლეში. ამ დროს კი ტელევიზორში გამოაცხადეს, სპეცრაზ-ში შევარდა “იმედის” ტელესტუდიაშიო და ორ წუთში დაიცალა იქაურობა...

ტელევიზიის “აღების” ოპერაციას ლამის პირდაპირ ეთერში გადასცემდნენ. რუსთავი-2-ის წამყვანს რაღაც შეეშალა და ხელისუფლებისაგან სიტუაციაში გარკვევა მოითხოვა. ერთ საათში ეგენიც გათიშეს.

ყველაზე თავდაჭერილად ბიძინა ბარათაშვილი იქცეოდა: “არა, ისეთი არაფერი, ჩემზე ხელიარავის აღუმართავს, უბრალოდ ერთი დამპირდა – შუბლს გაგიხვრიტავო...”

გარეც მოზღვაებული ხალხი ჟურნალისტების გამოსხნას შეეცადა, ოღონდ რაც იქ ამბავი დატრიალდა, ოპოზიციამ რომ მარტო ეგ ატრიალოს ხელისუფლების ყოველი მხარდამჭერის გამოსვლაზე, წარწერით: *უკომენტაროდ და გვერდში 9 აპრილის იგივე სცენა დაუსართოს, ვის რაღად უნდა მაგათი “დებატები”... ე-კჰ, მიფიქრება უნდა ყველაფერს.*

მერე, “იმედს” ზედ “კავკასიაც” მიაყოლეს (არა, ეგ “მძინარე მზეთუნახავი” ვიღას რას უშლიდა? არ გახადეს კაცი კაცად?! ახლა მაგას რა დააძინებს...)

“ეგ ტელევიზიები *ტენდენციურნი* იყვნენ, რაც დაუშვებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში” – ხმაშეწყობილად გაიძახოდნენ პ.წ. გიგა ბოკერია, მაია ნადირაშვილი და გივი თარგამაძე. ეს ოხერი, ხო გეუბნებოდათ ბერძენიშვილი (უფროსი): *ნუ ხმარობთ იმ უცხო სიტყვებს, რომელთა მნიშვნელობა კარგად არ იცითო?* მე კიდევ, ჩემის მხრივ დავამატებდი, როგორი *გლობალისტიც* ი. ჭავჭავაძე იყო (გან. მინ. მოადგ. ბელა წიფურია, “დამის საუბრები”), ისეთივე ტენდენციური გახლდათ “იმედიც”... რა დარჩიაშვილისეული *ტემპლიტები* აგიტყდათ ყველას?! თუკი ზვიადისდროინდელი *“დუხინფორმაცია გადაიდესო”* მოგენატრათ და – ხელებიც დამიბანია...

გვიან საღამოს პრეზიდენტმაც გამოთქვა წუხილი მომხდარის გამო და ყველაფერი გარკვეულ “ძალებს” გადააბრალა. საბუთად კი “სამშობლოს გაყიდველთა” ვიდუო-აუდიო ჩანაწერები დადო: (ერთისა – მოდურ კაფეში, მეორისა – საკუთარ სახლში, მესამისა – მობილურზე ბლატავი და ა.შ.).

– მაგარია. ამისთანა უნიჭო რეჟისორი სად იპოვეს? ა-ა, გამახსენდა – აკი რობიკო “შემოქმედებით კრიზისშია” და... – ღადაობს ერთი, თავზე ჯერ ისევ დოლბანდი აქ ემოხვეული, ალაგ-ალაგ სისხლის კვალი ამჩნევია. – დაიცა რა, ის ტიპები რა, რუსები იყვნენ, გაზით რო დაგვწამლეს და კეტები გვირახუნეს თავში?! თან რისთვის რა – ხო მაინც დათანხმდა ყველაფერს და ექნა დროზე, უშლიდა ვინმე?!

– კარგით რა, – მეუბნება ვიღაც ხანმოთეული, პროფესორის ტიპი. – ხალხი ბოკერია-თარგმადის ცინიკურ გამოსდომებზე უფროა გამწარებული, ვინემ ვიღაც რუსებსა თუ თავად პრეზიდენტზე, ან გინდაც ბურჟნაძეზე, ინტერვიუში რო ამბობს – *ვენა-პარიზში მიყვარს შოპინგზე სიარულიო...* თან საქართველოს ერთი წლის ბიუჯეტის ფასი გულქანდა უკიდია მწყაზარ ყელზე!

გვიან ღამით ქალაქში ჯარის შემოყვანა გვამცნეს და განსაკუთრებული მდგომარეობის შემოღებაც. საინტერესოა, რომ ლევან რამიშვილმა ტელევიზორში ეს მანამდე დააყრანტალა, სანამ პრეზიდენტი ბრძანებულებას მოაწერდა ხელს – პარლამენტისთვის დასამტკიცებლად გადაცემაზე ხომ ლაპარაკიც არაა...

მეორე დღეს კი კომენტარები წამოვიდა, დასავლეთის მხრიდან... მძიმე წასაკითხ-მოსასმენი იყო, ოღონდ – არა ქართულ, ანუ უკვე სამთავრობო/ცენზურაგავლილ ვარიანტებში! ამიტომაც, “ინგლისური და რუსული გადაცემები კაბელურ ტელევიზიებზე გაითიშა, ახლა ინტერნეტსაც იგივეს ვუზამთო” – დაიქანდა მერმა (!?)

– ამერიკელებმა მგონი, საკუთარი თავიც დააჯერეს, რომ საქართველო მართლა “დემოკრატიის შუქურაა” და... იმ ბოთე მეთიუ ბრაიზას გადააბარეს ყველაფერი. სააკაშვილი კიდე საკუთარი თავის გარდა, მხოლოდ ლევან რამიშვილს უსმენს, ეტყობა. ოპოზიციამაც, ასე არ უნდაო და თავად მოინდომა რადაციის შეცვლა. მოკლედ, სამივე მხრიდან დაშვებულმა შეცდომების კასკადმა ის მოიტანა, რომ ახლა ჩვენ მართლა გვაქვს რეალური დემოკრატიის შანსი... იმიტო კი არა – ლევანა გაჩეჩილადის გამარჯვების იმედი მქონდეს – უბრალოდ, მიშა გავა ხმების მინიმუმით და ჩვენც გვეტყვიან – ა, ძმებო, ნამდვილი დემოკრატიაო... თორემ აქამდე სულ ერთსულოვნად ირჩევდით და მერე ასევე ერთსულოვნად...

P.S. მაგანმა ჟურნალისტმა თურმე, ვარდების რევოლუციის №1 ავტობუსის მძღოლს მიაგნო, სააკაშვილს რომ დაატარებდა მთელს დასავლეთ საქართველოში 2003წ. ნოემბრის თვეში და კითხვაც ინკლიკანტური დაუსვამს: *ახლა ისევ მიშას დადუღებოდი მძღოლად თუ ოპოზიციასო...* “ერთი მაგათი ორივესიო!” – უპასუხია ენამოსწრებულ მძღოლს. ეგრეა.

დსთ-ს, რუსეთის 'სამშვიდობო' ჯარები - საქართველოში კონფლიქტებისთვის
 თუ კონფლიქტები რუსეთის ჯარის გრძელვადიანი ფუნქციონირებისათვის

პოლიტიკური დეტექტივი

ნინო წიხისთავი

22 დეკემბერი, 2006 წ

მთავარი მოქმედი პირები: პოლიტიკური ანტითეზა – რუსეთის ფედერაცია
 უნომივი – გაერო-ს დამკვირვებელთა მისია საქართველოში
 თოჯინები – კონფლიქტში მონაწილე მხარეები
 აქტიორები – საერთაშორისო ორგანიზაციები და მათი მრავალმხრივი ეფექტური პროგრამები

გულწრფელად, ღიად დახურული თამაში

შესავალი

ბოლო 10 წელზე მეტია, რაც პოსტ-კონფლიქტური ქვეყანა გვქვია. ამ სტატუსმა რამდენიმე მდგრადი მიმართულების ღირებულება უფრო განამტკიცა ქართველ ერში. მათ შორის ერთი პრიორიტეტულია: ჩვენ აღარ გვინდა ომი, ჩვენ გვინდა მშვიდობა; ომმა დაგვაზარალა, მშვიდობით ავაშენებთ დანგრეულს.

ეს ყველაფერი გასაგებია საქართველოს გადასახედოდან. ამ სამშვიდობო მიმართულებას, დღიდან ჩასახვისა, განვითარება დაუწყეთ. განვითარებაში კი ბევრი მხარდამჭერი შემოგვიერთდა. თან გვასწავლიდნენ, თან გვაკეთებინებდნენ სამშვიდობო პროცესს. რამდენიმე რამ საკმაოდ კარგად გვასწავლეს: მათ შორის, კონფლიქტის მოგვარება და მშვიდობისმშენებლობა – როგორც თეორია, ასევე პრაქტიკა. ბევრი წიგნი ითარგმნა და გავრცელდა ჩვენს საზოგადოებაში. ბევრმა დიდი წარმატება ნახა მკითხველში. უმეტესობა შინაგანად გაძლიერდა იმ პრინციპებზე ფიქრითა და საუბრით, რასაც შერიგება, პატიება, მოლაპარაკება და ბოლოს – მშვიდობის მშენებლობა ჰქვია.

ამ ბევრში მეც ვურევივარ: ჩემი ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი და ეტაპი სწორედ ამ იდეოლოგიას მივუძღვენი, რასაც ჰქვია ქალის როლი კონფლიქტის მოგვარებაში. და თუ დღეს შემიძლია რაიმე ვთქვა ქართულ-აფხაზურ კონ-

ფლიქტზე, უნდა ვილაპარაკო მხოლოდ იმ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, რომელიც დამიგროვდა კონფლიქტის სრულმასშტაბიანი პოლიტიკური მოგვარების საერთო სურათის - ერთ პატარა კომპონენტში - ქალის როლი მშვიდობის მშენებლობაში.

ეს მიმართულება ძალზედ მნიშვნელოვანი და მრავლისმომცველია. მას დღეს აღიარებს როგორც საერთაშორისო საზოგადოება, ასევე კონფლიქტში ჩართული მხარეებიც. ქალის როლი **კონფლიქტის მოგვარებასა და მშვიდობის მშენებლობაში**, დღეისათვის განსაზღვრული და გამყარებულია რიგი საერთაშორისო დოკუმენტებითა და ინსტრუმენტებით. მისი განმარტება და განვითარების გზები ასახულია მრავალ დეკლარაციაში, კონვენციაში და რეზოლუციაში, რომლებიც, ხშირ შემთხვევაში, სარეკომენდაციო ხასიათს ატარებს. მაგრამ, მათ პოპულარიზაციას ემსახურება ბევრი საერთაშორისო პროგრამა: რომ ხალხმა გაიცნოს, მიიღოს და გამოიყენოს პრაქტიკაში. ამ მიმართულებას საქართველოში უკვე თავისი ისტორია აქვს და, აგრეთვე, გამოვლენილია კონკრეტული აქტორები (players), რომლებიც წლების მანძილზე მუშაობენ და გვევლინებიან როგორც ინდივიდუალური, ასევე ინსტიტუციური სახით (ორგანიზაციები, კავშირები, ქსელები, კოალიციები და სხვა), როგორც კონფლიქტში ჩართულ მხარეთა საზოგადოებებში, ასევე - საერთაშორისო მასშტაბით (საერთაშორისო ორგანიზაციები და მათი პროგრამები).

როცა პრაქტიკა და თეორია გზის გასაყარზე დგება, (როგორც ეს მოხდა არსებული კონფლიქტებისა და მშვიდობის დამყარების საქმეში საქართველოში), როცა ქაღალდზე დაწერილი მხოლოდ რწმენაში გადადის მაგრამ ყოველდღიურობამდე ვერ აღწევს, როცა საუბარი ერთი გვაქვს, მაგრამ რეალობა სხვა, მაშინ იწყება საინტერესო ეტაპი - ურთიერთბრალდებისა და კრიტიკის: შენ ვერა და მე კი! შენ წადი და მე მოვალ! მე მოვედი, მაგრამ შენ ბევრი დამახვედრე 'ვალები', და სხვა მსგავსი.

საბოლოო ჯამში, არაფერი იცვლება: ისევ იწერება დოკუმენტები და ისევ გვასწავლიან მათ ზეპირად, ისევ სხვა არის საუბარი და ისევ განსვლაშია პრაქტიკასთან. დრო კი გაეიდა. არც ახლოში სჩანს რაიმე უკეთესი - გზა არ ვიცით.

ანალიზის მიზანი

დღეს, ჩემი წერილის ძირითადი მიზანი ის გახლავთ, რომ თავიდან გავიარო ქალთა შეხვედრებისა და არაფორმალური მოლაპარაკებების გზა და, ამ გზაზე გამოვლენილი ტენდენციები შევადარო იმ მოძრაობას, რომელიც ხდებოდა

ზევით, გაერო-ში, სადაც იღებდნენ გადაწყვეტილებებს (უშიშროების საბჭოს რეზოლუციების სახით), რომლებიც (თითქოს) რიგ შემთხვევაში კი რჩებოდნენ ქალაქზე, ან გაერო-ს ვებ-გვერდზე, ჩვეულებრივი ადამიანებისთვის, ზოგადად ჩვენთვის, მაგრამ, მეორეს მხრივ, ამ გადაწყვეტილებებით დაინტერესებული ქვეყანა (ან ქვეყნები) კი, ახდენდა პირდაპირ ზეგავლენას ყველაფერზე, მათ შორის, მცირე, ერთი შეხედვით, უმნიშვნელო ფორმატის შეხვედრაზეც, სადაც შეიძლებოდა რაიმე პროცესი დაწყებულიყო და, დიდი პოლიტიკის კეთებას დაპირისპირებოდა (!!).

უფრო მარტივად რომ ვთქვა, დღეის გადასახედიდან, როდესაც თვალწინ მაქვს გაერო-ს უშიშროების საბჭოს 2006 წლის 13 ოქტომბრის რეზოლუცია – ჩემთვის ნათელი ხდება, როგორ მარტივად იყენებს დაინტერესებული ქვეყანა – რუსეთის ფედერაცია იმ საერთაშორისო ტრიბუნას, ორგანოს, აპარატს, მანქანას – გაერო-ს - თავისი მიზნებისთვის: სამუდამოდ დაიქვემდებაროს აფხაზეთი (და არა მარტო აფხაზეთი) და ამით, ირიბად, მაგრამ ხანგრძლივად მიიბას საქართველო.

ქალთა როლი მშვიდობის მშენებლობაში რამდენიმე მიმართულებასთან ერთად მოიაზრებს კონფლიქტში ჩართულ მხარეთა წარმომადგენელ ქალთა შეხვედრას. შეხვედრებში, როგორც წესი, მონაწილეობენ ლიდერი ქალები, რომლებიც ნაწილობრივ მაინც მოიაზრებიან საკუთარ საზოგადოებებში აქტიურ ადამიანებად და, რომლებსაც, სამომავლოდ შეუძლიათ რაიმე პოზიტიური გავლენის მოხდენა იმავე საზოგადოების წევრებზე.

როდესაც გადავხედე წარსულს (თუმცა ეს წარსული ისე ახლოსაა ჯერ კიდევ, ისე ცოცხალია, რომ სულ მაქვს იმის განცდა, რომ ეს-ესაა ხელი შევახე მას და, ეს-ესაა იმ ადამიანებს დავშორდი, რომლებთანაც თბილი, ღია საუბრები მქონდა) და როდესაც დღეს დავალაგე გაერო-ს შტაბბინაში, კერძოდ, უშიშროების საბჭოს მიერ მიღებული დოკუმენტები (რეზოლუციები), საბჭოს წევრთა სხდომათა ჩანაწერები, სადაც ისინი გამოთქვამენ საკუთარ დათქმებს, მოსაზრებებს, მიღებული რეზოლუციების გამო, დავინახე ერთი უეჭველი კავშირი, რომელიც გამოვლინდა იქ (ნიუ იორკში) მიმდინარე პროცესებსა და აქ (კონფლიქტის ზონაში), ჩატარებულ შეხვედრათა შედეგებში.

დღეს, თვალნათლივ გამოჩნდა, რომ ყველა ეტაპზე, როდესაც გაერო-ს უშიშროების საბჭოს წევრები სხდომათა მიმდინარეობისას გამოთქვამდნენ რაიმე აუცილებელ დათქმას ან პირობას, რომელიც რომელიმე მხარეს უნდა შეესრულებინა კონკრეტულ ვადაში, აქ, საქართველოში, ამ პირობას ან საერთოდ არ ეწერა შესრულება, ან პირიქით, განსაკუთრებული სისწრაფით დროში და განსხეულებული შინაარსში ხორციელდებოდა. უშიშროების საბჭოს მიერ

გამოცხადებული ნების შეუსრულებლობას აგრეთვე ბევრი რამ ემსახურებოდა ადგილებზე, ხშირ შემთხვევაში ეს საერთაშორისო პროგრამები და მათი განხორციელებული საქმიანობა იყო. და თანაც, ამის პარალელურად, მაგ. სახალხო დიპლომატიის პროცესში ჩართული აფხაზური მხარის წარმომადგენლებიც, უფრო ხშირად ამ პირობათა შესრულების წარმოდგენილობას, აბსოლუტურ შეუსრულებლობას, პრობლემის გადაუწყვეტელობას ადასტურებდნენ ყველა ტრიბუნიდან: 'ხალხი არ დაუშვებს დევნილთა დაბრუნებას'; ან 'ყველაფერზე ვისაუბროთ აფხაზეთის სტატუსის გარდა', ან კიდევ, 'ჩვენ არ ვსაუბრობთ დევნილთა შესაძლო დაბრუნებაზეც კი' ან 'საერთოდ არ ვმონაწილეობთ დისკუსიაში ამ საკითხზე' და სხვა.

იქმნებოდა ის შთაბეჭდილება, რომ ერთი და იგივე გამზადებული აზრი მათი პირით, უბრალოდ, მკაფიოდაა გაჟღერებულია.

ალბათ, ადამიანურად ვერასოდეს შევძლებ, გავიგო, როდესაც გასულია დიდი დრო, გაზრდილია ახალი თაობა, ან ახლა უკვე ზრდასრულნი არიან ის თოთო ბავშვები, რომელთაც არ მიუღიათ მონაწილეობა შეიარაღებულ კონფლიქტში – მათზე, ბავშვებზე, მოხუცებზე, ადამიანებზე, ერთი ხელის მოსმით, ერთიანად ისაუბრო ასე გაცხარებით, რომ თურმე 'არ სურთ საუბარიც კი დევნილთა დაბრუნებაზე'. არ მესმის, როგორ შეიძლება უცქირო ფანჯრიდან იმ სახლს, რომელშიც შენი მეზობლები დაიბადნენ, გაიზარდნენ, მათი იყო ის ქონება და ახლა იქ, სრულიად უაზრო, მათგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო – სხვები შესახლდნენ, და აქვე სინდისის ქენჯნის გარეშე შეგიძლია განაცხადო, რომ 'არ დაუშვებ დევნილთა დაბრუნებას'. ან კიდევ, მეორე შემთხვევა ავიღოთ, როდესაც შენს გვერდზე განადგურებულია, დანგრეულია სახლი და შენ გირჩევნია, მას ასეთ მდგომარეობაში უცქირო, ვიდრე თქვა, აღიარო, რომ დევნილების დაბრუნების აუცილებლობა უეჭველია და ამ წინადადებას მხარს უჭერ.

სწორედ იმის გამო, რომ ეს თეზა, ჩემთვის ადამიანურად მიუღებელი და ასევე ადამიანურად აუხსნელია, მე მაფიქრებინებს, რომ არსებობს **პოლიტიკური ანტითეზა**, რომელიც გეგმავს 'ასეთ პასუხებს' და, რომელიც აიძულებს ჩვენსავე მსგავს ქალებს, ბავშვებს, მოხუცებს, აფხაზურ მხარეზე, რომ იბახონ ერთი და იგივე.

რა იყო მთავარი ამ **პოლიტიკური ანტითეზასთვის?** გაეჟღერებინა აფხაზი ხალხის ხმა! ვითომდა ხალხის ხმა, რომელიც სად უნდა ყოფილიყო უპირველესად მოსმენილი? – რა თქმა უნდა, სახალხო დიპლომატიის ფორმატში, სადაც 'მეორე მხარეც' იქნებოდა (ქართული მხარე) და, აგრეთვე, საერთაშორისო საზოგადოების წარმომადგენლებიც. ეს იყო სწორედ ის ადგილი, სადაც დიდი რეზონანსი ექნებოდა პოლიტიკური ანტითეზის მიერ მომზადებულ, ნაკარნახევ და ხალხის პირით გამოხატულ '**აფხაზი ხალხის აზრს**'!

აქ მე იოტიხოდენა მცდელობაც კი არა მაქვს იმისა, რომ აფხაზ ერს რაიმე შეურაცხყოფის მაგვარი მივაყენოთ იმით, რომ ის წარმოვაჩინო მთლიანად რუსეთის მიერ ჩაბეჭდილი აზრების გამომხატველად. რა თქმა უნდა, არა. მეტიც, მე მთელი ამ წერილით ის მარტივი არითმეტიკა გამომდის, რომ ქართველი და აფხაზი ხალხები, სწორედამ რომ გახდნენ სათამაშო პაიკები ამ დატრიალებული მეთელი დიდი პოლიტიკის ხელში, რომლის მმართველი ძაფებიც მათ შორის რუსეთს უპყრია. და მან, რუსეთმა, გაერო – როგორც კარგი ზონარი ჩვენი ერების ყელზე მობმული – მშვენივრად და ეფექტურად გამოიყენა. და მან, რუსეთმა აგრეთვე კარგად ასაუბრა აფხაზი და ქართველი ერების გამოუცდელი წარმომადგენლები თავისი აზრების გამომხატველებად, ხოლო, საბოლოო ჯამში ისე მოხდა, რომ მოსკოვში ჩვენივე ხელი მოეწერა ე.წ. მოსკოვის ხელშეკრულებას 1994 წლის 14 მაისს. ამაზე ყველაფერზე უფრო ლეტალურად ქვევით ვისაუბრებთ.

თუმცა, ჯერ კიდევ მკაფიოა ხალხის კოლექტიური მეხსიერება, ჯერ კიდევ კარგად გვახსოვს, როდესაც ესაუბრობდით იმაზე, რომ უკვე მომხდარი შეიარაღებული კონფლიქტის მოსაწყესრიგებლად გაერო-ს სამშვიდობო ჯარები, სამშვიდობო ოპერაცია იქნებოდა ჩვენთვის მისაღები.

ამ მიმართულებით კეთდებოდა განცხადებები და ზოგადად, ხალხს ჰქონდა ამის იმედი. შედეგად კი ის მივიღეთ, რომ გაერო-ს ნაცვლად და, როგორც ირკვევა, გაერო-ს მხარდაჭერით, რუსეთის ჯარი შემოვიდა საქართველოში და მათ მსოფლიომ რატომღაც 'სამშვიდობო მისია' დაარქვა. დღეს-დღეისობით რუსეთის (და არა დსთ-ს) სამშვიდობო ძალებს სწორედ გაერო-ს ძალისხმევით ერთდროულად რამდენიმე მანდატი აქვს: ცეცხლის შეწყვეტისა და ძალთა დაშორების შეთანხმების კონტროლის, სამშვიდობო ოპერაციის ჩატარების და, ბოლოს, კონფლიქტის სრულმასშტაბიანი პოლიტიკური მოგვარების. სამივე მანდატი ხელთ უპყრია რუსეთს, სამივე მისი გასაკეთებელია და ამაში საერთაშორისო საზოგადოება ნდობას უცხადებს გაერო-ს რეზოლუციის სახით, მაგრამ, არაფერია ამ დედამიწაზე მუდმივი.

(არც რეზოლუცია შეიძლება იყოს უვადო. ბოლოს და ბოლოს ქართველი ხალხი დააყენებს ვადების საკითხს და ბოლოს და ბოლოს, ჩვენც შევძლებთ გაერო-ს მოვთხოვით პასუხი. მით უფრო, რომ გაერო-ს დღეს ძალზედ მნიშვნელოვანი საქმე აკისრია – რეფორმა და განვითარება მის ბიუროკრატიულ აპარატში და სტრუქტურაში. ვნახოთ, რა იქნება, მაგრამ ამაზე სხვა დროს).

პოლიტიკური ანტიითება: მინდა დღევანდელ საუბარში პირდაპირ დავარქვა ყველაფერს თავისი სახელი: ამ მიმოხილვაში პოლიტიკური ანტიითება - რუსეთია. ის მოქმედებს ყველა შესაძლო და შეუძლებელი გზებით, რათა მიიღოს მოგება. რაში მდგომარეობს მოგება რუსეთისთვის?

რუსეთის პრეზიდენტების მთავარი მიმართულება მკვეთრადაა ჩამოყალიბებული. ამიტომაც, ხშირად გვეჩვენება, რომ რუსეთში, მიუხედავად პრეზიდენტების სხვადასხვაობისა, ერთიან პოლიტიკას ატარებენ. სინამდვილეში, რუსეთში საჭიროებაა ძალიან კონკრეტული და პოლიტიკაც ამ საჭიროების დაკმაყოფილებას ემსახურება. რუსეთის საჭიროება კი ნათელია: ამხელა ტერიტორიაზე მოჩვენებითი სტაბილურობა შიმშილის მცირედი ზღვარით იყოს მიღწეული. ამ საჭიროებას ორი რამ შეიძლება მოემსახუროს: ძალა და სულიერება. ძალა - არმია, სულიერება კი - ეკლესია. ჰოდა, სულაც რომ თავდაყირა დადგეს რუსეთის პრეზიდენტი, ამ ორ მიმართულებას უნდა მისდიოს: დააპუროს არმია და გუნდრუკი აკმევინოს ეკლესიას. ასე ერიც მშვიდად იქნება და ბერიც.

როგორ დააპუროს რუსეთმა არმია: (რა ჩვენი საფიქრალი ეგ არისო, იფიქრებს ადამიანი, მაგრამ, როგორც ირკვევა, ჩვენი საფიქრალი კი არა მარტო, ჩვენი კონფლიქტები კვებავენ პირდაპირ) ავღანეთის შემდეგ არც თუ ისე დიდი დრო გავიდა. რუსეთის ძლევამოსილ არმიას, რომელიც გაბნეული იყო საბჭოთა რესპუბლიკებსა და დამატებით თითქმის გასაბჭოებულ რესპუბლიკებში (ქვეყნებში), ბევრი ქვეყნის დატოვება მოუხდა. ამან სერიოზული ნეგატიური მოძრაობა გამოიწვია როგორც ხალხის მასებში, ასევე ცენტრალურ ბიუჯეტშიც. დაიწყო უკმაყოფილოთა ზრდა. ამ დროს რუსეთი მოიფიქრებს მშვენიერ გამოსავალს და სწრაფად 'სთავაზობს' (თავს ახვევს) როგორც საკუთარ ფორმიან ძალოვანებს, აგრეთვე მსოფლიოს: რუსეთი, დიდი დერჟავა, მსოფლიოში გამოდის როგორც დიდი 'მშვიდობისმყოფელი' და მისი ჯარი იძულებით შეჰყავს კონფლიქტურ ზონებში, რათა იქ 'სტაბილურობა დაიცვას'. რაშია რუსეთის ბენეფიტი ამ შემთხვევაში? ფულში, არმიის გაძლიერებაში, საკუთარი ხალხის დაკმაყოფილებაში, მსოფლიოს კონტროლში, ძალის დემონსტრირებაში, და მრავალი სხვა მიმართულების დიდ მოგებაში.

ეს ყველაფერი მინდა პირდაპირ დავაკავშირო გაერო-სთან, გაერო-ს უშიშროების საბჭოს გადაწყვეტილებებთან საქართველოს შესახებ. ეს ის პერიოდია, როცა საქართველოს ჭრილობა ცხელ-ცხელია. სისხლი იღვრება და რუსეთი/პოლიტიკური ანტითეზა იწყებს თავის თამაშს საკუთარი არმიის დასაბინავებლად, და აგრძელებს ძველ თამაშს საკუთარი ტერიტორიული ინტერესების მისაღწევად.

ვნახოთ, როგორ არის ეს მიბმული გაერო-ს უშიშროების საბჭოს გადაწყვეტილებებთან. და რაზე დაყრდნობით მიიღება ეს გადაწყვეტილებები?

ქვეყნები საქართველოს უჭერენ მხარს

გაერო-ს ვებ-გვერდზე მოთავსებულია უშიშროების საბჭოს სხდომათა ოქმები

(ჩანაწერები), რომელთა ანალიზი სრულიად მკაფიო სურათს გვაძლევს, თუ რომელი ქვეყანა, ან რომელი ქვეყნის ოფიციალური დელეგაცია იდგა იმთავითვე საქართველოს პრობლემების მიმართ პრინციპული პოზიციით და რომელი ქვეყნები იდგნენ საქართველოს გვერდით.

მეორეს მხრივ, ამ ქვეყნების დიდი უმრავლესობა სრულიად რეალისტურად აფასებდა მაშინაც, თუ რა საშიშროება იყო რუსეთის ფედერაცია, და თუ კი რუსეთს ხელავდნენ აგრეგირებულ გააქტიურებულს, უშუალოდ ყოფილიყო საქართველოში მომხდარი კონფლიქტების 'შევიდობიანი მოგვარების გარანტი', დანარჩენი ქვეყნები გამოთქვამდნენ საკუთარ ეჭვს, აკეთებდნენ დათქმებს მისაღებ თუ მიღებულ რეზოლუციებზე.

თუმცა, დრო გავიდა და მათი 'დათქმები', 'აუცილებლად შესასრულებელი პირობები', რომლებიც საქართველოს უნდა გამოეყენებინა მაშინვე, გაუფერულდა, გაიცრიცა და ახლა კი მხოლოდ მაშინდელი მიღებული მკვეთრი რეზოლუციები რჩება შეუსრულებელი.

ამ საკითხმა მაშინ დამაფიქრა, როდესაც 2006 წ. 13 ოქტომბერს, ისევ ნიუ-იორკში, ისევ შეიკრიბა გაერო-ს უშიშროების საბჭო ისევ საქართველოზე სამსჯელოდ. და ახლა უკვე (ამდენი წლის შემდეგ) ისევ განუახლეს საქართველოს 12 წლის წინ მიღებული ვალდებულებები და ისევ დააკისრეს საქართველოს 'ცივილიზებულ ურთიერთობებში დაბრუნება'.

რას ნიშნავს გაერო-ს უშიშროების საბჭოს რეზოლუცია და რა ძალა აქვს მას, ამაზე (თუმცაღა, ეს უდავოდ ფართოდაა სამსჯელო ჩვენი საზოგადოების მხრიდან) არ შევჩერდები. მხოლოდ იმის ცდა მექნება ქვემოთ, რომ გამოვიყვანოთ შედარებით ნათელი სურათი, აღვადგინოთ მოვლენები 1993-94 წწ, როდესაც დაიღო ე.წ. 'მოსკოვის ხელშეკრულება'-ს მომზადება და მას მერე დატრიალდა საქართველოს თავზე დღესაც მოუშორებელი ჭირი.

ფაქტობრივად, ომში დავმარცხდით იმ დღეს, როცა გადაწყდა, რომ რუსეთის ჯარი 'სამშვიდობო' ნილით შემოვიდოდა საქართველოში. ამ ყველაფრის მიჩუმათებით კი დღეს ის მივიღეთ, რომ სეპარატისტები და მათი მოსკოველი კრემლის 'ძმები' მიუთითებენ საქართველოს – დაუბრუნდეს 'ცივილიზაციას' – ანუ შეასრულოს გაერო-ს მითითებები – რეზოლუციები (ბაღაფში, კოკოთი, ტელე ინტერვიუ, 2006 წ.).

საგა გაერო-ზე და მის სადამკვირვებლო მისიაზე საქართველოში

1992 წლის ნოემბერში გაერო-ს განყოფილება გაიხსნა თბილისში

1993 წლის:

მაისში გაეროს გენერალური მდივნის სპეციალური წარმომადგენელი დაინიშნა საქართველოში

4 აგვისტოს გენერალური მდივანი აგზავნის ჯგუფს 10 სამხე-

დრო დამკვირვებლის შემადგენლობით საქართველოში; ამ ჯგუფმა ბინა ქ. სოხუმში დაიდო

24 აგვისტოს გაერო-ს უშიშროების საბჭო დაადგენს ჩამოაყალიბოს უნომიგი-ს მისია 88 სამხედრო და სამოქალაქო დამკვირვებლის შემადგენლობით

1993 წლის სექტემბერი – შეიარაღებული შეტაკება განახლდა ქართველებსა და აფხაზებს შორის (27 სექტემბერს სოხუმის დაეცა).

1993 წლის 4 ნოემბერი – უნომიგის მანდატი დროებითი გახდა¹.

და აი აქ დგება კრიტიკული მომენტი. ერთის მხრივ, გაერო-ს რეზოლუციით უშიშროების საბჭო პირდაპირ აცხადებს, რომ უნომიგ-ს აძლევს 2 თვიან ვადას (4 ნოემბერი 1993 წ. – 31 იანვარი 1994წ) და თუ ამ ვადაში რაიმე ძალიან ხელშესახები პროგრესი არ გამოვლინდება, საერთოდ შეწყვეტს უნომიგი-ს მისიის არსებობის მანდატს საქართველოში. რატომ იქნებოდა ეს ასეთი კატასტროფა უნომიგისათვის?

ამ დროისათვის უნომიგ-ს 5 დამკვირვებელი დაუტოვეს. მანდატიც დროებითი, 2 თვიანი აქვს.

არადა, უნომიგი უკვე მიეჩნევა დიდ შტატს, ძალაუფლებას, სულ რაღაც 2 თვის წინ (აგვისტოში) მას ჯერ კიდევ 88 დამკვირვებელი ჰყავდა შტატში². მისი ბიუჯეტი დაახლოებით 2,5 მლნ. აშშ დოლარი იყო.

აქ კი უკვე ნათლად გამოჩნდა ერთი საკითხი: ან რაიმე უნდა იღონონ, ან წავიდნენ სახლებში მისიიდან.

სწორედ ამიტომ ხომ არ აეწყო ყველაფერი ‘კარგად’? მთავარი ფაქტორი - დროითი ჩარჩო, უკვე არსებობდა საკითხების წინ წასაწევად: ხომ მიიღო უნომიგ-მა 2 თვე ვადა საქმის გამოსასწორებლად?

ბევრი რომ არ ვილაპარაკოთ:

1993 წლის 1 დეკემბერს ხელი სასწრაფოდ მოეწერა ქართულ-აფხაზურ ურთიერთგაგების მემორანდუმს (ჟენევა, პირველი რაუნდი);

რამდენიმე დღეში, მოსკოვში (15-16 დეკემბერი, 1993 წ. ქ. მოსკოვი) კი – პირველად შეიკრიბა ექსპერტმა ჯგუფი აფხაზეთის პოლიტიკურ სტატუსზე რეკომენდაციების მისაღებად (პირველი ასეთი შეხვედრა სტატუსზე სასაუბროდ)³

კიდევ რამდენიმე დღეში:

1994 წლის 11-13 იანვარს, (ჟენევა, მეორე რაუნდი) შეიმუშავეს მხარეებმა კომუნიკე.

ასევე წინასწარ გამოცხადდა, რომ დაიგეგმა თებერვლის (მესამე რაუნდის შეხვედრა) მოლაპარაკება (ან შენევაში ან მოსკოვში?).

მემორანდუმიც და კომუნიკაც გაიგზავნა ნიუ-იორკში, გაერო-ს შტაბ ბინაში, უშიშროების საბჭოსთვის წარსადგენად.

ერთი სიტყვით, ვადაში ჩაეტია ყველაფერი. 2 თვე ყველამ იმუშავა და საშური შედეგები მიიღწა.

მაშ, ვინ გეგმავს, ვინ საუბრობს და ვინ არის დასაქმებული (მაღალი სახელფასო განაკვეთით) ჩვენს, ქართულ-აფხაზურ ჭრილობაში?

ახლა ეს ყველაფერი დოკუმენტურად:

1993 წლის 1 დეკემბერი, შენევა, შეხვედრა, ურთიერთგაგების მემორანდუმი (პირველი რაუნდი)

1994 წლის 11-13 იანვარი, შენევა, შეხვედრა, კომუნიკე (მეორე რაუნდი)
მოლაპარაკებათა მეორე რაუნდის მონაწილეებმა აფხაზეთში მდგომარეობის შესახებ – მიიღეს კომუნიკე. კომუნიკეს ხელმოწერილი ტექსტი გაერო-ს გენერალურ მდივანს⁴ იმავე დღეს (13 იანვარი, 1994 წ.) გადაუგზავნა საქართველოს მუდმივმა წარმომადგენელმა, განსაკუთრებულმა და სრულუფლებიანმა ელჩმა ბ-მა პეტრე ჩხეიძემ.

წამდღვარებულ წერილში გამოჩნდა⁵ ერთი დამატებითი პარაგრაფი, სადაც ბატონი ჩხეიძე სთხოვს გაერო-ს უშიშროების საბჭოს მდივანს მოიწვიოს საბჭოს სხდომა კონკრეტულად ერთი საკითხის გამო – გაერო-ს სამშვიდობო ძალების გამოსაყოფად საქართველოში და სხვა ზომების მისაღებად, რომლებზეც იმ კომუნიკეში იყო საუბარი.

კომუნიკე გარდა საერთო ზოგადი დებულებებისა, მოიცავს ერთ საინტერესო მომენტს, როდესაც (პარაგრაფი 2) მხარეები გამოთქვამენ მხარდაჭერას, რომ კონფლიქტის ზონაში განლაგდეს გაერო-ს სამშვიდობო ჯარები, ან სხვა ძალები, რომლებიც სანქციონირებულნი იქნებიან გაერო-ს მიერ. მხარეებმა ორმხრივი შეთანხმება გამოთქვეს, რომ ასეთი ძალების შემადგენლობაში გამოიყენონ რუსეთის სამხედრო კონტინგენტი.⁶

მხარეები იღებენ ვალდებულებას, რომ როგორც კი გაერო-ს უშიშროების

საბჭო მიიღებს გადაწყვეტილებას – კონფლიქტის ზონაში გაზარდოს საერთაშორისო დამკვირვებლების რიცხვი და შეიყვანოს სამშვიდობო ძალები – 5 დღეში გაიყვანენ ყველა შეიარაღებულ ფორმირებას და საბრძოლო ტექნიკას მდ. ენგურიდან და სხვა შესაძლო საზღვრებიდან იმ მანძილზე, რომელსაც დაადგენს სამშვიდობო ჯარების ხელმძღვანელობა და გაერო-ს დამკვირვებელთა მისია – მხარეებთან შეთანხმებით.

აქვე, კომუნიკეში ძალიან საინტერესო წინადადება გამოთქმეს მხარეებმა: მხარეთა აზრით, პრობლემის გადაჭრას მოემსახურებოდა გაერო-ს ეგიდით სპეციალური ნებაყოფლობითი ფონდის შექმნა. (კომუნიკე, მუხლი 3, გვ. 3)

კომუნიკეს ხელი მოაწერეს:

ქართული მხრიდან: ჯ. იოსელიანი

აფხაზური მხრიდან: ს. ჯინჯოლია

გაერო – ე. ბრუნერი

ეუთო – ვ. მანნო

რუსეთის ფედერაციის დასწრებით: ბ. პასტუხოვი

=====

ერთი შეხედვით, არაჩვეულებრივი დოკუმენტია, თითქოს, ბევრი რამ მისაღებია არა?

ახლა ჯერი გაერო-ს უშიშროების საბჭოზეა. ენახოთ, როგორ ვითარდება მოვლენები შემდეგ.

1994 წლის 4 აპრილს ქ. მოსკოვში ჩატარდა ოთხმხრივი შეხვედრა, რომელზეც ხელი მოეწერა დევენილთა და ლტოლვილთა ნებაყოფლობითი დაბრუნების ხელშეკრულებას. ეს ხელშეკრულება გაერო-ს გენერალურ მდივანს მეორე დღესვე (5 აპრილი, 1994 წ.) გადაუგზავნა საქართველოს მუდმივმა წარმომადგენელმა, განსაკუთრებულმა და სრულუფლებიანმა ელჩმა ბ-მა პეტრე ჩხეიძემ⁷. ხელშეკრულება მოიცავდა განცხადებას, ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის პოლიტიკური მოგვარებისა.

ხელშეკრულების მე-3 პუნქტში ხელმომწერი მხარეები იძლევიან პირობას, მკაცრად დაიცვან ვალდებულება ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ და ადასტურებენ, რომ მიღებული კომუნიკეთი მათ აქვთ აღებული ვალდებულება არ გამოიყენონ ძალა ან მუქარა ერთმანეთის წინააღმდეგ (კომუნიკე, 13 იანვარი 1994 წ.)⁸.

ხელშეკრულების მე-5 პუნქტი კი აღნიშნავს, რომ მხარეები გამოთქამენ თხოვნას, რომ სასწრაფოდ დაიწყოს სამშვიდობო ოპერაცია და გაერო-ს

მშვიდობისმყოფელთა შემაღენლობაში რუსეთის სამხედრო კონტინგენტმა მიიღოს მონაწილეობა, თანახმად მემორანდუმისა⁹ და კომუნიკისი¹⁰.

მხარეები კვლავ მოუწოდებენ გაერო-ს უშიშროების საბჭოს გააფართოვოს გაერო-ს დამკვირვებლების მისიის მანდატი საქართველოში¹¹.

ხელშეკრულებას ხელი მოაწერეს:

ქართული მხრიდან: ა. კავსაძე,

აფხაზური მხრიდან: ს. ჯინჯოლია

გაერო – ე. ბრუნერი

ეუთო – ვ. მანნო

რუსეთის ფედერაციის დასწრებით: ბ. პასტუხოვი

1994 წ. 14 მაისს, ქ. მოსკოვში დაიდო ხელშეკრულება ცეცხლის შეწყვეტისა და ძალთა დაშორიშორების შესახებ აფხაზეთის კონფლიქტში მხარეებს შორის. ეს ხელშეკრულებაც გაერო-ს გენერალურ მდივანს მეორე დღესვე (5 აპრილი, 1994 წ.) გადაუგზავნა საქართველოს მუდმივმა წარმომადგენელმა, განსაკუთრებულმა და სრულუფლებიანმა ელჩმა ბ-მა პეტრე ჩხეიძემ¹².

ახლა რა ხდება, ერთის მხრივ, ერთი შეთანხმება ცეცხლის შეწყვეტაზე უკვე არსებობს: *(ყენევაში მეორე რაუნდი მოლაპარაკებებისა, 11-13 იანვარი, 1994)*. ეს შეთანხმება არც თუ ისე დიდი ხნის წინ არის მიღებული, რომ მხარეებს არ ახსოვდეთ. რამდენი დრო გავიდა? გავიდა 4 თვე, მაგრამ ისიც კარგად ახსოვთ მხარეებს, ხელმომწერებს, რომ ის კომუნიკე იმ დღესვე გაიგზავნა გაეროში, უშიშროების საბჭოში. მეტიც, ბ-მა პეტრე ჩხეიძემ წასამძღვარებელ წერილში ერთი დამატებითი პარაგრაფიც კი გააპარა მასში და სთხოვა თავმჯდომარეს, გაერო-ს სამშვიდობო ძალების შემოსაყვანად სპეციალური შეხვედრა მოეწვია უშიშროების საბჭოში.

რა მოხდა? რა რეაგირება იყო გაეროში? ამ ოთხ თვეში. ვინ გააქტიურდა ნიუ-იორკში ამ დროს და ვისი ინტერესების ლობირება ხდებოდა კორიდორებში?

ენახოთ გაერო-ს უშიშროების საბჭოს რეაგირება 1994 წ. 13 იანვრიდან 14 მაისამდე და გავიგოთ, რატომ დასჭირდათ მხარეებს ხელახლა შეხვედრა მოსკოვში (1994 წ. 14 მაისი, ქ. მოსკოვი) ცეცხლის შეწყვეტის შეთანხმებაზე საუბარი?

გაერო, უშიშროების საბჭო იყენებს რუსეთის ფედერაციის მიერ მომზადებულ სცენარს

1994 წ.

გაერო-ს შტაბბინაში, (ნიუ იორკი) კიდევ ერთხელ შეიკრიბა უშიშროების საბჭო, რათა ემსჯელათ დაგადაწყვეტილება მიეღოთ საქართველოში მომხდარ კონფლიქტებთან დაკავშირებით.

გაერო-ს უშიშროების საბჭო შეიკრიბა საქართველოს საკითხის განსახილველად (13 იანვრის მოთხოვნის საფუძველზე, რომელიც პ. ჩხეიძემ გაავრცელა) 31 იანვარს¹³.

უშიშროების საბჭო ადგენს: (და პრაქტიკულად არაფერს ამბობს მხარეთა გაგზავნილ მოთხოვნაზე, რომ გაერო-მ აფხაზეთში, საქართველო, დაიწყოს სრულმასშტაბიანი სამშვიდობო ოპერაცია!?)

მამასადამე, უშიშროების საბჭო დაადაგენს:

მხედველობაში იღებს გენერალური მდივნის მოხსენებას¹⁴,

უფრო მაღალი ხარისხით უნდა დემონსტრირება მხარეების მხრიდან, რომ ისინი მზად არიან, მიაღწიონ პროგრესს ყოვლისმომცველი პოლიტიკური მოგვარების გზაზე;

ამტკიცებს გაერო-ს დამკვირვებელთა მისიის მანდატის გაგრძელებას¹⁵ (კიდევ 5 კვირით);

მხედველობაში იღებს გენერალური მდივნის მოხსენებაში წარმოდგენილ ვარიანტებს შესაძლო სამშვიდობო ოპერაციაზე გაერო-ს მხრიდან მშვიდობის დასამყარებლად აფხაზეთში, საქართველო;

ელოდება მესამე რაუნდის მოლაპარაკებების შედეგებს¹⁶, რათა კიდევ განიხილოს სამშვიდობო ოპერაციის შესაძლებლობა აფხაზეთში, საქართველო.

ანუ, პრაქტიკულად, გაერო ვერ აკმაყოფილებს 13 იანვრით დათარიღებულ მხარეთა მიმართვას (გაიგზავნა კომუნიკე) რომ სამშვიდობო ოპერაცია დაიწყოს საქართველოში!

ვნახოთ, რა იყო გენერალური მდივნის მოხსენებაში¹⁷, რის გამოც, ფაქტიურად თავი შეიკავა უშიშროების საბჭომ სამშვიდობო ოპერაციის განხორციელებაზე საქართველოში, მიუხედავად კონფლიქტში ჩართულ მხარეთა ერთობლივი მოთხოვნისა. აგრეთვე საინტერესოა, რა ვარიანტები შესთავაზა გენერალურმა მდივანმა თავის მოხსენებაში უშიშროების საბჭოს?

გენერალური მდივნის მოხსენება რამდენიმე ნაწილისგან შედგება: ახსენებს საბჭოს გაერო-ს დამკვირვებელთა მისიის მანდატს საქართველოში¹⁸,

აკეთებს ჩამონათვალს და ქრონოლოგიას მხარეთა შეთანხმებებზე, აგრეთვე ახსენებს საბჭოს, რომ 1993 წლის 1 დეკემბერს ჟენევაში ხელმოწერილი ურთიერთგაგების **მემორანდუმის** შემდეგ მან უშიშროების საბჭოს უკვე სთხოვა დამატებით 50 სამხედრო დამკვირვებელი და ხაზი გაუსვა, რომ მისი-ის ასეთი გაძლიერება, და მისი მომავალში კიდევ გაფართოვება უკეთ დაეხმარებოდა ადგილზე მუშაობაში.

მოხსენებაში არის თავი ა) 'პოლიტიკური ძალისხმევები, სადაც ვერცლად არის აღწერილი მემორანდუმი და კომუნიკე. და კიდევ საზგასმუღლია მხარეთა სურვილი, სრულმასშტაბიანი სამშვიდობო ოპერაციის აუცილებლობაზე გაერო-ს მხრიდან.

ცალკე თავი ბ) აღწერს 'ლტოლვილებს და გადაადგილებულ პირებს', აქ მოყვანილია გაერო-ს დევნილთა უმაღლესი კომისარის მოსაზრებები ლტოლვილთა და იგპ-თა რაოდენობაზე. და რა თქმა უნდა, კომუნიკეზე, რომელიც ამ საკითხებს ეხება – დევნილთა უსაფრთხო დაბრუნებას.

შემდეგ განიხილავს (თავი გ) ეკონომიკურ საკითხებს და ცალკე თავში (თავი დ) აღწერს გაერო-ს დამკვირვებელთა მისიის სამხედრო მდგომარეობას.

და ბოლოს, ჩვენთვის საინტერესოა (თავი ე) ნაწილი – 'შენიშვნები' –

ციტატა მოხსენებიდან¹⁹:

E. Замечания

21. Корни этого конфликта уходят в далекое прошлое ...

22. Если в этих обстоятельствах Совет Безопасности решит, что более широкое международное военное присутствие в Абхазии целесообразно как для укрепления режима прекращения огня, так и создания условий для возвращения беженцев и перемещенных лиц, то это присутствие могло бы быть обеспечено в нескольких возможных формах. Две такие формы, в частности, обсуждались с моим Специальным представителем и с группой государств - членов, именующих себя "друзьями Грузии". Эти два варианта сводятся к следующему:

а) вариант 1. Совет мог бы создать традиционные силы Организации Объединенных Наций по поддержанию мира под командованием Организации, которые первоначально действовали бы в Гальском районе и в районах рек Ингури и Псоу, имея целью обеспечение эффективного разъединения сил, наблюдение и разоружение и выводом вооруженных формирований и создание своим присутствием в качестве нейтральной стороны в Гальском районе созданию условий, благоприятствующих возвращению беженцев и перемещенных лиц. Российская Федерация распространила неофициальный документ с предложением о развертывании подобной операции. По ее предварительным подсчетам, чтобы быть эффективными, такие силы должны насчитывать порядка 2500 военнослужащих. В соответствии с обычной практикой ООН эти силы были бы многонациональными, доля военнослужащих из какой-либо одной страны не превышала бы трети от общей численности личного состава;

აქ უშიშროების საბჭოს და გენერალურ მდივანს, პრაქტიკულად აშინებენ მოსალოდნელი დიდი ხარჯებით (რუსეთის ფედერაციამ დათვალო და არაოფიციალურად გაავრცელო) უდიდესი ფულით, რომელიც შესაძლო იქნებოდა, რომ გაერო-ს გაეღო, თუ დამოუკიდებელ სამშვიდობო ოპერაციას დაიწყებდა. მაგრამ, მიაქციეთ ყურადღება, რომ ამ ვარიანტშივე თვითონ უნომიგი-ს მანდატის შენარჩუნებისა და გაგრძელების აუცილებლობა არ დგას. სხვაგვარად არის საქმე მეორე ვარიანტში, რომლის მიღებაც ალბათ, უფრო მიზანშეწონილი იყო თვითონ უნომიგის-ა და რაღა თქმა უნდა, რუსეთის ფედერაციისათვის. ასეც მოხდა. ეს უკვე ქვემოთ იქნება განხილული.

ბ) вариант 2. Совет мог бы санкционировать создание многонациональных вооруженных сил, не находящихся под командованием ООН и состоящих из контингентов, предоставленных заинтересованными государствами - членами, включая Российскую Федерацию, для выполнения функций, описанных в варианте 1 выше. МООННГ была бы сохранена и на нее были бы возложены задачи наблюдать за действиями многонациональных сил, поддерживать контракты с местными властями в Абхазии и следить за развитием событий на местах. Для того, чтобы МООННГ могла выполнить эти функции, страны, выделяющие контингенты в состав многонациональных сил, должны были бы представить ООН информацию о концепции операции этих сил, структурах командования и управления, развертывании, правилах, регулирующих применение оружия, и т.д. В характере функционирования этих многонациональных сил, без сомнения, нашли бы отражение принципы в отношении таких сил в регионе СБСЕ, установленные в решениях Совета СБСЕ в Риме 1 декабря 1993 года (S/26843), а именно: уважение суверенитета и территориальной целостности; согласие сторон; беспристрастность; многонациональный характер; четкий мандат; транспарантность; органическая связь с процессом политического разрешения конфликта; а также наличие плана упорядоченного вывода. В соответствии с этим вариантом численность персонала МООННГ зависела бы в первую очередь от развертывания и деятельности многонациональных сил. По предварительным оценкам, потребовалось бы до 200 военных наблюдателей плюс необходимый вспомогательный гражданский персонал.

კარგი შესადარებელია გაერო-ს უშიშროების საბჭოს წევრებისათვის. ამ მე-2 ვარიანტში მათ დიდი ფული აღარ დაეხარჯებათ, აქ ბიუჯეტის სულ მცირედ გაზრდას მოელიან: თუ 88 დამკვირვებელი 6 თვეში 2,5 მლნ. დოლარი უჯდებოდათ, დაახლოებით ერთი ამდენი (ცოტა მეტი) უნდა დაუმატონ, ხოლო პირველ ვარიანტში (იხ. ზემოთ) კი, რუსეთის ფედერაცია არაოფიციალური დოკუმენტით აშინებთ – 2500 სამხედრო პერსონალი დასჭირდებაო მაგ საქმეს. თანაც, პირველი ვარიანტი ნაკლებად სახარბიელოა უნომიგი-სთვის, მის ლობირებას არც კი დაიწყებს არასდროს – პირველ ვარიანტში ხომ ეს მისია საერთოდ არ არის გათვალისწინებული და მისი მანდატიც გაუქმდება!

ზოდა, ასე დაახლოებით 5-6 მილიონი დოლარის (200 სამხედრო დამკვირვებელი უნომიგის გაგრძელებულ მანდატში, როგორც ვარიანტი ბ) მოითხოვს) თანხა წირვასავით გამოუყვანეს საქართველოს – შედეგად რუსეთი მიიღებს 'მრავალეროვანი' სამხედრო ძალის შექმნაზე გაერო-ს სანქციას.

მარტივი და ღია თამაშია, მთავარია, ჩვენ, საქართველოს მოქალაქეები, ჩვეულებრივი ადამიანები ვიყოთ საქმის კურსში, თუ რა დაატრიალეს ჩვენს თავს და რას გვაზღვევინებენ დღევანდელი დღეის ჩათვლით. ამასთან, ამ დოკუმენტების ცოდნა გვაიარაღებს იმ ძალით, როდესაც კარგად ჩანს, თუ რა უნდა გაგაკეთოთ დღეს, როგორ უნდა დავანაწილოთ როლები ჩვენს საზოგადოებაში რომ რუსეთის ურდო გადავადგოთ ერთხელ და მტკიცედ.

ვინ იყო ამ დროს უნომიგ – ის მისიის ხელმძღვანელი²⁰ - ბატონი ედუარდ ბრუნერი²¹. რამდენი ადამიანი იყო მისიაში მაშინ (20 ადამიანი) თუმცა მან, მისიის ხელმძღვანელმა, თვის მოხსენებაში გაერო-ს გენერალური მდივნის სახელზე - მოითხოვა დამატებით კიდევ 50 სამხედრო დამკვირვებელი (მათ შორის იმ 5-ის გამოკლებით, რომელიც უკვე იყო აქ, მისიაში). და რატომ აღმოჩნდა მისი რეკომენდაცია გადამწყვეტი უშიშროების საბჭოსთვის (მისი რეკომენდაციები უშიშროების საბჭოს სხდომაზე წარადგინა გენერალურმა მდივანმა ბუტროს-ბუტროს გალიმ).

31 იანვარს, 1994 წ. უშიშროების საბჭომ გააგრძელა მანდატი²² უნომიგ-სთვის იმავე წლის მარტამდე და 136 სამხედრო დამკვირვებელი დაუშვა მისიაში. რამდენი იყო მოითხოვნილი მისიის ბიუჯეტი მისიის ხელმძღვანელის მხრიდან²³?

ციტატა გენერალური მდივნის მოხსენებიდან (დამატება №1)

"2. Если Совет Безопасности утвердит мою рекомендацию о продлении мандата МООННГ с сохранением ее нынешней утвержденной численности, составляющей до 55 военных наблюдателей на первоначальный период в шесть недель, то общие сметные расходы за этот период составят приблизительно 2 454 000 долл. США брутто. В последующий период расходы будут составлять примерно 548 000 долл. США брутто в месяц".²⁴

ამასთან, თვალი გადავავლოთ მისიის წინა ეტაპის, პერიოდის დანახარჯებსაც, რომლის მიხედვით ვნახულობთ, რომ არც თუ ისე უჩვეულო თანხებთან ჰქონდა შეხება უშიშროების საბჭოს ბიუჯეტების განხილვისას და დამტკიცებისას.

ციტატა 1994 წლის 2 მარტის მოხსენებიდან:

25: Общая смета расходов МООННГ на период с 7 августа 1993 года по 31 января 1994 года, включая расходы на предварительные мероприятия, составляет 2 278 800 долл. США брутто (2 198 400 долл. США нетто).

ციტატა²⁷:

24. Совет Безопасности постановил также, в частности, не продлевать мандат МООННГ после 31 января 1994 года, если Генеральный секретарь не сообщит Совету о значительном прогрессе, достигнутом в осуществлении мер, направленных на достижение прочного мира, или что такое продление мандата будет служить целям осуществления мирного процесса, и просил Генерального секретаря представить в соответствующий срок, и в любом случае к концу января 1994 года, доклад о деятельности МООННГ.

ამ მოხსენებამაც არ დააყოვნა – და 1994 წლის 25 იანვარს უკვე გაგზავნილია მოხსენება.

ე.ი. ყოველ 6 თვეში ერთხელ მილიონებზე იყო საუბარი. ეს ისე, ზოგადად. მაგრამ ახლა უკვე კონკრეტულად ვნახოთ, რა იყო მაინც ის საწყისი მიზეზი, რის გამოც უშიშროების საბჭომ უარი თქვა საქართველოში სამშვიდობო სრულმასშტაბიანი ოპერაციის ჩატარებაზე და, ე.ი. დაიწყო ‘ძიება’ რაიმე ‘სხვა ტიპის ძალებისა’ სამშვიდობო მისიით²⁸, რომელზეც საუბარი იყო მხარეთა ხელმოწერილ კომუნიკეში.

კომუნიკეში კი, რომელსაც ასე მშვიდად ეყრდნობა უკვე გაერო-ს უშიშროების საბჭო, ნათლად წერია: "2. Стороны вновь высказались за размещение в зоне конфликта миротворческих сил Организации Объединенных Наций или иных сил, санкционированных Организацией Объединенных Наций. Они выразили обоюдное согласие на использование в составе таких сил российского воинского континента."

კიდევ ერთხელ, გაცეხულნი ვრჩებით, რა ძალამ მოაწერინა ამ სიტყვებზე ხელი ჯაბა იოსელიანს. მაგრამ, აქ ერთი რამ არის გასათვალისწინებელი: კარგი, ვთქვათ, ჯაბა იოსელიანი ისე კარგად ვერ ერკვეოდა, თუ რა იყო სამშვიდობო ოპერაცია, და გაერო-ს მანდატი, იყო თუ არა შესაძლებელი, რომ დიდი განსვლა არ გამოეწვია გაერო-ში ასეთ წინადადებას, და, საერთოდაც, ამ შეხვედრას ჟენევაში ხომ წინასწარ ამზადებდნენ ორგანიზატორები და ხელშემწყობნი? ასეთ დროს **ტექსტი თითქმის მზადაა ხოლმე წინასწარ.** აქვე აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, რომ ჟენევის შეხვედრა **მზადდებოდა ჯერ მოსკოვში**, და როგორც მას დაარქვეს, იგი ‘ექსპერტების’ შეხვედრა ყოფილა.

კომუნიკეს ხელმოწერის მომზადება მოსკოვში (ჟენევის შეხვედრამდე თითქმის 3 კვირით ადრე):

1993 წლის 15-16 დეკემბერს ქ. მოსკოვში პირველი მოსამზადებელი ექსპერტთა ჯგუფი ჩადის, რათა შეიმუშაონ რეკომენდაციები აფხაზეთის პოლიტიკური სტატუსის შესახებ.

რა ვქნათ, აქაც ისევ მოსკოვში ვბრუნდებით. აქედან უკვე თითქმის გასაგებია, საიდან გაჩნდა ის ფრაზა კომუნიკეში (или иных сил, санкционированных Организацией Объединенных Наций. Они выразили обоюдное согласие на использование в составе таких сил российского воинского континента.")

ჰოდა სავარაუდოა, რომ ეს ეშმაკის დეტალები, 'ნიუანსებიც' სწორედ ასეთი 'მომზადებით' და 'მხარდაჭერით' შევიდა კომუნიკეს საბოლოო ტექსტში.

იმას, რასაც 'ნიუანსები' დავარქვი, დღეს საქართველოს მოუგვარებელი კონფლიქტების ბედის განმსაზღვრელნი აღმოჩნდნენ.

უშიშროების საბჭოს წევრები – მხარს უჭერენ საქართველოს

აბა, რა ხდება ახლა უშიშროების საბჭოში, სანამ აქეთა ნახევარსფეროში პოლიტიკური ანტიითეზა კარგად მუშაობს და თავის სასურველ წინადადებებს ლამაზი ფორმით სხვადასხვა დოკუმენტში რთავს?!

მამასადამე, როგორც ვიცით, 31 იანვარს, შეიკრიბა უშიშროების საბჭო და იმსჯელა – რა გადაწყვეტილება უნდა მიიღოს: განსახილველი აქვთ რამოდენიმე საკითხი:

უნომიგი-ს მანდატი (გაგრძელება თუ შეჩერება)

სამშვიდობო ოპერაციის დაწყება-არდაწყება საქართველოში (როგორც შესაბამისად მოსთხოვეს მხარეებმა კომუნიკეთი, რომელიც გაიგზავნა 1994 წლის 13 იანვარს).

კი, ზემოთ უკვე ვნახეთ, რომ არ დააკმაყოფილა უშიშროების საბჭომ მხარეთა მოთხოვნა და არ დაიწყო საქართველოში სრულმასშტაბიანი სამშვიდობო ოპერაცია. აგრეთვე ისიც ვნახეთ, რომ გენერალური მდივნის მოხსენება ეყრდნობოდა 2 ვარიანტს, თუ რა ფორმით შეიძლებოდა ამის გაკეთება. ვიცით უკვე, რომ აირჩია სხვა სამხედრო ძალის შემოყვანა. ახლა ვნახოთ, რა კომენტარები, დათქმები გააკეთა წევრი ქვეყნების დელეგაციებმა:

ერთი

31 იანვარი, 1994 წ.

უშიშროების საბჭოს სხდომას ესწრებოდა 14 წევრი²⁹.

აქ მოყვანილია სხდომის ოქმის რამდენიმე ჩანაწერი (საერთო რაოდენობა ოქმის ჩანაწერისა – 21 გვერდი).

თავმჯდომარე – ბ-ნი კოვანდა (ჩეხეთის რესპუბლიკა)

არგენტინა – ბ-ნი რიკარდესი

ბრაზილია – ბ-ნი სარდენბერგი

ჩინეთი – ბ-ნი ლი ჩუაოსინი

ჯიბუტი – ბ-ნი ოლჰაიე

საფრანგეთი – ბ-ნი მერიმე

ახალი ზელანდია – ბ-ნი მაკინონი

ნიგერია – ბ-ნი გამბარი

ომანი – ბ-ნი ალ-ჰუსაიბი

პაკისტანი – ბ-ნი მარკერი

რუსეთის ფედერაცია – ბ-ნი ვორონცოვი

რუანდა – ბ-ნი ბიზიმანა

ესპანეთი – ბ-ნი იანესი ბარნუევი

დიდი ბრიტანეთისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გაერთიანებული სამეფო – სერ დევიდ ჰანეი

აშშ – ქ-ნი ოლბრაიტი

ციტატები სხდომის ოქმიდან (რუსულად) და ჩემი კომენტარები (ქართულად):

Г-н Воронцов, Российская Федерация

"Мы поддерживаем призыв грузинской стороны к развёртыванию полномасштабной миротворческой операции в Абхазии как важнейшему средству решения критически важной проблемы возвращения в Абхазию беженцев и сожалеем, что на данном этапе Совет Безопасности не смог удовлетворить эту просьбу Республикты Грузия.

Мы выражаем надежду, что члены Совета Безопасности в ходе предстоящего дальнейшего рассмотрения абхазского кризиса примут без дальнейшей пробуксовки решение об учреждении миротворческой операции в Абхазии, чрезвычайно необходимое для обеспечения международного мира и безопасности в этом районе".

მნიშვნელოვანი: აქტიურობს, დაარწმუნოს უშიშროების საბჭო, რომ რაიმე ოპერაცია აუცილებელია და უკვე ვარაუდობს, რომ შემდეგ სხდომაზევე შეიძლება 'ბუქსაობის' გარეშე დაფუძნდეს სამშვიდობო ოპერაცია აფხაზეთში. ორი სიტყვაა აქ ძალზედ მნიშვნელოვანი, საერთო დიპლომატიური ზავერდოვანი ბაასიდან: საბჭოს 'ბუქსაობა' და 'სამშვიდობო ოპერაციის დაფუძნება'. აქედან ცოტა ბუნდოვნად, მაგრამ მაინც ვხედავთ, რომ რუსეთი თავის გზას ადგას მყარად: მოუწოდებს კი არ დაიწყონ გაერო-ს სტანდარტული ოპერაცია, არამედ 'დააფუძნონ' რაღაც ახალი, რომლის შესახებ ვარიანტი 2 (გენ. მდივნის მოხსენებაში უნომივის ხელმძღვანელის მიწოდებული წინადადებები) საუბრობს.

Г-н Мериме, Франция

"Моя делегация с удовлетворением отмечает, что процесс планирования двух вариантов операции по поддержанию мира, предложенный Генеральным секретарем в его самом последнем докладе, уже начат Секретариатом.

მნიშვნელოვანი: საფრანგეთი ცდილობს, რუსეთის აქტიურობას ცოტა ცივი წყალი დაალევინოს: პირდაპირ აცხადებს, რომ კმაყოფილია, რადგან ორივე ვარიანტზე, მათ დაგეგმვაზე უკვე მუშაობს სამდივნო. ეს ნიშნავს, რომ ჯერ კიდევ არაფერია საბოლოოდ გადაწყვეტილი, რომ ვარიანტი 1 (გაერო-ს სრულმასშტაბიანი სამშვიდობო ოპერაციის დაწყება საქართველოში) და ვარიანტი 2 (უნომივი-ს შენარჩუნება და რაიმე ახალი სამშვიდობო ძალების დაფუძნება და მანდატის მიცემა) თანაბარი შანსებით განიხილება.

Сэр Дэвид Ханней, Объединенное Королевство

"..., ключевым фактором в будущих решениях по данному вопросу будет являться та степень прогресса, которой удастся достичь в направлении мирного урегулирования в переговорах между двумя сторонами, которые должны состояться в течение будущего месяца. Столь же сильного удара заслуживает, я считаю, тот факт, что члены Совета не желали бы того, чтобы данная формула была использована одной из сторон для выигрыша во времени с целью укрепления своих позиций. В любом решении данной проблемы должны соблюдаться территориальная целостность Грузии и обеспечиваться интересы всего многонационального населения Абхазии. Те, кто ведет переговоры в Москве и Женеве, должны работать на этой основе."

მნიშვნელოვანი: აქ ცალსახაა შეხსენება – საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა ხელშეუხებელი იქნებაო - და, მე კიდევაც ვიტყვოდი, ძალიან მკაცრია გაფრთხილება. გაფრთხილება მკაცრია, რადგან პირდაპირი ტექსტით მითითებულია, თუ ვის ეკუთვნის – მოლაპარაკებათა ორგანიზატორებს. ვინ იყვნენ ორგანიზატორები? ორგანიზატორები იყვნენ გაერო-ს დამკვირვებელთა მისია საქართველოში, ანუ, უნომივი. რამ გამოიწვია ნეტავ ასეთი ფორმით უშიშროების საბჭოს სხდომაზე გაერთიანებული სამეფოს დელეგაციის კომენტარი? ნეტა რა ხდებოდა იმ დროს კულუარებში?

Г-жа Олбрайт, Соединенные Штаты Америки

"... Мое правительство не поддерживает никакие попытки применить частичные меры в качестве одного из средств избежания обязательства в отношении возвращения всех беженцев и перемещенных лиц и будет твердо противостоять им."

მნიშვნელოვანი: ქ-ნი ოლბრაიტი აცხადებს, რომ დევნილების ნაწილობრივი დაბრუნება, ამ ვალდებულების თავიდან აცილების გზა არისო. და ამიტომ აცხადებს, რომ მისი მთავრობა კატეგორიულ წინააღმდეგობას გაუწევს ნებისმიერ ასეთ მცდელობას. რამ გამოიწვია მისი ასეთი მკაცრი ტონი?

Г-н Макиннон, Новая Зеландия

"Генеральный секретарь - с нашей точки зрения, совершенно правильно - рекомендовал ООН на данный момент не принимать никаких решений о развёртывании в Грузии более полномочной операции по поддержанию мира."

მნიშვნელოვანი: საინტერესოა, აქ ბ-ნი მაკინონის მიერ ნათქვამი, რომ გენერალური მდივანი რეკომენდაციას უწევს გაერო-ს არ მიიღოს არანაირი გადაწყვეტილება სამშვიდობო ოპერაციის ჩატარებაზე – რას ეყრდნობა? გენერალური მდივნის მოხსენებას თუ, კიდევ სხვაგვარ ვერბალურ, კორიდორულ რეკომენდაციებს?

Г-н Ли Чжаосин, Китай

"Мы надеемся, что две стороны будут поддерживать этот импульс и продолжать честно способствовать мирному процессу на благо всеобъемлющего урегулирования грузинского вопроса посредством переговоров, с тем чтобы как можно скорее положить конец гражданской войне в Грузии и создать истинный мир и спокойствие для состоящего из различных этнических групп народа Грузии."

მნიშვნელოვანი: ჩინეთი ამ კონფლიქტს საერთოდ განიხილავს, როგორც სამოქალაქო ომს და მხარეებს უწოდებს საქართველოს ერის სხვადასხვა ეთნიკურ ჯგუფებს.

Г-н Кованда, Чешская Республика

(Председатель совещания Совета, Г-н Кованда, Чешская Республика)

"Ситуация хорошо известна: силы грузинских абхазцев, которые составляли меньшинство даже в своем собственном регионе, воспользовались слабостью центрального грузинского правительства и прибегли к силе оружия в попытке отделиться. В результате этого процесса около 300 тысяч жителей Абхазии - более половины всего населения - были вынуждены покинуть свои дома.

Боевые действия между абхазцами и грузинским правительством в конечном итоге завершились перемирием, и к ООН обратились с просьбой о размещении ее военных наблюдателей, Миссии ООН по наблюдению в Грузии (МООННГ). Затем перемирие было нарушено абхазцами, между тем, как силы по поддержанию мира оставались чисто символическими с точки зрения их численности. Позднее их состав был расширен, но их численность по-прежнему составляет лишь 20 человек, то есть менее одной тысячной от численности сил ООН в Сомали или в зоне военных действий на Балканах.

300 000 беженцев из абхазского региона - это тяжёлое бремя для политической и социальной структуры всей Грузии и фактор оказывающий воздействие на соседние страны. Кроме того, они создают конституционную проблему в продолжающейся борьбе между грузинскими праительственными властями и абхазскими мятежниками, ибо даже если бы конституционное решение абхазского вопроса было основано на референдуме, пришлось бы усомниться в объективности результатов такого

референдума, проходящего в регионе, более половины коренных жителей которого оказались в лагерях беженцев за пределами этого региона.

Нахождение правильного решения потребует времени. Вероятно, для международного сообщества будет приемлемо любое решение, на которое согласятся обе стороны, однако на наш взгляд, статус абхазской автономии в составе Республики Грузия был бы предпочтителен. Мы поддерживаем территориальную целостность Грузии".

"...А между тем, надо изучать очень осторожно и вместе с тем, очень интенсивно возможности для оптимальных путей создания международных сил требуемой численности.

Нет никаких сомнений в том, что участие ООН в любых силах, в составе которых имелся бы существенный контингент российских войск, силах, действующих в стране, которая с 1801 года практически непрерывно находится под российским контролем, обязательно требует такой осторожности. Такая осторожность особенно необходима в свете недавних событий на внутренней сцене Российской Федерации. И мы также понимаем слова председателя Шеварднадзе, сказанные чуть больше года тому назад, и адресованные Генеральному секретарю; по его мнению, "Особую тревогу вызывает участие российских войск, дислоцированных в Абхазии, на стороне абхазских экстремистов." (S/25026, приложение, стр.2)

Мы должны выяснить, действительно ли барс переменял пятна свои или речь уже идёт о совершенно другом животном."

მნიშვნელოვანი: რა შეიძლება ამას დავამატო? ჩეხეთი განსაკუთრებულ მხარდაჭერას ავლენს ყველაფერში. მან იცის რუსის ჩექმის გემო.

მეორე

21 ივლისი, 1994 წ. უშიშროების საბჭოს სხდომა ნიუ იორკში

ამ სხდომაზე გადაწყდა, რომ საქართველოში უკვე შემოსული დსთ-ს სამშვიდობო ძალები დაკანონდებიან და გაერო მათ მანდატს აძლევს (როგორც დღეის გადასახდელი ჩანს, უვადოდ³⁰ და უოპონენტოდ³¹) ეს სხდომა სწორედ ებღვენებოდა ცნობილი 14 მაისის მოსკოვის (1994 წ.) შეთანხმების ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ და მხარეთა დაშორიშორების ხელშეკრულების 'ლეგალიზაციას'. სინამდვილეში კი, მიზნად ისახავდა, რამდენიმე თვით ადრე დაწყებული გამაღებული მუშაობის დასრულებას, რომ როგორმე სამშვიდობო ოპერაცია სანქცირებული ყოფილიყო გაერო-სგან და იგი რუსეთს (ვითომდა დსთ-ს) წყნარად გაეგრძელებინა/განეხორციელებინა.

ეს ის დღეა, როდესაც გაერო-მ საბოლოოდ ოფიციალურად აღიარა რუსეთის სამშვიდობო ჯარები და მათ მისცა მანდატი. ეს ის დღეა, როდესაც ამ გადაწყვეტილებით დამარცხდა საქართველო. საქართველო დაასუსტა და

დააცარიელა, დაამცირა და დააქნინა ქართულ-აფხაზურმა შეიარაღებულმა კონფლიქტმა, საქართველოს შვილები დაუხოცა ამ ბრძოლებმა, მაგრამ საქართველო დაამარცხა სწორედ ამ გადაწყვეტილებამ, როდესაც მსოფლიომ თავისი ხელმოწერით საქართველოში სამხედრო ოპერაციით შემოსული რუსეთი აღიარა, როგორც მგელი 'ბატკნის ტყავში'.

აქ მით უფრო საინტერესოა, რას ამბობდნენ ქვეყნები, როცა ამ საეჭვო აქტს ხელს აწერდნენ.

ვნახოთ სხდომის ოქმის ჩანაწერი. (საერთო ოქმის ჩანაწერი 17 გვერდი³²)

გაერო-ს უშიშროების საბჭოს სხდომას ესწრებოდნენ წევრები:

თავმჯდომარე – ბ-ნი მარკერი - პაკისტანი

არგენტინა – ბ-ნი რიკარდესი

ბრაზილია – ბ-ნი სანდენბერგი

ჩინეთი – ბ-ნი ჩჟან იანი

ჩეხეთის რესპუბლიკა – ბ-ნი როვენსკი

ჯიბუტი – ბ-ნი დორანი

საფრანგეთი – ბ-ნი ლადსუ

ახალი ზელანდია – ბ-ნი კიტინგი

ნიგერია – ბ-ნი აიევა

ომანი – ბ-ნი ალ-ხუსაიბი

რუსეთის ფედერაცია – ბ-ნი ვორონცოვი

ესპანეთი – ბ-ნი იანიეს ბარნუევი

დიდი ბრიტანეთისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გაერთიანებული სამეფო - ბ-ნი გომერსალი

ამერიკის შეერთებული შტატები – ქ-ნი ოლბრაიტი

ციტატები სხდომის ოქმის ჩანაწერიდან:

Председатель, Г- н Маркер, (Пакистан)

"Сначала я предоставляю слово тем членам Совета, которые желают выступить с заявлениями до голосования".

მნიშვნელოვანი: აქ ყურადღება გასამახვილებელია, რომ მიუხედავად უკვე თითქმის გაერთიანებული მოსაზრებისა, რომ მომზადებული რეზოლუციის ტექსტი ფორმალურადღა დარჩა კენჭსაყრელი, რიგი ქვეყნები მაინც წინასწარ, კენჭისყრამდე აპირებენ საკუთარი პოზიციის დაფიქსირებას.

Г- жа Олбрайт, США

"Данный проект резолюции касается ряда новых и важных обстоятельств. Впервые

мы устанавливаем взаимоотношения между Миссией Наблюдателей Организации Объединенных Наций и силами по поддержанию мира в рамках одного из суверенных государств из состава бывшего Советского Союза.

Мы двигались твердыма шагами, и при этом осмотрательно, но самое главное - в позитивном направлении. Мы утвердили, что опыт и забота ООН и усилия и энергия Российской Федерации и других членов содружества независимых государств, которые могут принять участие в операциях по поддержанию мира, должны быть сосредоточены на оказание содействия поддержанию режима прекращения огня, безопасному возвращению более чем 300 000 беженцев в свои дома, а также на том, что бы способствовать политическому урегулированию между народами Абхазии и всей остальной части Республики Грузия.

Мы подтвердили приверженность Совета суверенитету и территориальной целостности Республики Грузия. Мы еще раз заявили о главенстве принципов ООН и Совещания по Безопасности и Сотрудничеству в Европе.

Данный проект резолюции способствует достижению этих целей и принципов. В нем приводится подробная структура операции МООННГ и излагаются пожелания Совета в отношении установления связи между МООННГ и миротворческими силами СНГ. В нем убедительно говорится о конечной политической цели, а также о гуманитарных принципах, которые должны сопутствовать этой цели.

В нем предъявляются требования к МООННГ, к силам по поддержанию мира и к сторонам в конфликте. Это не карт-бланш. Он предусматривает 6 месячный мандат, продление которого будет зависеть от решения Совета. В нем содержится настойчивое требование о точной информации, которую МООННГ может предоставлять лишь при условии свободы в своих передвижениях, наблюдениях и докладах. Но он так же свидетельствует о стремлении международного сообщества помочь в урегулировании проблем этого региона и дает ООН возможность более активного вовлечения в происходящий в Грузии процесс в случае, если этого потребуют обстоятельства.

Стороны в конфликте согласились на помощь ООН и сил по поддержанию мира, даже попросили о такой помощи. Председатель Шеварднадзе написал президенту Клинтону письмо по этому вопросу с настоятельным призывом поддержать эти миротворческие усилия с тем, что бы способствовать процессу репатриации, не допустить дальнейшего кровопролития, и содействовать урегулированию конфликта. Наша задача - задача Совета Безопасности и МООННГ, Российской Федерации и любых других членов СНГ, которые могут присоединиться к миротворческим силам, откликнуться на этот призыв, с тем, что бы будущие граждане Республики Грузия могли сказать, что эти усилия завершились успехом. "

მნიშვნელოვანი:

კენჭისყრა ჩატარდა, 14 წევრმა მისცა ხმა რეზოლუციის მიღებას. კენჭისყრის შემდეგ სიტყვით გამოვიდნენ დელეგაციების წარმომადგენლები:

ციტატები:

Г-н Ладсу (Франция)

"Моя делегация особенно удовлетворена тем, что наш Совет смог сегодня принять резолюцию 937 (1994), которая укрепляет Миссию ООН по Наблюдению в Грузии (МООННГ) и расширяет ее мандат. Эта резолюция, которая впервые позволяет установить сотрудничество между ООН и региональной операцией по стабилизации обстановки, проводимой в СНГ, имеет очень большое значение.

Поскольку условия для проведения классической операции ООН не были созданы, войска некоторых государств - членов СНГ, по просьбе сторон начали развертывание в зоне конфликта в осуществление соглашения подписанного 14 мая в Москве.

По этому, потребовались, оперативно предоставить МООННГ новый мандат, поскольку, стороны пожелали, чтобы параллельно с тем, как идет развертывание сил, наблюдатели ООН могли следить за выполнением Соглашения.

Условия развертывания миротворческих сил государств - членов СНГ, основные элементы мандата МООННГ и варианты сотрудничества и координации между силами и МООННГ, были предметом обсуждения между Секретариатом, сторонами и Российской Федерацией.

И эту резолюцию мы приняли на основе рекомендации Генерального секретаря, явившихся результатов этих обсуждений, в частности в том, что касается гарантии в отношении свободы передвижения и безопасности МООННГ.

Моя делегация приветствует то обстоятельство, что Совет учел особый характер миротворческих операций государств - членов СНГ и МООННГ в зоне конфликта и необычность ситуации, в которой они проводятся.

Действительно, с одной стороны, сами стороны в конфликте, попросили о вмешательстве сил государств - членов СНГ. С другой - Миссия Наблюдателей ООН так же будет развернута в соответствии с просьбой сторон. Обе эти операции, хотя они не зависимы друг от друга, преследуют одну и ту же цель: выполнение Соглашения от 14 мая, то есть сохранение прекращения огня и создание условий, способных облегчить возвращение к своим домам беженцев и перемещенных лиц. по этому необходимо было, установить равновесие между самостоятельными действиями миротворческих сил государств - членов СНГ и действиями Миссии ООН, санкционированными Советом.

В этих условиях важно было напомнить об обязательном характере соответствующих положений Хельсинских документов Совещания по Безопасности и Сотрудничеству в Европе (СБСЕ) и документов, принятых на заседание этой организации, проходившем на уровне министров в Риме. Эти положения закладывают основу для деятельности сил для поддержания мира. Важно было так же поручить МООННГ наблюдения за действиями миротворческих сил государств - членов СНГ в рамках реализации Соглашения от 14 мая, а такое требование стало вполне законным с тех пор, как ООН попросили принять участие в реализации соглашения.

Моя делегация приветствует тот факт, что Российская Федерация попросила Совет о поддержке, проводимой в СНГ операции по региональной стабилизации и что, таким образом, эта операция становится частью процесса политического урегулирования, который осуществляется под эгидой ООН. Это позитивное событие. Оно подчеркивает, что от ныне Совет Безопасности берет на себя регулирующие функции в миротворческой деятельности, осуществляемой державами или региональными форумами."

მნიშვნელოვანი:

აქ გაუგებარია, რას უყარეს კენჭი ბოლოს და ბოლოს: თანამშრომლობას გაერო-სა და რეგიონალურ ოპერაციას შორის – (როგორც ვკითხულობთ ტექსტში–) თუ, უკვე მომხდარი კონფლიქტის მხარეთა თხოვნას, გაერო-მ დაიწყო სამშვიდობო ოპერაცია? თვითონ უშიშროების საბჭოს წევრებს არ ჰყოფნით სიტყვები, დაალაგონ სისწორეში ის ფაქტი, რატომ მისცეს რუსეთს (დსთ-ს) ოფიციალური მანდატი, შემოვიდეს საქართველოში.

საერთოდ, გაუგებარია, რას ნიშნავს, რომ თუ – ერთის მხრივ, არ იყო შექმნილი კლასიკური სამშვიდობო ოპერაციისათვის პირობები, რის საფუძველზე ამართლებს გაერო-ს უშიშროების საბჭო რუსეთის (დსთ-ს) ჯარის მხრიდან კონფლიქტის ზონაში 'გაშლას', ვითომდა 14 მაისის (მოსკოვის) ხელშეკრულების შესასრულებლად. ნონსენსია, მაგრამ, ამ ფაქტობრივად, საერთაშორისო ნორმების დარღვევას, ხმას აძლევენ უშიშროების საბჭოში. ამის შემდეგ კიდევ უფრო განსაცვიფრებელი ფრაზა მოდის: ამიტომაცო, სასწრაფო იყო უნომიგი-ს მანდატის განახლებაო, რადგანაც მათ ჰქონდათ პარალელურად რუსეთის (დსთ-ს) ჯარების გაფართოებისა – შეთანხმების შესრულების დაკვირვებამ – გასაოცარია, მაგრამ მომხდარი ფაქტია: ერთის მხრივ, რუსეთის ჯარი შემოვიდა, რომ შეთანხმების შესრულებას მისი ოპერაციით შეუწყოს ხელი, მეორეს მხრივ, აქვე საჭიროება თურმე გამოჩნდა, რომ უნომიგსაც განუახლონ მანდატი და მან უკვე ორი რამის მონიტორინგი შეძლოს – რუსეთის (დსთ-ს) ჯარის გაფართოებისა, მათი მხრიდან ხელშეკრულების ხელშეწყობის პოერაციისა და აგრეთვე, თავისი (უნომიგის) მხრიდან ხელშეკრულების შესრულებისა. გაუგებარი ხლართი შეიქმნა და ამას ყველაფერს გაერო-ს უშიშროების საბჭომ კენჭი უყარა და ერთხმადაც დაამტკიცა.

თუმცა, უშიშროების საბჭოს წევრები პირისპირ დააყენეს ძალზედ მნიშვნელოვან ფაქტთან:

მათ ეუბნებიან პირდაპირ, რომ ასეთი (დახლართული) გადაწყვეტილება მოიფიქრეს და მოამზადეს შემდეგმა სუბიექტებმაო: გაერო-ს გენერალური მდივნის სეკრეტარიატმა, რუსეთის ფედერაციამ და კონფლიქტში მონაწილე მხარეებმაო.

აქ იყო სწორედ გაშიფრული გადაწყვეტილების თავზე მოხვევისა და მისივე შესრულების სამკუთხედი: გაერო (უნომიგი), რუსეთი და ჩვენ, კონფლიქტით დაზარალებული (ორივე) მხარე!!!

მაგრამ, ვის მიჰყავდა მთავარი როლი ამ სამკუთხედში:

ნუთუ ვინმე დაიჯერებს, რომ ჩვენ? (ანუ კონფლიქტით დაზარალებულ რომელიმე მხარეს, ან თუნდაც ორივეს ერთად?)

დაგვრჩა ორი სუბიექტი: გაერო (უნომიგი) და რუსეთი. ვნახოთ, რამდენად გაერო-ს მიჰყავდა ეს როლი. თუ ის იქნებოდა თავიდანვე ლიდერი და გეგმის ინიციატორი, მაშინ არ დაუშვებდა იმ შეცდომას, რომ ჯერ შემოეყვანა რუსეთის თავისი ჯარი და დაერქმია ამისთვის სამშვიდობო ოპერაცია (ხელშეკრულების შესრულების ხელშეწყობა) და მერე გაეტანა ეს (უკვე პოსტ ფაქტუმ ორი თვის თავზე!!!) უშიშროების საბჭოსთვის სამსჯელოდ და რისკის ქვეშ დაეყენებინა უნომიგის მანდატიც და რუსეთის მხრიდან უკვე გაწეული ხარჯებიც)

ასე, რომ გაერო ვერ იქნებოდა დარჩენილი ორი სუბიექტიდან (სამკუთხედის სუბიექტები) ლიდერი.

ამ დროს რა ხდება აქ, საქართველოში?

აქ ჯერ ქართველები ‘ვზოცავდით’ ერთმანეთს – ხან ვადანაშაულებდით ერთმანეთს, რომ ვერ წავიყვანეთ სწორად მოლაპარაკებები, ხოლო სახალხო დიპლომატიის უკეთეს ფაზაში ვართო.

ხან არასამთავრობო სექტორში შიგნით ვუღრენდით ერთმანეთს, რომ ქულებს ვიწერთ და არ ჩანს შედეგი, რაშია; ხან ვამბობდით, რომ შეხვედრა და ლაყობა ყველას შეუძლია, დაწერეთ შერიგების სქემა, თუ მაგრები ხართო, ხანაც საგაზეთო (სატელევიზიო) სტატიებით ‘კვებდით’ ერთმანეთს.

მერე კიდევ, საზოგადოებებს შორისი (ქართულ და აფხაზურ) ჯიბრი და ჯიკავი: ურთიერთდადანაშაულება, ან პირიქით, საგრანტო ლაქუცი, და სხვა და სხვა;

ამასთან, პრეზიდენტების ცივი ოფლი: ხალხი როცა თავისას ითხოვს, ამასთან, აღმასრულებელი ხელისუფლების მუდმივი ლანძღვა-გინება, რომ ვერ მოაგვარეს აქამდე კონფლიქტი და აფხაზეთი დაკარგეთ.

აქ ბევრი რამ შეიძლება ითქვას, მაგრამ ერთი რამ ცხადი რჩება: ჩვენ შევძლებდით კი რაიმე შეგვეცვალა? თუნდაც იმ გასაიდუმლოებულ სამკუთხედში (გაერო – უნომიგი; კონფლიქტის მხარეები; რუსეთის ფედერაცია).

ჩვენ, ყველას ერთად, ორივე საზოგადოებას (ქართულ-აფხაზური), ორივე ხელისუფლებას (დე-ფაქტო და დე-იურე) და ორივე ხალხს – სრულიად ნომინალური, პაიკის როლი გვეკავა.

დაგვრჩა ისევ ჩვენი რუსეთი – რომელსაც მიჰყავდა (და საინტერესოა დღეს თუ შეიცვალა რამე?!) ლიდერის როლი იმ სამკუთხედში. **ჰო, დიდი ფული/პოლიტიკა გაკეთდა!!! კერაფერს ვიტყვი.**

სხდომის ოქმის ჩანაწერის ციტატები, გაგრძელება:

Г-н Воронцов (Российская Федерация)

"Безусловно, важным моментом резолюции является четко выраженное позитивное отношение Совета Безопасности к уже начавшейся миротворческой операции СНГ и к усилиям государств Содружества, направленным на стабилизацию обстановки в районе конфликта и на скорейшее решение проблемы беженцев. Мы признательны Совету Безопасности за выраженную им поддержку усилий России и других стран СНГ. Хотел бы информировать Совет Безопасности о положении дел с развертыванием миротворческой операции СНГ в зоне абхазского конфликта".

გახარებულა, რუსეთმა გაიმარჯვა. ახლა კი პირდაპირ აცხადებს, რომ უკვე განთავსებულია რუსეთის ჯარი სამშვიდობო ოპერაციის მისიით საქართველოში, ხოლო უშიშროების საბჭოს **პოსტ ფაქტუმ** აცნობს სიტუაციას, ამასთან, რუსეთი წყნარად მოეღის, რომ პოსტ-ფაქტუმ, უკვე არსებული ფაქტის საფუძველზე, გაერო-ს მანდატს გადაიხურავს თავზე. აქ პირდაპირ ტყუის ბატონი მომხსენებელი, რადგან ამ დროს მის ოპერაციას არ ჰქონდა **არც დსთ-ს მანდატი!**

"К настоящему времени в составе миротворческих сил СНГ в 24-километровой зоне по обе стороны реки Ингури размещено свыше 1600 российских военнослужащих с привлечением трехсот единиц броне - и автотехники. Российские миротворцы успешно выполняют свои обязанности. Выставлены контрольно-пропускные и наблюдательные пункты, организовано патрулирование подвижными группами. В Сухуми начал действовать Объединенный штаб командования. Осуществляется вазоружение незаконных военных формирований, изъято значительное количество единиц стрелкового оружия и бронетехники."

მნიშვნელოვანი: სიხარულით ცამდეა ასული! ასეთი გამარჯვებაა მისი ქვეყნისთვის! შემოვიდნენ, ჯერ ჯარები შემოიყვანეს (პრეზიდენტ შევარდნაძის წერილი გენერალური მდივნის სახელზე, რომელსაც მადლენ ოლბრაიტიც მოიხსენიებს არაერთხელ), მონაწილეობდნენ კონფლიქტში, შემდეგ ეს ჯარები აქვე დატოვეს და მათ ცისფერი ქუდები დაახურეს (დაახლ. 24 მაისი 1994 წ.). გაერო-ს კი ხელი მოაწერინეს ამ ყველაფერზე უკვე მთელი ორი თვის შემდეგ (21 ივლისი, 1994 წ.)!

"Воинскими подразделениями СНГ активно осуществляется разминирование местности. Ведутся восстановительные работы на транспортных магистралях. Начинается размещение миротворческих сил в Кодорском ущелье. Достигнута договоренность о том, что тяжелая техника грузинской стороны будет выведена из этой

зоны или подорвана российскими саперами в присутствии наблюдателей ООН. Завершается согласование вопроса об участии в миротворческой операции ряда других стран СНГ. Население встретило российских миротворцев с радостью и надеждой."

მნიშვნელოვანი: ღმერთო ჩემო, როგორი 'მახროვი' საბჭოთა სუნი უდის ამ რუსი ჩინოვნიკის (დიპლომატის) მოხსენებას სამხედრო ოპერაციაზე, სუნი ცალკე მცემს, და შინაარსი კი ცალკე მთხოვს, კიდევ ერთხელ ჩავხედო 14 მაისის 'მოსკოვის' ლეგენდარულ ხელშეკრულებას. რაც ამ ჯარმა თუნდაც მარტო იმ ორ თვეში (მაისი-ივლისი) გააკეთა ახლოსაც არ მოდის ხელშეკრულების შინაარსთან, და რაც მოდის ახლოს, ისიც უხეში დარღვევებითაა! თან რამდენია დამცინავი პათეტიკა, რომ დაიწყო თურმე რუსის ჩექმამ აღდგენითი სამუშაოები, და სხვა. ალბათ, 1937 წლის გულაგზეც ასეთი სიხარულით მიდიოდა ხალხი 'თვითლიკვიდაციისთვის', და ალბათ ჩეხეთშიც, 1956 წელს ასეთი სიხარულით და ყვავილებით ხვდებოდა რუსის ჯარს ადგილობრივი მაცხოვრებელი!

შემდეგ კიდევ უკეთესს ამბობს, წაიკითხეთ ქვემოთ:

"Операция СНГ уже сейчас способствует стабилизации обстановки, что в свою очередь благоприятствует предстоящему организованному безопасному возвращению грузинских беженцев в Гальский район."

მნიშვნელოვანი: ახლა აუცილებელი პირობა – დევნილების დაბრუნება რუსეთმა მხოლოდ გალის რაიონამდე დაიყვანა. ამ სიტყვებში, მერწმუნეთ, დიდი და შორს მიმავალი გეგმა სჭკვივის. ამაზე, ვფიქრობ, აქტიურად მიდიოდა კორიდორებში მოთელვები: რუსეთს, სჩანს აწყობდა, დელეგაციების გადმოხიზება და ამიტომ იყო, რომ ერთ წინა სხდომაზე გაცხარებით და ძალიან მკაცრად რამდენიმე დელეგაციამ მძიმედ გაუსვა ხაზი, რომ დევნილთა ნაწილობრივი დაბრუნებით ვერ ისპეკულიანტებსო ვინმე; და მკაცრად მოითხოვეს მხოლოდ სრული ნებაყოფლობითი დაბრუნების პირობა – როგორც პოლიტიკური მოგვარების ერთ-ერთი ბაზისი. (მათ შორის, ერთ ერთი პირველი, მაღლენ ოლბრაიტი იყო, ვინც ამ გარემოებას ძალიან მკაცრად მისდევდა სხდომიდან სხდომამდე!)

"Мы особо отмечаем просьбу Совета Безопасности к Генеральному секретарю ООН учредить фонд добровольных взносов в поддержку осуществления Соглашения о прекращении огня и разъединении сил гуманитарных аспектов, а также призыв к государствам-членам делать взносы в этот фонд. Такой фонд чрезвычайно важен, учитывая необходимость огромных затрат на реализацию Соглашения, на разминирование и создание условий для возвращения беженцев.

Как мы неоднократно подчеркивали, операция по поддержанию мира в Абхазии, это не самоцель, а важное необходимое условие для форсирования процесса всеобъемлющего политического урегулирования кризиса и решения порожденных им

гуманитарных проблем ..."

"Российская делегация заверяет членов Совета Безопасности в том, что Российская Федерация в своем качестве содействующей стороны в политическом переговорном процессе под эгидой ООН и участника Четырехстороннего соглашения о добровольном возвращении беженцев будет и впредь прилагать все силы к скорейшему нахождению развязок по всем нерешенным проблемам. И здесь Россия также придает первостепенное значение тесному взаимодействию с ООН и Управлением Верховного комиссара по делам беженцев".

მნიშვნელოვანი: რაღა უნდა ვთქვათ? ყველა მიმართულებით რუსეთს მიჰყავს ლიდერობა:

ერთის მხრივ, - ხელშეკრულების **შესრულების** ხელშეწყობა (გაერო-ს მანდატით), სამშვიდობო **ოპერაცია** აფხაზეთში (გაერო-ს მანდატით), და კონფლიქტის სრულმასშტაბიანი მოგვარების **პოლიტიკური** მანდატი (გაერო-ს მანდატით) მეორეს მხრივ, კი დევნილთა **დაბრუნების** ოთხმხრივი ხელშეკრულების მონაწილე – დევნილთა უმაღლესი კომისრის მანდატით.

ასე, შეიარაღებული და მანტიამოსხმული რუსთი გაერო-ს დუმილით მწყემსავს საქართველოს.

სხდომა გრძელდება (სხვათა შორის რეკორდული დრო დასჭირდათ ამ სხდომის დასასრულებლად: ხუმრობა ხომ არ არის, პირველად ისტორიაში (გაერო-ს ისტორიაში) გაერო პოსტ-ფაქტუმ, დარღვევებიან ოპერაციას თან სამშვიდობოს არქმევს და თანაც საკუთარ მანდატებს მედლებივით ურიგებს რუსეთს).

დააკვირდით, რუსეთის ოფიციალური წარმომადგენელი გაერო-ში ვინმე ბ-ნი ვორონცოვია. მას, ალბათ, საკუთარი თავი, რუსეთის მეფის ნაცვლის - გრაფი ვორონცოვ-დაშკოვის (19-20 სს) ვირტუალურ გამგრძელებლად წარმოუდგენია. სასაცილოა არა, როდესაც ეს პატარა ვორონცოვები საქართველოს ბედის განმკარგავებად წარმოიდგენენ ხოლმე თავს?! ეგ არაფერი, დრო თავისას მიუგებს ყველას.

ციტატები გამომსვლელების (დელეგაციების) სიტყვებიდან:

Г-н Китинг (Новая Зеландия)

"Новая Зеландия поддержала данную резолюцию, однако сделала это с некоторыми оговорками. Мы голосовали за ее принятие потому, что резолюция обеспечивает расширение присутствия ООН в Грузии. Мы считаем, что присутствие ООН является фактором, имеющим существенно важное значение для обеспечения эффективного наблюдения и контроля за выполнением Соглашения о прекращении огня, и мы рады тому, что в соответствии с этой резолюцией расширяется как мандат, так и

численность МООННГ.

Однако, как всем нам известно, в резолюции идет речь не только о расширении численности МООННГ. Осуществление в одной стране двух операций по поддержанию мира делает необходимым четкое определение характера взаимоотношений между этими двумя силами и глубокое его понимание всеми причастными к этому процессу сторонами на всех уровнях. Как подсказывает прошлый опыт проведения операций ООН по поддержанию мира, существует целый ряд аспектов, которым в таких условиях необходимо уделить внимание".

მნიშვნელოვანი: რაღა უნდა თქვან პირდაპირი ტექსტით უშიშროების საბჭოს წევრებმა? დელეგაცია ხაზს უსვავს იმ გარემოებას, რომ ამ რეზოლუციით გაერო-მ ხელი მოაწერა ერთ ქვეყანაში **ორი პარალელური ოპერაციის განხორციელებას. ექსპერიმენტია?** შედეგებზე მაინცა და მაინც პირდაპირ გარანტიას ვერ იძლევიან. მაშ რა ძალამ აიძულათ ასეთ რისკზე წასვლა? რა თქმა უნდა, იმას ამბობენ, მხარეებმა მოითხოვესო, მაგრამ, აქვე არ დავივიწყოთ, რომ თუნდაც რაღაც 6 თვის წინ, 13 იანვარს (1994 წ) მხარეებმა აგრეთვე სთხოვეს თვითონ გაერო-ს სამშვიდობო ოპერაცია განხორციელებინა საქართველოში (აფხაზეთში) და არანაირ რუსეთზე საუბარი არ იყო. მაშინ ეს არ აღმოჩნდა საფუძველი!!! მაშინდელი მოთხოვნა, (კომუნიკე) არ იყო გენერალური მდივნისთვის მიმზიდველი, რადგან მისი სპეციალური წარმომადგენელი ედუარდ ბრუნერი (უნიომიგის ხელმძღვანელი იმ დროს საქართველოში) თავის მოხსენებაში სულ 2 ვარიანტს სთავაზობდა მხარეების მოთხოვნაზე საპასუხოდ. ასევე ისიც გვახსოვს, რომ ვარიანტი ა) თურმე რუსეთის ფედერაციამ დათვალა წინასწარ და გაანგარიშების შედეგებით დააფრთხო ყველა – სამინელი ძვირიაო. ხოლო იქვე მიწოდებული ვარიანტი ბ) კი სწორედ ის ნოყიერი ნიადაგი იყო, რომლითაც ყველა ამ დედამიწის ზურგზე კმაყოფილი იქნებოდა: უნიომიგის (გაუგრძელებდნენ და გაუფართოვებდნენ მანდატს/დაფინანსებას; რუსეთიც (მის ჯარს გაეროს მანდატში გაახვევდნენ და ე.ი. დაფინანსებდნენ?!); და საცოდავი მხარეებიც, რომლებსაც პრაქტიკულად იმ ბუნდოვან, გამზადებულ ხელშეკრულების ტექსტზე ხელი მოაწერინეს (სხვა გზა არ არისო და ეს მაინც შეირგეთო).

ახლა, ქვემოთ ნახავთ, რომ ახალი ზელანდია კიდევ ცდილობს, რაიმე გზა დატოვოს, რასაც უნდა მოეჭიდოს ჩვენი ქვეყანა, თუნდაც დღეს:

"Первый аспект - это взаимное соответствие двух операций. В данном случае, обе миссии находятся а Грузии с согласия сторон и их мандаты носят взаимодополняющий характер - таким образом, необходимый уровень взаимного соответствия имеется. Второй аспект - соответствие этой операции принципам миротворческой деятельности. В резолюции приветствуется тот факт, что силы СНГ будут действовать в соответствии с утведдившимся принципам и практикой ООН. К числу этих принципов, безусловно, относятся и принципы, касающиеся усилий по поддержанию мира. Но я вынужден

отметить, что мы считаем данный аспект резолюции крайне неудовлетворительным. Третий аспект - наличие потребности в разработке приемлемых договоренностей о взаимодействии между этими силами. Генеральный секретарь отметил, что в случае принятия данной резолюции он направит письмо Председателю Совета СНГ, в котором будут определены соответствующие роли и функции двух сил.

Четвертый аспект - поддержание связи. В представленном Генеральным секретарем докладе предусматриваются четыре уровня связи, от штабов сил до групп патрулирования, на каждом из них которых необходимо все время поддерживать линии связи в надлежном рабочем состоянии. В резолюции содержится просьба к командующим силам согласовать и осуществить необходимые для этого договоренности о координации и сотрудничестве.

Обеспечение решения перечисленных различных задач облегчит взаимодействие между двумя силами и будет способствовать уменьшению опасности того, что мы вновь столкнемся с проблемами, уже возникавшими ранее при осуществлении других миротворческих миссий, в рамках которых контингент национальных или многонациональных сил действовал параллельно с силами ООН. Но пока такая опасность сохраняется, и всем сторонам необходимо проявлять особую бдительность."

"Наконец, несколько слов о наших оговорках в отношении этой резолюции. Наши оговорки вызваны тем, что в этой резолюции признается реальный факт: выполнение Соглашения о прекращении огня в Грузии контролирует не только ООН. На месте присутствуют и силы СНГ. Моя делегация не считает позитивным прецедентом ситуацию, когда соседнее государство игнорирует такую доминирующую роль в подобных силах. Мы считаем, что любая операция, которая называет себя миротворческой, должна проводиться в строгом соответствии с миротворческими принципами ООН. Если она не согласна на транспарентное соблюдение таких функциональных рамок, международному сообществу следует быть осторожным.

В силу этих причин, моя делегация не согласна с тем, что данная операция создает положительный прецедент. Напротив, мы считаем, что в будущем международному сообществу следует относиться к этому прецеденту с большей осторожностью."

მნიშვნელოვანი: რაღა უნდა თქვას ახალმა ზელანდიამ მეტი? რილათი დაეხმაროს საქართველოს? ჩვენ ხშირად გვჭირს კომპლექსი იმისა, რომ ბევრმა ქვეყანამ არ იცის სად არისო საქართველო რუქაზეც კი: აქ კი მშვენიერი მაგალითია, მოშორებულია თუ არა ტერიტორიულად ქვეყანა ჩვენგან, ამით არ განსაზღვრავს მის დამოკიდებულებას. ჩვენ თუ არ გვიცნობს, რუსეთს ხომ ყველა კარგად ცნობს: ვერ იმალება მეგლი ცხვრის ტყავში!

Г-н Сарденберг (Бразилия)

"... Резолюция 937 (1994), которую мы только что приняли, представляет собой важный отход от первоначального мандата МООННГ, поскольку она предусматривает операцию ООН параллельно с операцией другого образования и наблюдение за последней."

"Мы осознаем сложность этого вопроса и стремимся избежать ситуаций, которые могли бы поставить под угрозу саму концепцию многосторонних миротворческих сил. Предполагаемое настоящей резолюцией особое сочетание двух параллельных

операций получило нашу поддержку при том четком понимании, что миротворческие силы СНГ будут действовать согласно соответствующим установленным принципам и практике ООН в области миротворческих операций, и в частности следующим принципам:

- ==> уважение суверенитета и территориальной целостности;
- ==> беспристрастность;
- ==> приверженность сторон всеобъемлющему политическому урегулированию;
- ==> четкое определение мандата, концепции операции и процесса их свертывания.

Хотя моя делегация считает, что это новаторское сочетание операции ООН и СНГ может оказаться полезным инструментом"

მნიშვნელოვანი:

Г-н Ровенский (Чешская Республика)

"... Моя делегация была бы рада, если бы другие государства СНГ, помимо РФ, могли бы предоставить в ближайшее, насколько это возможно, время свои войска для операции по поддержанию мира в Абхазии, Грузия. Полностью понимая во внимание достоинства этой операции, моя делегация, тем не менее, считает важным, чтобы Совет Безопасности оставил двери открытыми для рассмотрения в подходящий момент вопроса о развертывании операции по поддержанию мира ООН."

"Наблюдение со стороны МООННГ за миссией СНГ является делом, представляющим огромный интерес и значение для моей делегации на протяжении всех проводимых в Совете прений по Абхазии, Грузия."

"Моя делегация хотела бы подчеркнуть, что приняв сегодняшнюю резолюцию, Совет вступил в неисследованные воды. Впервые мы столкнулись с ситуацией, в которой одно из государств с открыто заявленными национальными интересами в регионе предпринимает операцию по поддержанию мира в соседней стране. За этим прецедентом могут последовать другие. Позвольте мне по этому поводу повторить то, что моя делегация говорила раньше: ни одна операция по поддержанию мира не похожа на другую; каждая обладает своими уникальными условиями и характерными чертами. Поэтому мы не считаем сегодняшнюю резолюцию такой, которая создавала бы прецедент."

მნიშვნელოვანი: ჩეხეთის რესპუბლიკას კვლავ გამჭვდარი აქვს დიდი და მტკივნეული გამოცდილება რუსეთის ჩეკმისა. (თუმცა მას მაშინ საბჭოთა ერქვა, ახლა ცდილობს, დსთ- დაირქვას) და ამიტომ ის ამბობს, რომ არ ეთანხმება პრინციპში – რეგიონში სტრატეგიულად დაინტერესებული აქტიორის სამშვიდობო მისიით შემოსვლას. ამასთან, გამალებით ხაზს უსმევს ერთ გარემოებას, (როგორც ასევე მან აღნიშნა წინა სხდომების დროსაც) რომ ყველა ოპერაცია კონფლიქტის დასარეგულირებლად - განუმეორებელია და არ შეიძლება მათი ერთი მიდგომით ჩატარება ან განხორციელება. აქ ჩანს, რომ

შესაძლო რისკის თავიდან აცილება უნდა სხვა შემთხვევებში, როდესაც შესაძლოა, რუსეთი ამ პრეცედენტის შემდეგ - კიდევ და კიდევ განაცხადებს პრეტენზიას, რომ სამშვიდობო მისია უკვე დაისაკუთროს დსთ-ს სახელით (თუმცა, დსთ რატომ დაერქვა არავინ იცის, როცა ჯარი მთლიანად რუსულია.)

Г-н Яньес Барнуэво (Испания)

"В ходе этой очень сложной операции также чрезвычайно важно должным образом учитывать принципы и критерии, применимые к операциям по поддержанию мира. Я прежде всего имею в виду принципы, содержащиеся в документах, принятых на Хельсинской встрече на высшем уровне 1992 года и на проходившем в Риме с 30 ноября по 1 декабря 1993 года совещании на уровне министров, а частности принципы:

- ==> уважения суверенитета и территориальной целостности,
- ==> согласия сторон,
- ==> беспристрастности,
- ==> многонационального характера,
- ==> транспарентности,
- ==> четкости мандата,
- ==> связи с политическим процессом для урегулирования конфликта и
- ==> планирования организованного выхода."

მნიშვნელოვანი: ესპანეთი კიდევ ერთხელ აკეთებს არაორაზროვან ჩამონათვალს, რა უნდა იყოს სამშვიდობო ოპერაციის განუხრელი პრინციპი, რომელიც ამ რეალობაში – რუსეთი საქართველოს კონფლიქტს უგვარებს – განსაკუთრებით ცინიკურად ჟღერს. დღეს კიდევ უფრო ადვილია, შევაფასოთ საერთო სურათი, თუ როგორ შეესაბამება რუსეთის სამშვიდობო ოპერაცია საქართველოში (გაეროს მანდატშემოსხმული) ამ პრინციპებს, რაზეც ზემოთ არაერთი დელეგაცია ხაზგასმით უთითებს. ბოლოს და ბოლოს ჩვენმა ხალხმა უნდა თქვას საკუთარი აზრი და ამის შესახებ, ვფიქრობ, რეფერენდუმის ჩატარებაც დამატებითი კომპონენტი (დოკუმენტური) იქნება გაერო-ს უშიშროების საბჭოსთვის, რომ მან ბოლოს და ბოლოს გამოასწოროს საკუთარი 'შეცდომა' – და მოუხსნას რუსეთს სამშვიდობო ოპერაციის მანდატი საქართველოში. ამასთან, აღიაროს, რომ პოსტფაქტუმ რუსეთის ოპერაციის (უკვე 2 თვის შემდეგ) აღიარება იყო დიდი დანაშაული საკუთარი (გაერო-ს) პრინციპების მიმართ.

Г-н Айева (Нигерия)

"После того как 9 марта 1994 года президент Грузии Эдуард Шеварднадзе обратился с просьбой о направлении в район конфликта полномасштабной миссии ООН по поддержанию мира, мое правительство неизменно выступает в поддержку этой просьбы. Нам не представляется убедительным довод о том, что размещению таких сил должно предшествовать достижение всеобъемлющего политического урегулирования."

"Резолюция, которую мы только что приняли, была названа новаторской. Моя

делегация рассматривает ее под несколько другим углом. Возможно, в ней и имеется определенная новизна в плане языка и методов, использовавшихся при ее подготовке, но она не является новаторской в плане положенной в ее основу концепции. В условиях, когда потребности в коллективных миротворческих усилиях превышают имеющиеся у ООН возможности и ресурсы, уже становится ясно, что пришла пора подключать к этим усилиям региональные организации и.или соглашения. Мы можем скромно сослаться на то, что у себя в западноафриканском субрегионе мы уже прошли этим путем, когда усилиями членов Экономического сообщества западноафриканских государств (ЭКОВАС) было заключено соответствующее соглашение в отношении Либерии, дополненное впоследствии ООН, направившей в Либерию свою Миссию наблюдателей (МНООНЛ). Мы рассматриваем принятую сегодня резолюцию как шаг, направленный на дальнейшее развитие и усовершенствование одного из вариантов этой концепции."

მნიშვნელოვანი: ნიგერია საკუთარი გამოცდილებით აფასებს 'ინოვაციას'. და ამასთან, მოკრძალებულია შეფასებასი. თუმცა ჩანს, რომ ის კიდევ ერთხელ მიუთითებს თუნდაც უშიშროების საბჭოს, რომ თუ ექსპერიმენტი თავის დროზე ჩაატარეთო ჩემს ქვეყანაში, რატომ მსჯელობთო ამდენს საქართველოზე?! აქედან შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ მაინცა და მაინც 'ბელნიერი' ასეთი ოპერაციით არ დარჩა ლიბერია და ამ რეგიონალური ორგანიზაციების სამშვიდობო მისია/ოპერაცია მაინცა და მაინც კარგად (დადებითად) თვითონ კონფლიქტის მოგვარებაზე არ მოქმედებს. აქ ჩემთვის ერთი ინფორმაცია ჩანს (თუმცა ემოციური, მაგრამ მაინც, ინფორმაცია): სადაც ექსპერიმენტებზე საუბრობთო, იქ აფრიკა არ დაგავიწყდეთო.

Г-н Маркер, Пакистан (Председатель заседания)

"Моя делегация высоко оценивает усилия государств - членов СНГ по созданию и развертыванию миротворческих сил в Грузии. Однако мы бы предпочли, чтобы такая миротворческая операция была учреждена ООН и находилась под командованием ООН. Пакистан обеспокоен нарождающейся тенденцией придания миротворческих функций странам, расположенным в непосредственной близости к зоне конфликта, в особенности когда такие страны имеют явные политические интересы в районе конфликта. Государства - члены ООН ни в коей мере не должны отказываться подобным образом от своих обязанностей по Уставу.

Моей делегации известны те финансовые трудности, с которыми сталкивается в настоящее время ООН, в особенности в том, что касается ее миротворческих операций. Однако не следует допускать, чтобы эти ограничения мешали ООН выполнять возложенные на нее обязанности по поддержанию мира и безопасности во всем мире. Наш общий долг - не допустить какого-либо размывания системы коллективной безопасности, предусмотренной Уставом ООН.

Моя страна не приветствует практику утверждения постфактум Советом Безопасности региональной миротворческой операции, которая находится вне круга полномочий ООН. В этой связи у нас имеются некоторые оговорки в отношении формулировок,

содержащихся в пунктах 3 и 4 постановляющей части только что принятой резолюции." მნიშვნელოვანი:

გასრულდა ესე ამბავი, ვითა სიზმარი ღამისა.

მთავარი ხელმოსაჭიდი და სამუშაო, უნდა ხმამაღლა ვისაუბროთ, თუ რა არის დარღვეული დღეს:

1. ქვეყნისათვის, რომელიც მდებარეობს კონფლიქტის ზონასთან ძალიან ახლოს ტერიტორიულად, სამშვიდობო ფუნქციის მინიჭება დაუშვებელია;
2. ქვეყნისათვის, რომელსაც კონფლიქტის ზონაში გამოხატული პოლიტიკური (და ეკონომიკური) ინტერესები აქვს, სამშვიდობო ფუნქციის მინიჭება დაუშვებელია;
3. დარღვეულია გაერო-ს წესდება კოლექტიური უსაფრთხოების სისტემის შესახებ – მან არ შეასრულა თავად მშვიდობისა და უსაფრთხოების ხელშეწყობი ოპერაცია;
4. გაერო-მ საკუთარი უფლებამოსილება გადააჭარბა, განიხილა და დაამტკიცა ის საკითხი, რომელიც მის კომპეტენციაში არ შედიოდა – კერძოდ, კი რუსეთის ფედერაციის უკვე დაწყებული სამშვიდობო ოპერაცია³³ გაერო-მ პოსტ ფაქტუმ დაამტკიცა, როგორც რეგიონალური სამშვიდობო ოპერაცია და საკუთარი მანდატის ქვეშ შეიყვანა;
5. ორი პარალელური ოპერაცია (უნომიგი და რუსეთი) საქართველოში ხორციელდება, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო დღესაც (ხელისუფლებაც, ხალხიც) სერიოზულ წინააღმდეგობას აგრძელებს – ის მოითხოვს, რომ რუსეთის სამშვიდობო ჯარი გავიდეს საქართველოდან – გაერო ამ საკითხზე ღუშს;
6. შემდეგი რა არის? რუსეთი საკუთარ ჯარს ყველგან შეუშვებს³⁴ სამშვიდობო მისიით;³⁵ ჯერი ყარაბაზზე! თუ ამ საკითხზე ღუშს საერთაშორისო საზოგადოება, ე.ი. გვრჩება ის ანალიზი, რომ მსოფლიოს გადანაწილება დღეს არსებული კონფლიქტების 'კურიერებით' ხდება და რუსეთი კი მსოფლიოს უცხადებს, მე მეკუთვნის პოსტსაბჭოთა სივრცეო, დანარჩენზე კიდევ ვივაჭროთო;
7. რუსეთის სამშვიდობო ძალების საქართველოში ყოფნის 10 წლის (და მეტი!) განმავლობაში, კონფლიქტში ჩართული მხარეები თითქმის არ წავიდნენ წინ პოლიტიკური მოგვარების გზაზე. აფხაზეთში, სამხრეთ ოსეთში (აქვე გაგახსენებთ დნეპრისპირეთსაც) მხოლოდ ცეცხლის შეწყვეტის შედეგებზე ნაწილობრივ თუ შეიძლება საუბარი;
8. აგრეთვე არაფერი გაკეთებულა დევნილთა (ლტოლვილები, დევნილები, იგპ) ნებაყოფლობით უსაფრთხო დაბრუნების პირობებზე და მათი დაბრუნების

შედეგებიც არ გვაქვს არცერთ ზონაში;

9. კონფლიქტები **დაკონსერვებულია** და გაყინული რუსეთის სამშვიდობო ძალების ამდენწლიანი აქ ყოფნის გამო;

10. გასაკეთებელია ანალიზი, რამდენად კორელაციაში მოდის მხარეთა დაპირისპირებები ქრონოლოგიურად რუსეთის სამშვიდობო მანდატის გაგრძელების პერიოდებთან (!?); მარტივ ცხრილშია ჩასასმელი, თუ როდის ხდებოდა სტაბილურობის დარღვევა მხარეებს შორის და რამდენად შესაბამისობაში (კალენდარულად) მოდიოდა გაერო-ში გადაწყვეტილებების მისაღებ ვადებთან რუსეთის სამშვიდობო ოპერაციის მანდატის გაგრძელების შესახებ;

11. დსთ-ს ქვეყნები არ მონაწილეობენ რუსეთის 'სამშვიდობო' ოპერაციაში, არ ყავთ კონტინგენტი ჩართული და ე.ი. ბოლოს და ბოლოს უნომიგო-სგან გაეროს უშიშროების საბჭოში საკითხი უნდა დაისვას კონკრეტულად, რომ დარღვეულია შეთანხმება და გაერო-ს რეზოლუციები, აგრეთვე გაერო-ს სამშვიდობო ოპერაციის პრინციპები; თავად უნომიგმა უნდა დააყენოს რუსეთის ოპერაციის მანდატის გადახედვის/გაუქმების საკითხი.

12. რუსეთის სამშვიდობო ოპერაციას ხელმძღვანელობს მხოლოდ რუსეთის ფედერაციის სამხედრო ძალების გენერალური შტაბი – იმის ნაცვლად, რომ შექმნილიყო საერთაშორისო ხელმძღვანელობა – ეს სამშვიდობო ოპერაციების საერთაშორისო ნორმებისა და სტანდარტების უხეში დარღვევაა, ისევე, როგორც საერთაშორისო შეთანხმებებისა (რომის ხელშეკრულება, ეუთო; გაერო-ს რეზოლუციები და სხვა).

13. რუსეთის ფედერაციის საჯარისო კონტინგენტი მთლიანად ფარავს სამშვიდობო ოპერაციების კონტინგენტს აფხაზეთსა³⁶ და სამხრეთ ოსეთში, იმის ნაცვლად, რომ მისი კონტინგენტი არ აღემატებოდა 1/3-ს საერთო რაოდენობიდან. ესეც უხეში დაღვევაა საერთაშორისო ნორმებისა და ხელშეკრულებების სამშვიდობო ოპერაციების სტანდარტებზე.

14. სამხრეთ ოსეთში რუსეთს საერთოდ არ გააჩნია დსთ-ს მიერ მინიჭებული მანდატი ოპერაციის ჩასატარებლად. თუმცა რუსეთისათვის ამას როგორც სჩანს, დიდი მნიშვნელობა არა აქვს. ამასთან, რუსეთის სამშვიდობო ოპერაციას მიერთებული ყავს ადგილობრივი (სამხრეთ ოსეთის 'ლოიალურად' განწყობილი კონტინგენტი, რას დიდი დარღვევაა საერთაშორისო სამშვიდობო ოპერაციათა სტანდარტებისა. აქ სასწრაფოდ გასაკეთებელია სამხრევი ხელშეკრულების დენონსაცია (დაგომისი)

15. რუსეთის სამშვიდობო ოპერაცია(ები) საქართველოში ვერ ასრულებს საერთაშორისო მოთხოვნას, იყოს ტრანსპარანტული და ჰქონდეს თანაბარი დისტანცია მხარეებთან. სამშვიდობო ძალები ავლენენ ერთი მხარის მხარდაჭერას ოპერაციის სხვადასხვა ეტაპზე. (კონკრეტულად, აფხაზური მხარის მხარდაჭერა ხორციელდება რუსეთის ჯარების მხრიდან, არც უკვე შორსაა 'ნეიტრალური' პოზიციისგან)

16. არ არსებობს მკვეთრად ფორმულირებული, ან პრაქტიკაში გამოსახული ზღვარი სამშვიდობო ოპერაციასა და იძულებით მშვიდობის დამყარებას შორის. რუსეთის ჯარი კი ამ კონკრეტულ საკითხში სრული კონტროლის გარეშე რჩება რეგიონში.

17. ოპერაციაში სამხედრო და პოლიტიკური ასპექტები სრულიად გადახლართულია ერთმანეთთან, ამასთან, არ არსებობს მკვეთრი გამიჯვნა პოლიტიკურ-დიპლომატიურ, ეკონომიკურ და სამხედრო ამოცანებს შორის პოსტ-კონფლიქტური რეგულირებისათვის. პოლიტიკურ-დიპლომატიური ამოცანების გადაწყვეტა ჩამორჩება ეკონომიკური ამოცანების გადაწყვეტას, ეს ორივე ერთად კი – დროში ძალიან ჩამორჩება სამხედრო ამოცანების გადაწყვეტას. ეს ყველაფერი რა თქმა უნდა, იწვევს არაკორდინირებულ ქმედებებს, რომლებსაც სავალალო შედეგები მოაქვთ ადგილობრივი მოსახლეობისათვის, თანაბარწილად ორივე მხარისათვის.

18. დსთ-ს ქვეყნების კოორდინირებული მონაწილეობა არ არსებობს რუსეთის სამშვიდობო ოპერაციის პოლიტიკურ ხელმძღვანელობასთან, ამის გარეშე, რუსეთი ლახავს როგორც კონფლიქტური ზონის მოსახლეობის, ასევე დსთ-ს წევრი ქვეყნების ინტერესებს, რადგან მათი სახელით ახორციელებს საერთაშორისო ნორმებთან და სტანდარტებთან შეუსაბამო ოპერაციას საქართველოში, ამით კი ზრდის მათდამი მოსახლეობების აგრესიას. ამასთან, პრაქტიკულად რუსეთი საკუთარი სამშვიდობო ოპერაციით, მისი პრაქტიკით, განსვლაში მოდის იმ პრინციპებთან, დოკუმენტებთან, რომლებიც აღიარეს დსთ-ს წევრმა ქვეყნებმა სამშვიდობო მიმართულებით.

მოსალოდნელი შეცდომა ისევ რუსეთიდან მზადდება

ამ ბოლო ხანებში ისევ სხვადასხვა აქტორების მხრიდან 'მწიფდება' იდეა, რომ რუსეთის სამშვიდობო ოპერაციის მანდატი გადატრანსფორმირდეს და რუსეთის სამშვიდობო ძალებს მიენიჭოთ პოლიციის ფუნქციები.

ერთის მხრივ, ამ შესაძლო გზით, საქართველოს ჰგონია, რომ შეიარაღებულ ძალებს რუსეთის ფედერაცია გაიყვანს და ჩაანაცვლებს მილიციის ნაწილებით, ამით კი წერტილი დაესმევა რუსეთის მხრიდან კონფლიქტებით მანიპულირებას და მის ჰეგემონს საქართველოში.

აქ უმთავრესია გავითვალისწინოთ ახლო წარსულის გამოცდილება:

როდესაც რუსეთის სამშვიდობო ძალები გამოძევებულნი აღმოჩნდნენ ბალკანეთიდან, ეს ძალზედ მტკივნეულად განიცადა რუსეთის ფედერაციამ. მათი ექსპერტების აზრით, ქვეყნის სამშვიდობო საქმიანობა განხილულ უნდა იქნას, როგორც წამყვანი ქვეყანა - 'დერჟავის' მთავარი ატრიბუტი. რუსეთმა ვერ გათვალა ბალკანეთში სწორი გეოპოლიტიკა და გაუჭირდება

ბალკანეთიდან მისი სამშვიდობო მისიის დასრულებით მიღებული ზარალის კომპენსაცია. არანაკლებ ფინანსურისა, მთავარი ზარალი ის იყო, რომ რუსეთმა ბალკანეთში დაკარგა თავისი გავლენა.

აი, აქ ჩვენთვის საგულისხმოა რუსი ექსპერტების რეკომენდაციები, რომ უმჯობესი იყო, რუსეთის ფედერაციას ბალკანეთში სამშვიდობო ოპერაცია(ები) ჩაენაცვლებინა მილიციით (პოლიციით) და გაეზარდა ამასთან, სამხედრო დამკვირვებლების რაოდენობა, რათა მილიციას (პოლიციას) მშვიდად შეესრულებინა მათი, მილიციის მანდატი. ამ შემთხვევაში, ფაქტობრივად რუსეთი არ დარჩებოდა წაგებული: პირიქით, მოიგებდა, რადგან უკვე მისი 2 სტრუქტურა დაადგებოდა დიდი კონტროლისა და მოგების რელსებს: თავდაცვა და შსს.

წარმოუდგენელია, რომ საქართველომ ახლა ამ შეცდომაში გაჰყოს თავი. როგორც სჩანს, არანაირი მანდატის ცვლილება არ მოიტანს ამოსუნთქვას რუსეთის ფედერაციის ყულფიდან. აქ პირდაპირ უნდა დავაყენოთ საკითხი, რომ გაუქმდეს ყველა შესაძლო გზა მისი საქართველოში თარეშისა: მანდატით, სამშვიდობო მისიით თუ დამკვირვებლის სტატუსით³⁷.

რუსეთის სამშვიდობო ოპერაციების კრიტიკა

საბჭოთა კავშირის პერიოდში საბჭოთა ჯარი არასოდეს გაგზავნილა მშვიდობის დასამყარებლად სხვადასხვა კონფლიქტურ ზონაში გაერო-ს ოპერაციის ჩარჩოში.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, კოლექტიური უსაფრთხოების საფრთხეების ეგზიტით, სასწრაფოდ შეიქმნა სამართლებრივ-ნორმატიული ბაზა სამშვიდობო მისიისა და ფაქტობრივად, რუსეთმა პარალელურად დაიწყო ოპერაციები დსთ-ს მანდატით მშვიდობის დასამყარებლად. ეს მას აძლევდა საშუალებას, სამშვიდობო საქმიანობის თეორიასა და პრაქტიკას დაუფლებოდა კონფლიქტების მოგვარების დარგში, მოეხდინა მსოფლიო გამოცდილების ადაპტაცია იმ პოსტ-საბჭოთა რეგიონებში, სადაც კონფლიქტები წარმოიქმნა. რუსეთის სამშვიდობო კონტინგენტი კი სწრაფად ჩამოაყალიბეს იმ საჯარისო ფორმირებებისაგან, რომლებიც იმ დროს იმყოფებოდნენ კონფლიქტის ზონებში³⁸.

ოთხი სამშვიდობო ოპერაცია, ვითომდა დსთ-ს საჯარისო კონტინგენტის გამოყენებით იყო გაშლილი პოსტსაბჭოთა სივრცეში, რომელთაგანაც სამი დღესაც გრძელდება: აფხაზეთი, სამხრეთ ოსეთი, დნესტრისპირეთი, ტაჯიკეთი – რათა ‘დაემორიშორებინათ მხარეები და უზრუნველყოთ პირობები, რომ ძალადობიდან გადასულიყვნენ მოლაპარაკებებზე კონფლიქტების პოლიტიკური მოგვარებისთვის’.

როგორც რუსები ამბობენ, დსთ-მ განახორციელა ორი სამშვიდობო ოპერაცია ტაჯიკეთში (1992 წლიდან) და საქართველოში (აფხაზეთში) (1994 წლიდან) **საკუთარი გადაწყვეტილების საფუძველზე**. (პროფესორ მოროზოვის ანალიზი, 2005 წ.)

საკუთარი გადაწყვეტილება ითვალისწინებდა ან 'მსუბუქ კონსენსუსს', ან 'დაინტერესებულ ქვეყანათა კონსენსუსს'. და ასეთი 'სიმსუბუქე' და 'დაინტერესება ქვეყნისა' აღმოჩნდა ის 'მტკიცე' საფუძველი, რის შედეგადაც რუსეთის ჯარმა ფორმალურად შემოისხა დსთ-ს მანდატი და საქართველოში უკვე დისლოცირებული ჯარი გადააქცია დსთ-ს სამშვიდობო ოპერაციად.

დოქტრინალურად, ამ სამშვიდობო ოპერაციების დროს თურმე გათვალისწინებულია შესაძლებლობა, იმოქმედონ გაერო-ს მანდატით, მაგრამ, პრაქტიკაში კი, ურთიერთქმედება გაერო-სთან ხორციელდება მხოლოდ ფორმალურად და ირიბად: გაერო-ს დამკვირვებელთა მისიები ამავე რეგიონებში ფუნქციონირებენ დამოუკიდებლად და ოპერატიულად არ ურთიერთქმედებენ დსთ-ს ორპერაციებთან. (პროფესორ მოროზოვის ანალიზი, 2005 წ.).

ზოგადი ინფორმაცია ოპერაციებზე:

გაერო, კონფლიქტის ზონებში საჯარისო ფორმირებების გამოყენება ვითარების სტაბილიზაციისათვის შესაძლებელია მხოლოდ **გაერო-ს** უშიშროების საბჭოს გადაწყვეტილებით. ამ ოპერაციებში იარაღი გამოიყენება მხოლოდ თავდაცვის მიზნით.

ეუთო, მაგალითად, თავის პრაქტიკულ საქმიანობაში იღებს საკუთარ პოლიტიკურ გადაწყვეტილებას სამშვიდობო აქციების ჩასატარებლად იმ ქვეყანათა ტერიტორიაზე, რომლებიც მისი წევრები არიან (ან გაერო-ს გადაწყვეტილებით). ეს გადაწყვეტილება მიიღება კონსენსუსის (ან კონსენსუსს გამოკლებული ერთი) საფუძველზე. ამასთან, მოქმედებებში აქცენტი კეთდება ოპერაციის პოლიტიკურ და ჰუმანიტარულ, და არა სამხედრო კომპონენტზე. მაგალითად ოპერაციის ჩატარებისას ბალკანეთში (1992-93წწ... 1995-96 წწ... 1999 წ.); კავკასიაში (1992 წ... 1996 წ... 1999 წ.); ბალტიისპირეთში (1993 წ.) და ტაჯიკეთში (1997 წ) პრინციპულად უკუაგდეს და უარყვეს იძულებითი მოქმედებების გამოყენება, ხაზგასმული იყო ორგანიზაციის თანაბარი დისტანცია კონფლიქტში ჩართული მხარეებისგან. ეუთო-ში კონტინგენტის აყვანისას უპირატესობა ეძლეოდათ იმ ქვეყნების წარმომადგენლებს, რომელნიც კონფლიქტის ზონებისგან ტერიტორიულად იყვნენ დაცილებულნი.

ნატო-ში პოლიტიკური გადაწყვეტილება სამშვიდობო ოპერაციის თაობაზე მიიღება ნატო-ს საბჭოს მიერ, როგორც წესი გაერო-სა ან ეუთო-ს მიმართვის შედეგად. 1999 წ-დან გათვალისწინებულია მშვიდობის იძულების ოპერაციის ჩატარება (გაერო-ს მანდატის გარეშე) აგრეთვე თავდაცვითი კავშირის პასუხისმგებლობის ზონის გარეთაც. დაშვებულია ოპერაციის სამი ვარიანტის განხორციელება: დამოუკიდებლად, როგორც სახელმწიფოთა კოალიციის ბირთვი, როგორც 'ქვეკონტრაქტორი' გაერო-ს

ოპერაციაში. აღიანსმა უკვე გამოიყენა სამხედრო ზალა ოპერაციის მიზნების მისაღწევად სპარსეთის ყურეში (ოპერაცია ‘ქარბუქი უდაბნოში’ და ‘მელა უდაბნოში’); ბალკანეთში (‘საკავშირო ძალა’ და ‘გაერთიანებული მცველი’) და ავღანეთში. ოპერაციის დაფინანსება ხორციელდება დამოუკიდებლად, ყველა წევრი ქვეყნის პროპორციული შენატანით.

რეკომენდაცია:

1. სასწრაფოდ უნდა ჩატარდეს რეგიონალური საერთაშორისო კონფერენცია თბილისში თემაზე – “რუსეთის ‘სამშვიდობო ჯარების’ მანდატი – კონფლიქტის მოგვარება თუ რუსეთის ძალის ექსპანსია და სამხრეთ კავკასიის ქვეყნების ნება³⁹”
ან “საქართველოს შემდეგ ჯერი აზერბაიჯანზე და სომხეთზე? რეგიონალური უსაფრთხოება კავკასიაში”.
2. სასწრაფოდ უნდა მოეწყოს საერთაშორისო კონფერენცია იმ ქვეყნის მონაწილეობით, სადაც ოფიციალურად ჩატარებულია ე/წ ღსთ-ს სამშვიდობო ოპერაცია: საქართველო, მოლდოვა, ტაჯიკეთი, აგრეთვე სხვა ქვეყნების მონაწილეობა უნდა უზრუნველყოს კონფერენციამ კოლექტიური უსაფრთხოების და სამშვიდობო მისიის (მ.შ. ოპერაციების) სტანდარტებსა და ნორმებზე.
3. საქართველო უნდა გამოვიდეს ღსთ-დან; (თუ საქართველოს ეყოფა რესურსი, რომ ღსთ-ს გადაწყვეტილებებზე - მისი მანდატით განხორციელებულ სამშვიდობო ოპერაციებთან დაკავშირებით – ჩვენთვის პოზიტიური ზეგავლენა მოახდინოს, ჩვენს მხარდასაჭერად და ე.ი. რუსეთის სამშვიდობო კონტინგენტის საქართველოდან გასაყვანად მიაღებინოს გადაწყვეტილება – მაშინ შეიძლება ჩვენი გამოსვლა დროებით გადავდოთ, მაგრამ ღსთ-ს ღსთ-ს არა მგონია, რომ საქართველოს ამის რესურსი ჰქონდეს, რომ ასე სწრაფად მოახდინოს გავლენა ღსთ-ს აღმასრულებელი საბჭოს გადაწყვეტილებებზე, თუნდაც საკითხის დაყენებისა და მისი განხილვის მიმართულებით);
4. სამართლებრივად პასუხი აგებინოს რუსეთს სამშვიდობო ოპერაციების სტანდარტებთან და შეთანხმებებთან შესაბამისობის გამო საქართველოში; მაგ: როდესაც 1994 წ. გაერო-ში, უშიშროების საბჭოს სხდომაზე რუსეთის დელეგაციამ ოფიციალურად განაცხადა, რომ საქართველოში ღსთ-ს სამშვიდობო ოპერაცია უკვე დაიწყო და ფართოვდება – ეს იყო ტყუილი, რადგან სინამდვილეში რუსეთის ჯარები იყო და არა ღსთ-ს, რადგან ღსთ-ს ჯერ ოფიციალურად გადაწყვეტილებაც კი არ ჰქონდა ამ დროს მიღებული ამ ოპერაციაზე და ესეც პოსტ ფაქტუმ მოხდა.
5. ეუთო-სთან დაიწყოს ოფიციალური კონსულტაციები - რუსეთის სამშვიდობო ოპერაციის ფორმატის შეცვლის თაობაზე

დნებრისპირეთში – საკითხში, რომელიც მათი ინიციატივით დაისვა, რეკომენდაციები და გამოცდილება გაგვიზიარონ⁴⁰.

6. საქართველომ უნდა გადასინჯოს კრიტიკულად ე.წ. 'მეგობარი ქვეყნების' შემადგენლობა: თუ ფიცი გვწამს, ბოლო რატომ არ გვაკვირვებს? როდემდე უნდა ითვლებოდეს რუსეთი საქართველოს მეგობარ ქვეყნებში, რომლებიც მოწოდებულნი არიან ყველა ზომა იხმარონ და მოაგვარონ ქართულ-აფხაქური კონფლიქტი? ამოტომ, უნდა დაისვას საკითხი, რომ ჩვენი მოთხოვნით რუსეთი გამოვიდეს 'მეგობარი ქვეყნების' ფორმატიდან. (მეგობარი ქვეყნები 5: აშშ, ინგლისი, საფრანგეთი, გერმანია, რუსეთი, და ბოლო დროს არაფორ-მალურად გახდა 5+1 უკრაინა);

7. ერთად ვიფიქროთ, რა მექანიზმი გვაქვს კიდევ დღეს ამ ურდოს გადასაგდებად. (ხელშეკრულებების დენონსაცია, ჰააგის სასამართლო, ევროპის სასამართლო, კავკასიის სატრიბუნალო პრო-ცესის მოწყობა, და სხვა).

შეჯამება:

2007 წლის 24 იანვარს დაგეგმილია საშუალოდ განხილვა საქართველოს საკითხისა უშიშროების საბჭოში. (უშიშროების საბჭოს თავმჯდომარე იანვრის თვეში რუსეთის ფედერაცია).

2007 წ. აპრილში კი დაგეგმილია უშიშროების საბჭოს შეხვედრა/სხდომა საქართველოს საკითხზე, სადაც განიხილავენ საქართველოს საკითხს უკვე კონკრეტულად სამშვიდობო ოპერაციების მანდატების გაგრძელების შესახებ.

დრო ძალზედ ცოტა გვაქვს.

შენიშვნები

¹ მაგ. 1994 წლის 31 იანვარს, გაერო დეკლარირებდა, რომ მხარეებს უფრო მეტი სიცხადით უნდა დაენახებინათ უშიშროების საბჭოსთვის, რომ მათ, მხარეებს, ოფიციალური სურვილი აქვთ კონფლიქტის პოლიტიკური მოგვარებისა, რათა მას (უშიშროების საბჭოს) ემსჯელა სპეციალური სამშვიდობო ოპერაციის დაწყების თაობაზე აფხაზეთში, საქართველო. ამ შემთხვევაში მათთვის არ გამოიყურებოდა დამაჯერებლად არც ურთიერთგაგების მემორანდუმი (1993 წ. დეკემბერი) და არც კომუნიკე (1994 წ. 11-13 იანვარი)

² მაგ. 1993 წ. 4 ნოემბრის რეზოლუცია, რომელიც ვადას უდებდა უნომიგ-ს, რომ თუ არ მოხდებოდა რაიმე განსაკუთრებით პოზიტიური 1994 წ. 31 იანვრამდე (ე.ი. 2 თვის ვადაში) მაშინ უნომიგ-ს აღარ გაუგრძელდებოდა მანდატი და მისია გაუქმდებოდა.

³ 4 ნომბრის რეზოლუცია 881 (1993)

⁴ იხ. უნომიგ-ის ვებგვერდი

⁵ აქ მოსაძიებელია ამ შეხვედრის მონაწილეთა აზრი, რაც მაქვს ინფორმაცია, ამ შეხვედრამ დიდი წვლილი ვერ შეიტანა აფხაზეთის პოლიტიკური სტატუსის განსაზღვრაში, რადგან აფხაზური მხარე მაინცდამაინც არ იყო მოტივირებული, ღიათ ესაუბრა ამ თემაზე ('ჩვენ არ გვინდა პოლიტიკური სტატუსის განხილვა', 'ჩვენ არ გვინდა დევნილთა დაბრუნებაზე საუბარი' და სხვა გამოხატულებები, რომლებიც კარგად მოამზადა წინასწარ პოლიტიკურმა ანტითეზამ)

⁶ Бутрос Бутрос-Гали (Египет) (1992-1996 годы) ბუტროს ბუტროს გალი - გაერო-ს გენერალური მდივანი 1992-1996 წწ. 1 იანვარი 1997 – 31 დეკემბერი 2006 – კოფი ანანი, გაერო-ს გენერალური მდივანი

⁷ აქ აქცენტი მინდა გავაკეთო და თქვენი ყურადღება მივაბყრო ამ წერილის თარიღს, სადაც საქართველო სთხოვს უშიშროების საბჭოს, მიიღოს გადაწყვეტილება და სამშვიდობო ოპერაცია დაიწყოს საქართველოში.

⁸ S/ 1994/21* 18 January 1994 (Communiqué, p. 3)

⁹ S/1994/397 5 April 1994

¹⁰ S/1994/32* 18 January 1994 (მოლაპარაკებების მეორე რაუნდი, ჟენევა, 11-13 იანვარი, 1994 წ.)

¹¹ Меморандум о понимании от 1 декабря 1993 года (S/26875, приложение)

¹² Коммюнике от 13 января 1994 г.

¹³ UNOMIG was established in August 1993 to verify compliance with the ceasefire agreement between the Government of Georgia and the Abkhaz authorities in Georgia. UNOMIG's mandate was expanded following the signing by the parties of the 1994 Agreement on a Ceasefire and Separation of Forces. (<http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unomig/index.html>)

¹⁴ S/1994/583, 17 May 1994

¹⁵ Резолюция 896 (1994), принятая Советом Безопасности на его 3332-м заседании, 31 января 1994 года

¹⁶ Доклад Генерального секретаря от 25 января 1994 года ; S/1994/80 25 January 1994

¹⁷ 6. утверждает продление мандата МООННГ до 7 марта 1994 года при численном составе, установленном в резолюции 892 (1993); (Резолюция 896 (1994))

¹⁸ შეგახსენებთ, რომ გაერო-ს ვედიტ უკვე ჩატარდა 1 და მე-2 რაუნდის მოლაპარაკებები (შესაბამისად – 1 დეკემბერი, 1993; 11-13 იანვარი, 1994 წ. ჟენევა). პირველი რაუნდის შედეგი იყო მემორანდუმი ურთიერთგაგებაზე, მეორე რაუნდის მოლაპარაკებების შედეგი იყო კომუნიკე (არ გამოიყენონ ძალა, შეწყვიტონ ცეცხლი, სთხოვონ გაერო-ს შემოვიდეს სამშვიდობო ოპერაციით). მესამე რაუნდი დაგეგმილი იყო 22 თებერვალს 1994 წ.

¹⁹ <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N94/041/50/PDF/N9404150.pdf?OpenElement>

²⁰ До 31 января 1994 года МООННГ присутствует со следующим временным мандатом: а) поддерживать контакты с обеими сторонами в конфликте и с военными контингентами Российской Федерации; б) наблюдать за ситуацией и представлять доклады в Центральные учреждения с уделением особого внимания любым событиям в связи с предпринимаемыми ООН усилиями по содействию всеобъемлющему политическому урегулированию.

21 S/1994/80 Russian page 5.

22 В ноябре 1992 года в столице Грузии - Тбилиси - было открыто отделение Организации Объединенных Наций с целью обеспечения комплексного подхода Организации Объединенных Наций в регионе и оказания содействия в усилиях Генерального секретаря по установлению мира. В мае 1993 года Генеральный секретарь назначил Специального посланника по Грузии. Его первая поездка в регион вновь подтвердила, что все стороны выступают в поддержку активной роли Организации Объединенных Наций в достижении мирного урегулирования конфликта. 27 июля 1993 года между правительством Грузии и абхазскими властями в Гудауте было заключено новое соглашение, которым устанавливалось прекращение огня с 28 июля. Соглашение предусматривало незамедлительное начало поэтапной демилитаризации зоны конфликта. Для контроля за этим процессом в течение 10-15 дней с даты прекращения огня должны были быть развернуты международные наблюдатели.

4 августа Генеральный секретарь предложил направить передовую группу в составе до 10 военных наблюдателей Организации Объединенных Наций для оказания содействия в проверке соблюдения прекращения огня. Затем передовая группа войдет в состав группы по наблюдению, если Совет Безопасности примет решение о ее создании. Совет согласился с этим предложением. Передовая группы прибыла в Абхазию 8 августа 1993 года и развернула свою штаб-квартиру в Сухуми. Затем передовая группа начала регулярное дорожное патрулирование в целях проверки соблюдения соглашения. В первоначальных докладах, полученных от группы, подтверждалось, что прекращение огня соблюдается. 24 августа 1993 года Совет Безопасности в резолюции 858 (1993) постановил учредить Миссию Организации Объединенных Наций по наблюдению в Грузии (МООННГ) в составе до 88 военных наблюдателей и гражданского персонала минимальной численности для поддержки Миссии в целях проверки соглашения о прекращении огня.

4. Расширение мандата МООННГ

После того как первоначальный мандат МООННГ утратил свою силу в результате возобновления боевых действий в Абхазии в сентябре 1993 года, Миссия в резолюции 881 (1993) Совета Безопасности от 4 ноября 1993 года получила временный мандат на поддержание контактов с обеими сторонами в конфликте и с военными контингентами Российской Федерации и на наблюдение за ситуацией и представление докладов с уделением особого внимания любым событиям в связи с предпринимаемыми Организацией Объединенных Наций усилиями по содействию всеобъемлющему политическому урегулированию.

14 мая 1994 года после нескольких раундов сложных переговоров, проходивших под руководством Специального посланника Генерального секретаря, грузинская и абхазская стороны подписали в Москве Соглашение о прекращении огня и разъединении сил. Стороны договорились о развертывании миротворческих сил Содружества Независимых Государств (СНГ) с целью наблюдения за соблюдением Соглашения, а МООННГ будет наблюдать за осуществлением Соглашения и за деятельностью сил СНГ.

27 июля 1994 года в соответствии с рекомендацией Генерального секретаря Совет Безопасности расширил мандат МООННГ соответствующим образом и увеличил ее численность до 136 военных наблюдателей. Миссии были поручены следующие задачи: наблюдение и контроль за выполнением сторонами Соглашения о прекращении огня и разъединении сил; наблюдение за операцией миротворческих сил СНГ в рамках осуществления Соглашения; контроль путем наблюдения и патрулирования за тем, чтобы войска сторон не оставались в зоне безопасности и не возвращались в нее и чтобы тяжелая боевая техника не оставалась в зоне безопасности или зоне ограничения вооружений и не вводилась туда вновь; наблюдение за районами хранения тяжелой боевой техники, выведенной из зоны безопасности и зоны ограничения вооружений, в случае необходимости в сотрудничестве с миротворческими силами СНГ; наблюдение за выводом войск Республики Грузия из Кодорского ущелья в места за пределами Абхазии, Республика Грузия; регулярное патрулирование Кодорского ущелья; расследование сообщений или утверждений о нарушениях Соглашения и попытки урегулирования или содействия урегулированию таких инцидентов; регулярное представление докладов Генеральному секретарю, в частности об осуществлении Соглашения, любых нарушениях и их расследование МООННГ, а также о других

соответствующих событиях; поддержание тесных контактов с обеими сторонами в конфликте и сотрудничество с миротворческими силами СНГ, а также благодаря своему присутствию в районе содействие созданию благоприятных условий для безопасного и упорядоченного возвращения беженцев и перемещенных лиц.

²³ <http://www.un.org/russian/peace/pko/unomig/georspec.htm>

²⁴ 27 июля 1994 года в соответствии с рекомендацией Генерального секретаря Совет Безопасности расширил мандат МООННГ соответствующим образом и увеличил ее численность до 136 военных наблюдателей.

²⁵ S/1994/80/Add.1. 27 January, 1994 Russian Original: English

²⁶ Смета расходов на продление мандата Миссии Организации Объединенных Наций по наблюдению в Грузии на период с 1 февраля по 15 марта 1994 года.

²⁷ 1994 წლის 31 იანვარი – ეს თარიღი კრიტიკული იყო უნომიგ-ის არსებობისათვის საქართველოში. ეს იყო ის დრო, რომლის გასვლის შემდეგ გაერო-ს უშიშროების საბჭოს უნდა ჰქონოდა რაიმე მნიშვნელოვანი მტკიცებულება, რომ უნომიგ-ის ყოფნა საქართველოში მნიშვნელოვანია. ამ თარიღის გასვლის შემდეგ, მსგავსი რაიმე მტკიცებულებების არარსებობის შემთხვევაში, უნომიგ-ს მანდატს აღარ გაუგრძელებდა უშიშროების საბჭო²⁸. აქ დამთავრდებოდა ბიუჯეტიც და როლიც. ამიტომ, კრიტიკული იყო პერიოდი (4 ნოემბერი 1993 – 31 იანვარი 1994 წლისა) რომელიც მისცეს უნომიგს უშიშროების საბჭომ. სწორედ რეზოლუციით²⁹ განისაზღვრა ეს ვადა, მისთვის კრიტიკული ვადა. საშიშროება ჰქონდა უნომიგს – აღარ მიიღებდა გაგრძელების უფლებას. რაიმე უნდა ელონა.

²⁸ A/48/699* 2 March 1994 Russian Original: English

²⁹ A/48/699* 2 March 1994 Russian Original: English, p. 7

³⁰ Женева, 11-13 января, 1994 г. Коммюнике, стр. 3. " 2. Стороны вновь высказались за размещение в зоне конфликта миротворческих сил Организации Объединенных Наций или иных сил, санкционированных Организацией Объединенных Наций. Они выразили обоюдное согласие на использование в составе таких сил российского воинского континента."

³¹ Provisional S/PV.3332 31 January 1994. Понедельник, 31 января 1994 года в 16 ч. 15 м. Нью-Йорк

³² 13 ოქტომბრის რეზოლუცია, 2006 წ.

³³ ვითომ უნომიგ-მა უნდა გაუკეთოს დსთ-ს სამშვიდობოებს მონიტორინგი, მაგრამ თავად უნომიგ-ის აქ ყოფნა და სიდიდე (მანდატი) დამოკიდებულია ამ სამშვიდობო ძალების სიდიდეზე, აუცილებლობაზე. ანუ, უნომიგო ვერ გაუწევს ობიექტურ მონიტორინგს, რადგან თავადაც იმ ტოტზე ზის.

³⁴ S/PV.3407

³⁵ "Особенности подлготовки операции Содружества осложнили ее подготовку и проведение. Это нашло свое выражение в следующем: из-за задержок с подписаним Мандата операции и ратификацией решения об участии российского контингента в ней Советом Федерации ФС РФ мероприятия по введению войск в зону конфликта фактически начались раньше, чем произошло должное правовое оформление решения о проведении операции; коллегиального обсуждения на момент принятия формального решения об операции не было; операция так и не стала коллективной миротворческой операций Содружества. Миротворческий контингент, представляемый одной страной, не должен превышать 1.3 от общего количества участников операции; не было создано международное военное командование операцией, которой фактически руководит ГШ ВС РФ." Опыт проведения миротворческих операций СНГ и НАТО и перспективы их использования в

будущем. Тезисы выступления профессора Морозова Ю.В. на международном семинаре. (15 декабря 2005 г. ИСК РАН, Москва)

36 В соответствии с решением Правительства РФ и Совета Федерации российские военные будут оказывать помощь ливанцам в ликвидации последствий израильских бомбардировок - восстанавливать разрушенные мосты. Финансирование данной программы осуществляет Правительство России. На эти цели выделено 505 млн. рублей. Российские военные не войдут в состав Миротворческой миссии ООН, их пребывание в Ливане осуществляется на основе двустороннего российско-ливанского соглашения, заключенного сроком на три месяца. В случае необходимости мандат на пребывание российских военных в Ливане может быть продлен по просьбе ливанской стороны после соответствующего обращения Президента РФ в Совет Федерации (2006-10-05 11:06)

37 [13:16 31.05.2006] Миротворцы России могут быть введены в Нагорный Карабах: Вице-премьер, министр обороны России Сергей Иванов не исключает ввода миротворческого контингента в зону армяно-азербайджанского конфликта в Нагорном Карабахе. "Ситуация "ни то ни се" не может продолжаться бесконечно", - добавил он. Об этом сообщает НТВ. /Финмаркет/

38 "- Будут ли военнослужащие других стран-участниц СНГ принимать участие в миротворческой миссии в Абхазии?

Изначально предполагалось, что помощь в регионе будет оказываться коллективными силами. Однако на деле вышло иначе. Если сейчас какое-либо государство Содружества изъявит желание участвовать в урегулировании грузино-абхазского конфликта, то мы противиться не будем. Для этого необходима подача с его стороны официального заявления и рассмотрение его на самом высоком уровне." В преддверии ротации одного из мотострелковых батальонов миротворцев Командующий Коллективными силами по поддержанию мира (КСПМ) СНГ в зоне конфликта в Абхазии, Грузия генерал-майор Сергей Чабан дал интервью официальному сайту Министерства обороны России. 2006-12-12 11:37

39 " - Каковы сроки пребывания миротворцев в Абхазии, Грузия?

Мандат на миротворческую деятельность бессрочный и легитимен до тех пор пока одна из конфликтующих сторон не заявит о том, что необходимости присутствия КСПМ в регионе нет." В преддверии ротации одного из мотострелковых батальонов миротворцев Командующий Коллективными силами по поддержанию мира (КСПМ) СНГ в зоне конфликта в Абхазии, Грузия генерал-майор Сергей Чабан дал интервью официальному сайту Министерства обороны России. 2006-12-12 11:37

40 Опыт проведения миротворческих операций СНГ и НАТО и перспективы их использования в будущем. Тезисы выступления профессора Морозова Ю.В. на международном семинаре. (15 декабря 2005 г. ИСК РАН, Москва)

41 ОБСЕ хочет изменить формат миротворческой операции в Приднестровье www.peacekeeper.ru/index.php

Делегация послов ОБСЕ встретила в минувшие выходные с представителями Совместных миротворческих сил (СМС) в зоне молдо-приднестровского конфликта.

По словам российского военного начальника полковника Анатолия Зверева, "военно-политическое вмешательство России позволило остановить вооруженный конфликт 1992 года между Молдовой и Приднестровьем".

21 июля 1992 года в соответствии с принципами ООН и СБСЕ (так тогда называлась ОБСЕ) было подписано соглашение о мирном урегулировании конфликта. Был образован миротворческий механизм, создана Объединенная Контрольная комиссия. В регион вошли российские миротворцы.

Общая численность Совместных миротворческих сил изначально составляла 5,5 тыс. военнослужащих (3.100 от России, по 1200 от Молдовы и Приднестровья). В 1998 году, после

подписания Одесских соглашений, контингенты были сокращены. Численность приднестровских и молдавских миротворцев была ограничена 500 военнослужащими. Для Российской Федерации Одесские соглашения не устанавливали ограничений. Однако РФ в добровольном порядке, учитывая наметившийся тогда позитив в отношениях между Кишиневом и Тирасполем, также сократила свой контингент.

Сейчас в Совместных миротворческих силах несут службу 385 российских военнослужащих, 400 молдавских и 400 приднестровских.

В соответствии с Одесскими документами было существенно сокращено и число постов в зоне ответственности миротворцев (с 42 до 15). Был также расширен формат миротворческой операции (появилась группа военных наблюдателей Украины в составе 10 человек).

По словам полковника Зверева, "основной задачей миротворцев на данный момент является поддержание мира и правопорядка" в зоне конфликта. С этой задачей миротворцы успешно справляются. Обстановка в регионе остается спокойной и контролируемой. Проблемы, которые возникают в ходе миротворческой операции, обусловлены, по мнению Анатолия Зверева, "общей ситуацией в переговорном процессе между сторонами". Точнее, отсутствием переговоров. Напомним, что Республика Молдова покинула переговорный формат 5+2 в конце февраля нынешнего года.

С точкой зрения российского военного начальника согласен и представитель Приднестровья в Объединенном военном командовании (ОВК) полковник Бугаев. Он также считает главной проблемой отказ Молдовы от двустороннего сотрудничества. "Большая часть инцидентов в зоне ответственности миротворцев происходит из-за того, что Республика Молдова в одностороннем порядке вышла из соглашений о взаимодействии правоохранительных органов сторон.

Вызывает тревогу ситуация с нахождением в городе Бендеры молдавской полиции и туберкулезной тюрьмы. Вопрос об их выводе остается нерешенным", - отметил воинский начальник приднестровского миротворческого контингента.

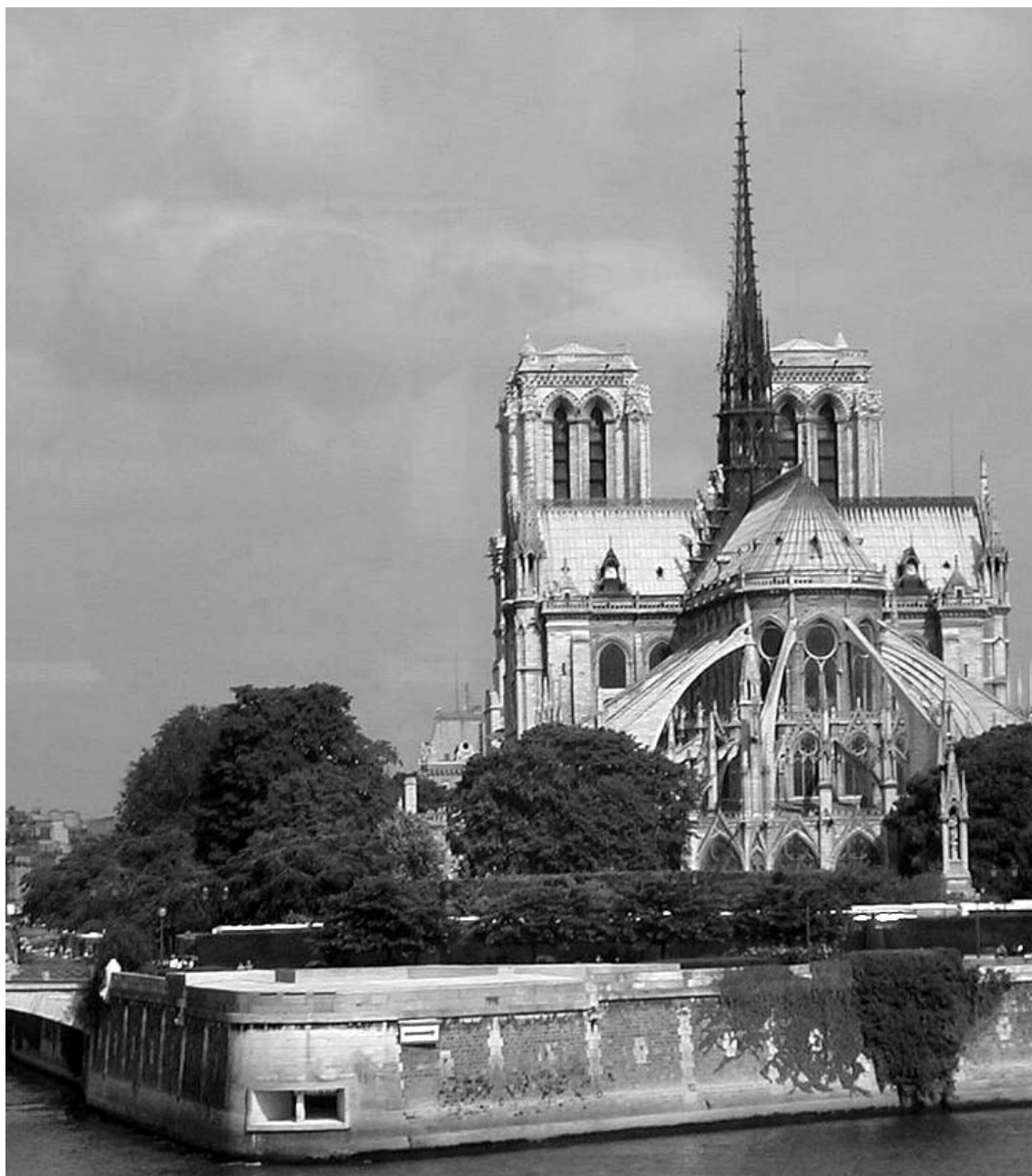
Представитель Молдовы в ОВК полковник Виктор Мокринский, как и ожидалось, подверг критике нынешнюю миротворческую операцию. Напомним, что молдавские власти неоднократно заявляли о необходимости изменения миротворческого формата, расширения роли ОБСЕ в нем. Виктор Мокринский сегодня фактически подтвердил эту позицию. "Я остаюсь пессимистом в отношении деятельности Совместных миротворческих сил", - сказал он. 2006-11-13 14:41

⁴² ОБСЕ хочет изменить формат миротворческой операции в Приднестровье:

www.peacekeeper.ru/index.php

Глава Постоянной Миссии Бельгии в ОБСЕ Бертран де Кромбрюгге заявил, что в ОБСЕ существуют различные точки зрения относительно миротворческой операции в регионе. "Есть и такое мнение, что ее необходимо изменить", - сказал дипломат.

Напомним, что приднестровская сторона выступает против пересмотра формата МС-операции. В Тирасполе считают, что вывод российских миротворцев и снижение роли России в миротворческом механизме (чего добивается Республика Молдова), может привести к серьезным негативным последствиям, вплоть до возобновления вооруженного конфликта. 2006-11-13 14:41

კულტურა იყიდება?!¹

ზვიკა კრეგერი¹

აბუ დაბი მიზნად ისახავს მსოფლიო ხელოვნების ცენტრი გახდეს და ამას ლუვრის, იელის უნივერსიტეტისა და მსოფლიოს სხვა წამყვანი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დაინტერესებით აპირებს.

ჟან ჰასონგილისათვის დიდი გარიგებები ახალი ხილი ნამდვილად არაა და რაღა გასაკვირია, თუ სწორედ იგი, საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მრჩეველი, ფრანგულ მხარეს წარმოადგენდა ევროსაბჭოსა და ნატოსთან მიმდინარე ბოლო წლების მნიშვნელოვან მოლაპარაკებებში. მაგრამ არაფერი მიაწინებდა იმაზე, რომ ოდესმე იმგვარ რასმე გაახერხებდა, რაც გასული წელიწად-ნახევრის განმავლობაში "გააიმასქნა": აბუ დაბიში, არაბეთის გაერთიანებული საემიროების პატარა დედაქალაქში ლუვრის განყოფილება გაიხსნება. ფსონები დიდია. კრიჟანი თანამემამულეების დარწმუნება, თავიანთი კულტურული მემკვიდრეობის ერთ ნაწილს ნებაყოფლობით შეეღიონ, იოლი საქმე არაა...

მე-18-ე საუკუნიდან დღემდე, მონა ლიზასა და ვენერა მილოსელის თავშესაფარი, ნაპოლეონის დაარსებული ლუვრის გალერეა, საფრანგეთს გარეთ ვერაგის წარმოედგინა. როგორც მოსალოდნელი იყო, "ფილიალის" განთავსებას ქვეყანაში, რომელმაც უკანასკნელი 30 წლის განმავლობაში უსარგებლო უდაბნოდან მსოფლიოს ერთ-ერთ "შოპინგ-ცენტრამდე" განიცადა ტრანსფორმაცია, დიდი წინააღმდეგობა შეხვდა.

ზოგადი განწყობა, როგორც სორბონის პრეზიდენტი ჟან-რობერტ პიტე აღწერს, ასეთი იყო: "შეუძლიათ კი მაღალი ხელოვნების - აღქმა მომთაბარე ბედუინებსა თუ ხალიჩების დანდიდარებს? შეიხი მოჰამედ ბინ

1 - Zvika Krieger - Buying Culture, "Newsweek", 6 oct. 2007

ზაიედ ალ-ნაინი, აბუ დაბის მმართველი, დარწმუნებულია რომ შეუძლიათ და არც საფრანგეთის მოტივაციაა ალოგიკური – გეოპოლიტიკური საყრდენი სტრატეგიულად მნიშვნელოვან რეგიონში...

ჰასონგილის თქმით, მისმა ქვეყანამ გადაწყვიტა დახმარება გაეწია არაბებისათვის – "ფუნდამენტალიზმის დამარცხებაში კულტურის მეშვეობით" სინამდვილეში კი ფრანგების დაინტერესების ობიექტი და გარიგების წარმატებით დასრულების გარანტი სულ სხვა რამაა: ფული. აბუ დაბი, რომელიც მსოფლიოს ნავთობის მარაგის 10% აკონტროლებს, თანხმად 30 წლის განმავლობაში მხოლოდ ლოგო "ლუგრის" გამოყენებისათვის 520 მილიონი დოლარი გადაიხადოს. დამატებით 747 მილიონი გამოიყოფა მხატვრული ნამუშევრების ქირობასა და გამოფენების ორგანიზებაში. "სინამდვილეში, მთელი ეს ამბავი ფულის გამოა" აცხადებს მარტა ბერნე-ტეილორი, ლუგრის ისლამური ხელოვნების განყოფილების საპატიო კურატორი.

არადა, ლუგრის დაყოლიება იმ გრანდიოზულ გეგმის მხოლოდ პირველი ნაბიჯია, რომელიც აბუ დაბის ახლო აღმოსავლეთის კულტურულ დედაქალაქად გადაქცევას ისახავს მიზნად. ახალი მუზეუმი – უზარმაზარი, 27 მილიარდი დოლარის ღირებულების კომპლექსი – — საადიატის კუნძულზე გაშენდება. ასე იღებს სათავეს ისტორიაში ალბათ ერთ-ერთი ყველაზე ამბიციური და მასშტაბური კულტურული განვითარების პროექტი. 27 კვადრატულ კილომეტრზე გადაჭიმული კომპლექსი საგარეოდ 2012 წლის დასაწყისში გაიხსნება.

შედეგად მივიღებთ 29 ფუნქციონალურ სასტუმროს და რაც მთავარია, მსოფლიოში სახელგანთქმული მუზეუმებისა და აკადემიების ფილიალებს: გუგენჰეიმი, სორბონა და საგარეოდ იელიც - ყოველი მათგანი მსოფლიოს წამყვანი არქიტექტორების მიერ დაპროექტებული: ფრანკ გერი, ზაჰა ჰადიდი, ჟან ნოველი – მართო ეს სახელებიც საკმარისია. "ვცდილობთ საუკეთესო არქიტექტორები დავიყოლიოთ" აცხადებს პროექტის მთავარი მეთვალყურე, მუბარაკ ალ-მუჰარი. "თუკი ქვეყანაში თუნდაც ერთი ასეთი მუზეუმი გვექნა, ისიც საკმარისი იქნება საერთაშორისო ინტერესის გასაღვივებლად".

ისიც ითქვას, ეს გრანდიოზული პროექტი იმთავითვე განწირული იყო ცხარე კამათის წამოსაწყებად და არც უარყოფითი რეაქცია გახლდათ გასაკვირი. ფრანგებმა - მათ შორის რამდენიმე ლუგრის კურატორმაც - მუზეუმის გადაწყვეტილება დაგმეს და იმის შიშიც გამოთქვეს, უნიკალურ კოლექციას საფრთხე დაემუქრებო. არც არაბული სამყარო დარჩენილა გარიგებით მთლად კმაყოფილი: იქაურმა ინტელექტუალებმა გააკიცხეს აბუ დაბი – მშობლიურ კულტურაზე ზრუნვის მაგივრად, დასავლური ხელოვნების რეკლამას ეწევიოთ. ზოგადად, კრიტიკოსები ერთ ძირეულ შეკითხვაზე თანხმდებიან: შეიძლება კია კულტურის ყიდვა? და სინამდვილეში, ვინ იხეირებს ამით?

პროექტის მომავალი იმაზეა დამოკიდებული, თუ რა პასუხი გაეცემა ამ კითხვებს. მხოლოდ 30 წლის წინ აბუ დაბის საემირო უდაბნოში დასახლებული ბედუინთა რამდენიმე გვარისაგან შედგებოდა. უკვე 1980-90 წლებში კი მათ, ნავთობის საბადოების მეშვეობით, სერიოზული კაპიტალი დააგროვეს. გაჩნდა თვალის მომჭრელი ცათამბჯენები, დასასვენებელი კომპლექსები...

თავიდან აბუ დაბი ერთგვარი დამკვირვებლის როლში გამოდიოდა, დუბაის შემყურე, რომელიც მოკლე დროში ახლო აღმოსავლეთში ყველაზე ცხელ ტურისტულ წერტილად იქცა. აბუ დაბის ლიდერებმა გააცნობიერეს, რომ დროზე თუ არ მოიმოქმედებდნენ რაშეს, დიდი მანძილით ჩამორჩებოდნენ მეზობელს და 2004 წლის შემოდგომაზე მთავრობამ დააფუძნა ადტდ (აბუ დაბის ტურიზმის დეპარტამენტი), რომელმაც ქვეყანაში უმაღლესი კლასის ტურიზმის განვითარება დაიხატა მიზნად. მაგრამ როგორ? პასუხი რამდენიმე კვირის ფიქრის შემდეგ გაჩნდა: ხელოვნება და განათლება. "კულტურა საუკეთესო საშუალებაა ჩვენს მიერ ამ სფეროში დასახული მიზნების განსახორციელებლად: ტურისტების გარანტირებული მინიმუმი და ხშირი VIP ვიზიტები" - აცხადებს ადტდ-ს თავმჯდომარე, შეიხი სულთან ბინ ტანუნ ალ-ნაინი, – "მსოფლიო-კლასის კულტურული დაწესებულებები შესანიშნავი საშუალება იქნება ჯიბესქელი ტურისტების მოსაზიდად და ასევე, არა მხოლოდ გაანათლებს მოსახლეობას, არამედ ჩვენი "უგემოვნო" მეზობლისაგანაც გაგვიძნავს..."

"აბუ დაბი დუბაის აღიქვამს როგორც ნესკაფეს, თვითონ კი კაპუჩინოს სახელზე აქვს პრეტენზია" - ამგვარ კომენტარს ურთავს ზემოთქმულს ლუიზ ბოლ-ლეგარი, საემიროების წამყვანი ფრანგულენოვანი ჟურნალის რედაქტორი.

მოკლედ, გადაწყდა ახალი მექა აიგოს ტურისტებისთვის - საადიატ, ანუ არაბულად – "ბედნიერების კუნძული". უპირველესად, ადტდ ისეთი ქალაქების შესწავლას შეუდგა, რომლებიც ოდესღაც იდენტურ სიტაციაში იყვნენ – ვოქვათ, ბილბაო, ესპანეთი; სუსტი ეკონომიკისა და ომებით დაუძლურებულ ბასკეთის მხარე; ბილბაომ 1997 წელს ფრანკ გერის მიერ დაპროექტებული გუგენჰეიმი გახსნა და იმ დღიდან, მუზეუმმა 9 მილიონზე მეტი დამთვალიერებელი მიიღო, 4,300 სამუშაო ადგილი შექმნა და საერთო შემოსავალმა 2 მილიარდ პესეტზე მეტი შეადგინა.

ადტდ კონკურსში გამარჯვებულ დიზაინერულ (Gensler Associates) და არქიტექტურულ (Skidmore, Owings & Merrill) ფირმებს ქირაობს და ბილბაოს გუგენჰეიმის "იმიტირებას" სთხოვს. 2005 წელს შეიხი მუჰამედი ჩადის პარიზში, ლუვრის დასაყოლიებლად. მოლაპარაკებების პროცესი 18 თვე გრძელდებოდა: ჰასონგილი ერთის მხრივ ლუვრს არწმუნებდა – სახელი და ასევე, კოლექციის ნაწილიც მიექირავა უჯიათი არაბებისათვის, მეორეს მხრივ კი არაბებს აიძულებდა – "ნარჩენებს" არ მოგიყრიანო. "რბილად რომ ვთქვათ, თანხმობის მიღწევა არც ისე ადვილი გახლდათ" - თავმჯდომარე აცხადებს ფრანგი.

სახელის ყიდვის შემდეგ აბუ დაბიმ პარიზში კულტურის კვლევის ცენტრის დააარსება და ასევე, ლუვრის ერთ-ერთი ფრთისა და თეატრ Chateau de Fontainebleau-ს რესტავრაციის დაფინანსება იკისრა; სანაცვლოდ კი ათასობით ნამუშევარს მიიღებს ლუვრიდან თუ საფრანგეთის სხვა ტომ-მუზეუმებიდან (Pompidou Center, the Musee d'Orsay, Versailles).

"აბუ დაბის ლუვრის" აშენება ფრანგ ჟან ნოველს დაევალა, რომელმაც სახელი Arab World Institute in არის, და პერა დე ყონ-ის დაპროექტებით გაითქვა. კონსტრუქცია 24,200 კვადრატულ მეტრის ტერიტორიაზე განლაგდება, სავარაუდო ღირებულება კი 100 მილიონ დოლარს აჭარბებს.

როცა ფაზის პირველი ნაწილი თავის ადგილას ჩაჯდა, აბუ დაბიმ გუგენჰეიმისთვისაც "მოიცალა". ოღონდ ისიც ითქვას, ტომას კრენსი, სოლომონ რ. გუგენჰეიმის ფონდის მმართველი, ამით დიდად აღტაცებული არ დარჩენილა. "გათვალისწინებულია ყველანაირი დანიშნულების ადგილი ტურისტებისათვის - სასტუმროები, 3 პორტი, ორი გოლფის მოედანი, და ასობით ნომერი ხედით ოკეანეზე - მაგრამ ჩემთვის რეგიონის კულტურული მისწრაფები გაურკვეველი და ამორფულია" აცხადებდა კრენსი.

საბოლოოდ კი კრენსი არაბების ამბიციური პროექტების სრულყოფას მაინც დასთანხმდა. "მიმიზიდა იდეამ, უხეშად რომ ვთქვათ - შექექმნა მასა, რომელშიც თანამედროვე მსოფლიოს კულტურული რესურსები ყველაზე დიდი კონცენტრაციით იქნებოდა წარმოდგენილი".

თუმცა ამისათვის მხოლოდ აბუ დაბის ვირტუალურად ამოუწურავი საბანკო ანგარიშიც კი არ აღმოჩნდა საკმარისი: "ძალზე გაგვიჭირდა ჩვენთვის სასურველი არქიტექტორების დაყოლიება" ამბობს კრენსი. "გუგენჰეიმის პროექტისათვის" (30000 კვადრატული მეტრის კომპლექსი, რომელიც 2012-ში უნდა დასრულდეს) გერის დასათანხმებლად მას პირადი ურთიერთობისა და ავტორიტეტის გამოყენება მოუხდა.

გერის შემდეგ კრენსმა სხვა ტომ-არქიტექტორებიც გადმოიბირა. წარმოშობით ერაყელი ზაჰა ჰადიდი 6,300 ადგილიანი საშემსრულებლო-ხელოვნების ცენტრს დააპროექტებს (ამჟამად ნიუ-იორკის ლინკოლნის ცენტრთან თანამშრომლობის თაობაზე მიმდინარეობს მოლაპარაკებები), იაპონელი ტადაო ანდოს კი საზღვაო მუზეუმის შექმნა დაევალება.

აბუ დაბი საგანმანათლებლო დაწესებულებების "შებმის" ეშხში შევიდა — შემდეგი სიაში სორბონა იყო. სორბონის პრეზიდენტი პიტე წინადადებას დათანხმდა, მაგრამ გულმძიმედ. "ჩემი პირველი აზრი ის იყო, რომ მათ მხოლოდ პრესტიჟი აინტერესებდათ" ამბობს პიტე, "მათ ისევე სჭირდებოდათ ლუვრი, სორბონა და გუგენჰეიმი, როგორც მათ ქალებს სჭირდებოდათ კრისტიან დიორის ჩანთები".

"გარშემოც ყველა იმას მიჩინებდა, არაბეთში დემოკრატია არაა, ქალებს ჩადრის ტარება უწევთ, და საერთოდ, რომელ კულტურულ ინტერესებზეა ლაპარაკით..." — ისვენებს პიტე. ის არც მაღაფს, რომ სორბონის მთავარი დაინტერესება პროექტის ფინანსური მხარეა: საფრანგეთის კინი სახელმწიფო დაფინანსების სისტემის გამო ან სხვა რა გზა გვქონდა — ახლა კი საქმე სასიკეთოდ შემობრუნდებაო.

ერთი წლის წინ გახსნილი სორბონის უნივერსიტეტის ჯგუფის მიზანი — მაღალი დონის სწავლების დანერგვა, ჰუმანიტარული განხრით. სწავლება ფრანგულ ენაზე, გაცემული დიპლომები კი საფრანგეთში გაცემულების იდენტური იქნება.

იელის უნივერსიტეტს, რომელიც საემიროების დაინტერესების შემდეგი ობიექტია ფინანსური პრობლემები ნამდვილად არ აწუხებს, მაგრამ მას ამ რეგიონში სხვა დაინტერესება აქვს. ამჟამად უნივერსიტეტში სპარსეთის ყურიდან მხოლოდ 4 სტუდენტი სწავლობს. ამ ტერიტორიაზე ფილიალის გახსნა კი, უნივერსიტეტის გიცე პრეზიდენტ ლინდა ლორიმერის აზრით, "ადგილობრივ მოსახლეობას მოიზიდავს". საგარეოდ, იელი ჰუმანიტარულ ფაკულტეტს გახსნის და ასევე, დაწყებით და კვალიფიკაციის ასამაღლებელ კურსებს — მომავალში ამერიკაში სწავლების გაგრძელების მსურველთათვის.

მაგრამ ზუსტად მაშინ, როცა გარკვეული პროცესები დაიწყო, მეხის გაგარდნასავით გაისმა დაუნდობელი ხმა საფრანგეთიდან: საფრანგეთის მუზეუმების ასოციაციის საპატიო დირექტორი ფრანსუა კაშენი, პიკასოს მუზეუმის ყოფილი დირექტორი ჟან კლერი, და ხელოვნებათმცოდნე როლან რესტი Le Monde-ში აქვეყნებენ ღია წერილს სათაურით - "მუზეუმები არ იყიდება!"

"ჩვენი მხატვრული მემკვიდრეობა მასიური მოხმარების პროდუქტი არაა და მათი ღება უცხოელებისათვის მიყიდვა დაუშვებელია!" ვკითხულობთ წერილში. ასევე დასმულია კითხვა: "ლუვრის გარიგება - რა არის ეს, თუ არა სულიერების დახურდავა?!". მოკლედ, სტატია მაღე პეტიციად იქცა, 4,500 საპატიო პირის ხელმოწერა შეგროვდა და მოთხოვნა გაეგზავნა ხელისუფლებას: შეწყდეს ფრანგული მუზეუმების პოლიტიკური და ფინანსური ინტერესებისთვის გამოყენება.

ასე განსაჯეთ, ამ პროტესტანტებს თვით ლუვრის კურატორებიც შეუერთდნენ: "ძნელი მისახვედრი არ უნდა იყოს, რომ ესე ყოველი ფულის, ნავთობისა და სამხედრო ურთიერთობის ამბავია" — განაცხადა ბექდვისა და მხატვრობის დეპარტამენტის დირექტორმა, კატრინ გოგელმა. სხვებმა უფრო პრაგმატული შენიშვნები წამოაყენეს — ისლამური ხელოვნების კურატორი ბერნე-ტეილორი იმას შიშობს, გამოუცდელი არაბები მუზეუმის სათუთი ნამუშევრების შესაბამის მოვლა-პატრონობას ვერ გაუწევნო...

"დარწმუნებული ვარ, ბევრი ექსპონატი აბუ დაბიში დიდი ხნით დაისადგურებს, ანუ ისინი მიუწვდომელი იქნებიან საფრანგეთში მყოფი ტურისტებისთვის" - აცხადებს ფრანსუა კაშენი და იქვე პარალელს ავლებს ლუვრსა და ლას ვეგასის გუგენჰეიმს შორის: "ნომ ხედავთ რაც მოხდა - იქ არავინ მიდის... იგივე მოხდება საადიატის კუნძულზე - ხალხი მოვა გოლფის სათამაშოდ, ან ზღვისპირზე წამოსაწოლად, ხელოვნება კი არავის დააინტერესებს".

სხვა კრიტიკოსებმა მორალურ მხარესაც გაუსვეს ხაზი — მათ შიში გამოთქვეს, რომ დასავლურ ხელოვნებას მისი ახალი, რბილად ითქვას და, კონსერვატორი მასპინძლის გამო, კომპრომისზე წასვლა მოუწევდა. პირდაპირ რომ ვთქვათ, საემიროებში აიკრძალებოდა რელიგიური შინაარსისა და შიშველი სხეულის ამსახველი სურათები. "მადლობა ღმერთს, გან გოგი ყვავილებს ხატავდა და არა შიშველ ქალებს" წერდა Liberation-ის რედაქტორი.

ჰასონგილი კი ბირობას იძლევა რომ "აბუ დაბის ლუვრში" არანაირი ნახატი არ აიკრძალება: "აბუ დაბის მთავრობამ უბრალოდ გვთხოვა, რომ მცირეოდენი ტაქტი გამოვიჩინოთ და ადგილობრივი მოსახლეობის ტრადიციულ მენტალიტეტსაც ვცეთ პატივი".

საფრანგეთის მთავრობამ უკვე შეადგინა მრჩეველთა ჯგუფი, რომელიც იმაზე იზრუნებს, ახალი ლუვრი პარიზულ სტანდარტებს შეესაბამებოდეს. თუმცა საბოლოო სიტყვა მაინც არაბებზეა და ამას ჰასონგილიც აღიარებს - "ბოლოს და ბოლოს, ეს მათი ქვეყანაა, მათი მუზეუმი და რასაც უნდათ, იმას გამოფენენ".

ამასობაში სხვებმა უკვე საემიროების პოლიტიკა გააპროტესტეს ისრაელთან დაკავშირებით (ებრაელებს ქვეყანაში შესვლა ეკრძალებათ). სწორედ ამის გამო კონექტიკუტის უნივერსიტეტმა გადაიფიქრა ბანაკის დაცემა საადიატის კუნძულზე — ეს ჩვენს ანტი-დისკრიმინაციულ პოლიტიკას ეწინააღმდეგებაო. "იელის უნივერსიტეტიც ჯერ-ჯერობით სწორედ ამ საკითხის გამო ყოყმანობს", — აცხადებს ლორიმერი.

ზოგისთვისაც წარმოუდგენელიც კია კულტურის გავრცელება უდაბნოში, რომლის ლანდშაფტიც ლას ვეგასს უფრო წააგავს, ვინემ ფლორენციას. "აბუ დაბი საკუთარი იდენტობის გარკვევის მაგივრად სხვის სულებს ყიდულობს" - დაიწივლა არაბმა ჟურნალისტმა, აბერ მიშკასმა.

"საბოლოოდ ვინ იხეირებს კუნძულის განვითარებით: სინამდვილეში ვისთვისაა ეს ყველაფერი - მშენებლობაზე მომუშავე პაკისტანელებისათვის?" — სვამს კითხვას კაშენი...

ბროექტის მხარდამჭერები კი ირონიულად ხვდებიან ასეთ კრიტიკას. ჰასონგილი აცხადებს რომ ხელოვნებას ყოველთვის სჭირდებოდა სპონ-

სორეზიო — "ნუთუ ხალხს არ ესმის, მიქელანჯელომ და დონატელომ სახელი მხოლოდ იმიტომ გაითქვეს, მედიჩები იყვნენ მდიდრები! შემოსული თანხა კი საშუალებას მოგვცემს, ახალი ნიმუშები შევიძინოთ საერთაშორისო აუქციონებზე".

"ახლო აღმოსავლეთი მზადაა ინტელექტუალური რენესანსისთვის — შესედეთ რეგიონის მთავარ კულტურულ ცენტრებს - ქაირო, დამასკო, ბაღდადი... არის რაიმე წინაპირობა, რომ ახლო აღმოსავლეთის ამ ქალაქებმა კულტურული ცენტრის სტატუსი ვერ დაიბრუნონ?" — თავის მხრივ, მხარს უბამს კრენსი.

ასევე, ბევრს სჯერა რომ კულტურის სფეროში ინვესტიციები მთელს რეგიონს დაეხმარება მშვიდობის დამყარებაში. "გაერთიანებული საემიროები ისეთი ქვეყნებიათაა გარშემორტყმული, რომლებიც ალბათ უფრო ააფეთქებენ გუგენჰეიმს, ვიდრე ააშენებენ" - წერს ანთროპოლოგიის პროფესორი, ჟან ბრისტოლ რაისი - თუ დასავლეთსა და აღმოსავლეთს არ შეუძლიათ ერთად დადგნენ შედარებით ღიბერ-აღურ საემიროებშიც კი, მაშინ სადაა გამოსავალი?"

ჰასონგილი კი დარწმუნებულია, რომ არაბებისთვის ეს "მომავლის ინვესტიციაა" და მათი მიზანი არა ევროპული კულტურის გადმოღება, არამედ მშობლიურის წახალისებაა:

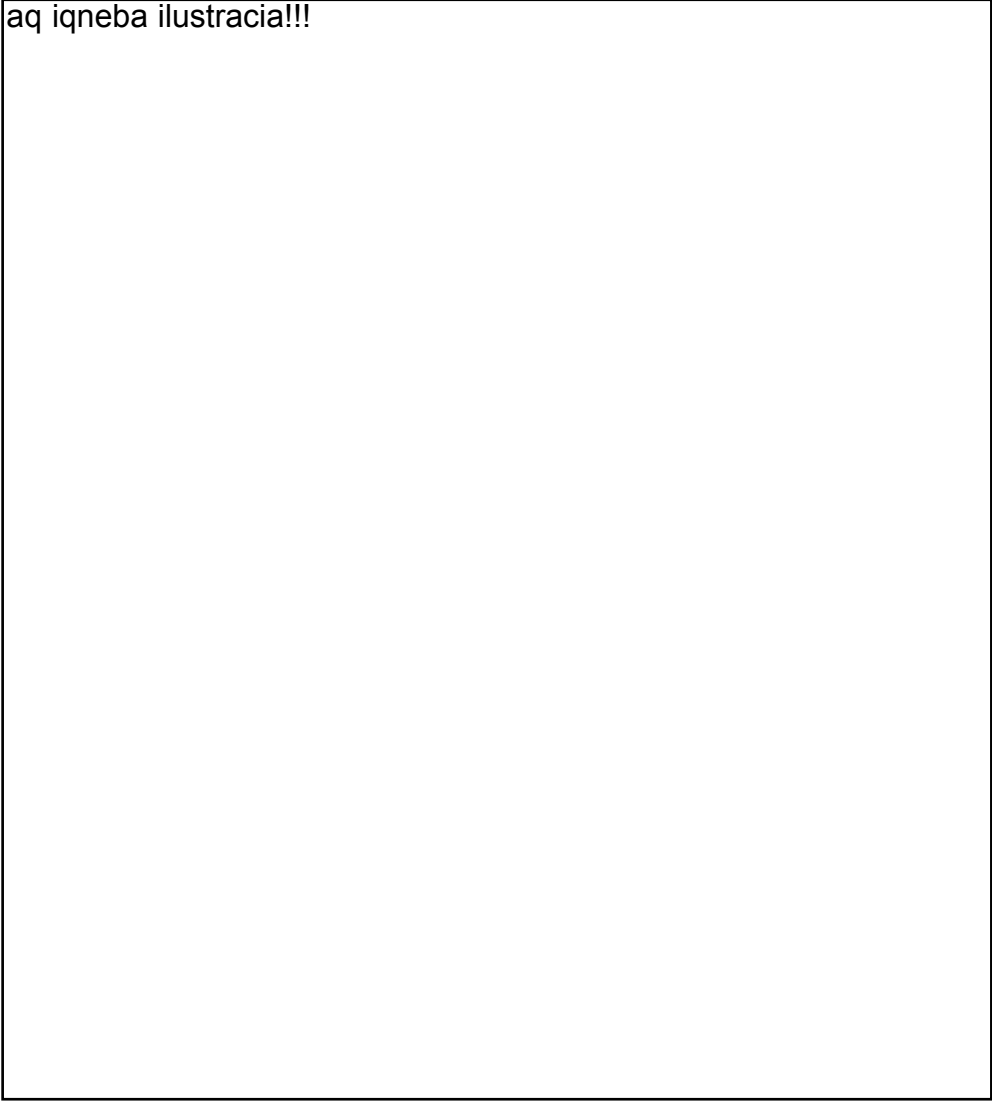
"ჯერჯერობით ყველაფერი კარგად მიდის — შიშველი სხეულების მიუხედავად, შარშან სორბონის საადიატის ფილიალმა 10.000 ალბომი გამოიწერა". ეს კი ერთდერთი სასწავლებელია საემიროებში, რომელშიც არ არის სამლოცველო -სკოლის პრინციპების გათვალისწინებით, ეს პიტეს ერთ-ერთი მოთხოვნაც იყო.

ქვეყნის თაოსნებს სჯერათ, რომ ეს ყველაფერი შედეგს გამოიღებს და ნაციონალურ კულტურად ჩამოყალიბდება. "საერთაშორისო დაწესებულებების გახსნით ჩვენ მხოლოდ ხელოვნებისადმი ინტერესს ვუღვიძებთ მოსახლეობას" - აცხადებს ადტდ-ს წარმომადგენელი, მოჰამედ ალ-მუჰარი — "ამიტომაცაა, რომ ლუვრის სახელი მხოლოდ 30 წლით გაქირავდა. ამ დროისათვის კი უკვე ნაი-ნანატრი ნაციონალური კულტურაც უნდა არსებობდეს".

"ჩვენ ყველა ვზეიმობთ ბედნიერების კუნძულის დაბადებას" - აცხადებს ჰუდა კანუ, აბუ დაბის კულტურული ფონდის დამაარსებელი. - "როცა განსხვავებული კულტურები ერთმანეთს ხვდება, აუცილებლად რაღაც ახალი - რაღაც საინტერესო ჩნდება ხოლმე".

აი, ამით კი მართლა ყველა იხეირებს.

aq iqneba ilustracia!!!

საღმან რუშდი: ფ ა რ ი თ თ უ ფ ა რ ზ ე ? ..

ახმედ საღმან რუშდი (Achmed Salman Rushdie) დაიბადა 1947 წელს ბომბეში. მისი მამა წარმატებული ინდოელი მუსლიმი ბიზნესმენი გახლდათ და არ გასჭირვებია, 14 წლის ვაჟი სწავლა-განათლებისათვის ინგლისს გაეგზავნა.

საღმან რუშდი საუნივერსიტეტო განათლებას დაეუფლა ისტორიის განხრით, შემდეგ კი თეატრში მუშაობდა და ჟურნალისტურ საქმიანობასაც ეწეოდა; 1964 წლიდან ინგლისის მოქალაქეა.

საერთაშორისო ასპარეზზე რუშდი 1981 წელს გამოჩნდა წიგნით „ჩრდილოელი ბავშვი“, რისთვისაც *პოკერ-პრიზი* ერგო. ამას მოჰყვა რომანი „სირცხვილი და თავმოყივნება“ და 1988 წელს – „სატანური სურები“, რისთვისაც ირანის სულიერმა ლიდერმა, აიათოლა ხომეინიმ მას სასიკვდილო განაჩენი – ფატვა – გამოუტანა (1989 წლის 14 თებერვალი).

საფუძველი: “წიგნი ესე მიმართულია ისლამის, წინასწარმეტყველისა და ყურანის წინააღმდეგ” და ნებისმიერ მუსლიმს წინასწარი ღოცვა-კურთხევა შეეთვალა, სისრულეში მოიყვანოს ეს განაჩენი, თუკი ხელსაყრელი შემთხვევა მიეცემა. ხოლო რათა

მართლმორწმუნეს ხელიც არ აუკანკალდეს საამისოდ, ჯილდოდ სამი მილიონი USD დაეწესა, ე.ი., არც მეტი, არც ნაკლები – საღმან რუშდის ამქვეყნიური ყოფა ახლა სამ მილიონ ა.შ.შ. (sic!) დოლარადაა შეფასებული...

თავად მწერლის თქმით, მუსლიმთა გრძნობების შეურაცხყოფა აზრადაც არ მოსვლია და სინანულიც გამოთქვა რომანის ესოდენ "ინხიბი" იკითხვისის გამო. ოღონდ ხომეინის ფატვა მისი გარდაცვალების (1989წ. 3 ივნისი) შემდეგაც ძალაში რჩება. მეტიც: ამბობენ, 1991 წლიდან რუშდის თავის საფასური გაორმაგდაო. ამის გამო იძულებულია, კონსპირაციულად იცხოვროს: ხშირ-ხშირად იცვალის ბინა და პოლიციის თანხლებით გადაადგილდეს.

სახელმწიფოებრივი ურთიერთობა ირანსა და ინგლისს, ირანსა და დასავლეთის ქვეყნებს შორის კიდევ უფრო დაიძაბა. მრავალი მუქარის, გამომცემლობებზე თავდასხმებისა და ზოგიერთი მთარგმნელის უდროოდ გარდაცვალების მიუხედავადაც კი, „სატანური სურები“ მთელ მსოფლიოში არნახული რაოდენობით ვრცელდება. ავტორის რენომე და შემოსავლებიც მატულობს, შესაბამისად, დევნილობასა და მიმალვაში მყოფმა, კიდევ არაერთი წიგნი გამოაქვეყნა – ამჟამად კი, რაღა თქმა უნდა, ამერიკაში ცხოვრობს...

2007 წლის 16 ივნისს ხმა გავარდა, დედოფალი ელიზაბეთ II კუდტურის, სპორტისა და ეკონომიკის 945 წარმომადგენელს შორის "რაინდის ღირსებით" საღმან რუშდის შემოსვასაც აპირებს. ამ ცნობას მუსლიმთა მხრიდან ისეთი საპროტესტო გამოსვლები მოჰყვა, ინგლისის საელჩოებმა ირანსა და პაკისტანში მუშაობაც კი შეწყვიტეს.

ქვემოთ წარმოგიდგენთ მრავალმხრივ საინტერესო ინტერვიუს თარგმანს, რომლის რესპოდენტი თანამედროვე ინდური კულტურის თვალსაჩინო წარმომადგენელი, ქარან ნაგარქარი (Karan Nagarkar) გახლავთ. მასალა დაბეჭდილია გაზეთში „Suddeutsche Zeitung“ (21.06.07), რომლის ქსეროასლი მიუნხენიდან გერმანიის ქართული სათვისტომოს უხუცესმა წევრმა, მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორმა, ლიტერატურისა და ფილოსოფიის დიდმა მოყვარულმა, ბატონმა ვახტანგ ჩხაიძემ გამოგვიგზავნა. ეს უკვე

მეორე მასალაა, რომელიც მან მოგვაწოდა (იხ. „არჩევანი“, 2007... გვ. ...); ჩვენც უდრემს მადლობას მოვასხენებთ ბ-ნ ვახტანგს და მასთან თანამშრომლობის გაგრძელების დიდ სურვილსაც გამოვთქვამთ.

ნუგზარ ჰაპუაშვილი

მართლმორწმუნენი წიგნებს არ კითხულობენ

(ინდოელი მწერალი, ქირან ნაგარქარი – სალმან რუშდის მიმართ ახალი მუქარის თაობაზე)

მწერალი ქირან ნაგარქარი ბომბეში ცხოვრობს. იგი არაერთგზის გამხდარა რელიგიური ფანატიკოსების წასისინების მსხვერპლი: ერთი მისი პიესა ინდუსმა ფუნდამენტალისტებმა უკვე აკრძალეს, ხოლო მოღალატე კი მაშინ უწოდეს, როცა რომანი „რაფანი და ედი“ ინგლისურად დაწერა და არა მშობლიურ მაჰარატიზე. ბოლო (მაგრამ არა უკანასკნელი) წიგნისთვის „ღვთის პატარა მეზობლი“ მავანმა თანამემამულე კრიტიკოსმა იგი „ლიტერატურულ ტერორისტად“ შერაცხა. ამ რომანში სალმან რუშდიზე ერთი არშემდგარი, დილექტანტური თავდასხმის მზადებაა ასახული. ახლა საკმარისი საფუძველი გვაქვს, რუშდის მიმართ მუქარათა ახალი ტალღის აზვირთების შესახებ ვილაპარაკოთ: მას შემდეგ, რაც ცნობილი გახდა, რომ ინგლისის დედოფალს რუშდის არისტოკრატად აღზევება სურს, ისლამურ ქვეყნებში ქუჩები ხალხით ივსება, გაერთიანებული სამეფოს დროშებს წვავენ და „სატანური სურების“ ავტორის სურათებსაც ზედ აყოლებენ.

SZ: „ღვთის პატარა მეზობლში“ თქვენ ერთი უწლოვანი ექსტრემისტის შესახებ გვიაშობთ, რომელიც, სალმან რუშდის მსგავსად, ლიბერალი ბომბეელის ოჯახიდან გამოვიდა, ოღონდ მსგავსებაც აქ თავდება და ის შემდეგ მოძალადე გახდა...

ქ.ნ.: წიგნი სწორედაც მაგაზეა – როგორ ხდება, რომ ინდოეთი, რომლის დამოუკიდებლობის ისტორია მაჰატმა განდის „არაძალადობის მოძრაობას“ უკავშირდება, ჩვენსავე თვალწინ ისეთ საზოგადოებად ჩამოყალიბდა, რომელშიც მხოლოდ ძალადობისა და ტერორიზმის ენა ზეობს...

SZ: როცა თქვენი გმირი ფატვას შესახებ შეიტყობს, გულის ფიცარზე ამოიჭრის – რუმდი ჩემი და მხოლოდ ჩემი ტყვიის წერა უნდა გახდესო.

ქნ.: მე ხომ ერთი თავმომწონე უმეცარის თაობაზე მოგიტხრობთ მხოლოდ. თავდასხმის წინ მას მეგობარი ქალი დაეკითხება – ეგ „სატანური სურები” თუ გაქ წაკითხულიო. „არა! – წამოიყვირებს ჩემი გმირი, – რა თქმა უნდა, არა!” „აბა, რა ძალა გადგია?” ის კი პასუხობს: “უფალი რომ არ შეწუხდეს, ჩემი სარწმუნოება თავადვე უნდა დავიცვა”.

SZ: როდესაც ფატვა გამოცხადდა, ზოგიერთმა ინტელექტუალმა ევროპაშიც კი თქვა: მუსლიმებისაც უნდა გაუგოს კაცმა – ბოლოს და ბოლოს, მათი რელიგიური გრძნობები შეურაცხევსო.

ქნ.: რომელ ინსტანციას შეუძლია საკუთარ თავს უფლება მისცეს და განაჩინოს, რაი არს შეურაცხყოფელი და რა – არა?.. ყველა ჯურის სახის ფუნდამენტალისტები სულ უფრო და უფრო თავხედდებიან. აგერ – აქაოდა მკრეხელობააო – „და ვინჩის კოდი” ინდოეთის შვიდ ფედერალურ შტატში აკრძალეს, და ეს იმის მიუხედავად, ფილმის ყველა ინდური ასლის დასაწყისშიც და ბოლოშიც ხაზგასმით რომ იყო აღნიშნული, “ეს ამბავი წმინდა წყლის გამონაგონია!” რომის პაპზე უფრო მეტად გაკათოლიკებული ინდუსები, მალე იქნებ ამ წიგნის ავტორსაც დაემუქრონ! და არ გაგიკვირდეთ, ევროპაში მათაც რომ გამოუჩნდეთ ეგეთი “გამგები” ლიბერალები... არა, ამგვართა მხადრატერა ვერც ცივილიზაციასა და ვერც კულტურას ვერ მოუტანს ხერს.

SZ: არადა, სწორედ ინდოეთი არ იყო, „სატანური სურები” რომ აკრძალა?

ქნ.: ხომეინი ამ წიგნის არსებობას ალბათ ვერც ვერასდროს შეიტყობდა, რაჯივ განდის რომ არ გამოედო თავი! და ეს განდითა გვარის სწორედ იმ წარმომადგენელმა მოიმოქმედა, რომელიც საკუთარ თავს დღენიადაგ “პროგრესულ, განწმენდილ” (sic!) პრემიერ-მინისტრად მოიხსენიებდა. იმაზე აღარას ვამბობ, თავად წიგნი რომ არავის წაუკითხავს ჩვენში... ისე, უნდა გითხრათ, ნებისმიერი ცენზურისათვის უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაც ისაა, რომ არავინ არაფერს კითხულობს. მაშინდელ ექსცესებს ოთხი

ადამიანი ემსხვერპლა და წიგნიც აიკრძალა. ამას არ ჯობდა, თავად ხელიგნები დაესაჯად საჯაროდ?!

SZ: წამყვანი ისლამ-ორგანიზაციის, MCB–ს, პრესმომხილველი ინაიატ ბუნგლავალა „გარდიანში“ იმაზე ამახვილებს ყურადღებას, რომ რუშდის წინააღმდეგ დარაზმვამ ბევრ ბრიტანელ მუსლიმს ისლამთან ხელახალი იდენტიფიკაციისაკენ უბიძგა.

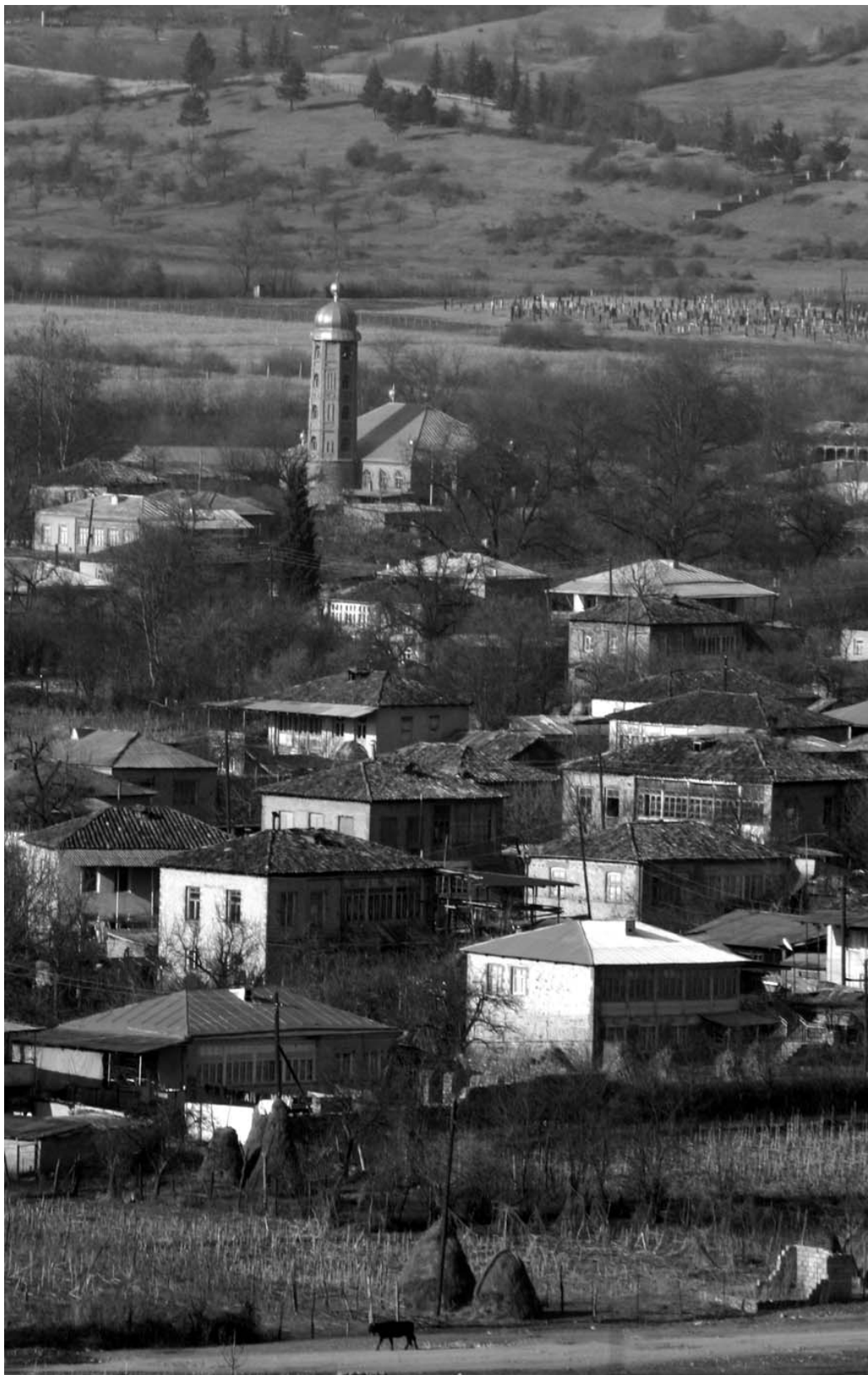
ქნ.: ისევე, როგორც ჯერ კიდევ პალესტინელთა საქმემ ბევრი მუსლიმი მეტროლ მორწმუნედ გადააქცია, რუშდიმაც უზომო ბიძგის როლი შეასრულა – ბევრს გაუმძაფრა მარგინალური განცდები, რომ მთელი მსოფლიო თითქოს მათ წინააღმდეგ იყოს მომართული.

SZ: იქნებ არც არის გასაკვირი, რომ ერთიანობის ეს განცდა თავისებური ნოსტალგიაა – ერთგვარი თვითიდენტიფიკაციის Moment of Truth?

ქნ.: და რა მერე? ეწვით წიგნები და ბოდიშები ვუხადოთ – მთლად თქვენ რომ მოგეწონებათ, ისეთი ვერ დაგვიწერიო? რუშდის წიგნს (თანაც წაუკითხავად) თუ ვიღაც მორწმუნე შეურაცხყოფად აღიქვამს, შუა ლონდონ-ქალაქში აუტოდაფეს მოწყობა და მწერლისთვის გაუსამართლებლად სიკვდილის მისჯა – თუნდაც ჩემი ან თქვენი, და საერთოდ, მთელი ცივილიზაციის შეურაცხყოფა არაა?!

SZ: პაკისტანის რელიგიის მინისტრმა, მუჰამად იაზულჰაკმა თქვა, რომ რუშდის დაჯილდოება მხოლოდ თავდასხმების გამართლებას შეუწყობს ხელს; იმ კომიტეტის წევრები კი, რომლის გადასაწყვეტიცაა, თუ ვის უბოძოს დედოფალმა სათავადაზნაურო წოდება, გაოგნებული დარჩნენ ამგვარი რეაქციის გამო: გვეგონა, ჩვენი არჩევანი ევროპასა და აზიას შორის ურთიერთობას გააუმჯობესებდაო..

ქნ.: ეგენი სწორედ იმ უცნაურად მოჭოჭმანე “მულტიკულტურალისტებს” მაგონებენ, საუბრის დასაწყისში რომ ახსენეთ... ეს გადაწყვეტილება რომ მაჰმადიანურ ქვეყნებში დიდ აფორიაქებას გამოიწვევდა, ეს ჟიურისაც უნდა სცოდნოდა. ჩუმ-ჩუმად ბოდიშების ხდას სჯობდა ხმამაღლა ეთქვათ – პოლიტიკორექტულობა აქ რა მოსატანია, ჩვენ ვაჯილდოებთ მას, ვინაიდან ის ამას *იმსახურებს!*...

Pankisi Gorge today

By Gio Rioneli

It is possible to move around without any risk and fear in Pankisi Gorge today. It is much calmer here than in many other regions of Georgia. The crime level in the adjacent regions is considerably higher. But owing to frequent comments from Russian politicians about the presence of terrorists in Pankisi, far from everybody even in Georgia realizes the real situation in the gorge. "It is too dangerous in Pankisi, Chechens guard plants for the production of drugs and ricin, they can kill you," acquaintances were telling me before the trip to the gorge. Reality proved to be considerably more ordinary.

The Kist community of Georgia is perhaps the most self-sufficient and dynamically developing Diaspora in the country. As ethnic Chechens, Kists have lived in Georgian territories for centuries. Most of the 20 thousand Georgian Kists live in Pankisi Gorge. The migration level here is low, while the birth rate is relatively high. And importantly, local young people are not eager to move to large cities, preferring to live in their villages and listen to the advice of the elders.

This is caused both by tradition, and also by the presence of the specific stereotype which prevails of Chechens and Kists. "Everybody thinks of us as terrorists, bandits, gunmen," says Ahmad, an elderly inhabitant of the village Duisi, in Pankisi Gorge. And it seems that local residents find some difficulties in shaking off this stereotype.

"My son is studying law at university in Tbilisi," says Fatima, 52, a resident of the village Jokolo. "His friends are always asking him to procure them drugs or to help them buy a weapon. As if he is a professional drug-dealer or gunman. And in addition, he is often asked how many hostages he keeps at home, whether he went to war in Chechnya and so on. He talks about this with humour, but, such "jokes" probably tire."

"Some time ago, Pankisi Gorge was the calmest place in the whole of Kakheti," Levan,

a police officer in the Akhmeta District, said. "Kists settled their very occasional problems on their own, for example, as they do now. But later, the gorge became a murderous den - this was profitable for many people. Some high-ranking people used the criminal services of Kists and Chechens. The situation in Pankisi has been quiet for the last couple of years."

Today, more than 15 thousand Kists live in Pankisi, and their resettlement here began in the 18th century. Kists were needed as a barrier against the constant piratical raids from Chechnya. The ancient name for Kists is the same as the word for Chechen -nokhchi or nakhcho. And residents of the border regions of Georgia have been calling Chechens Kists since the olden times. So, speaking in Chechen language, a Kist will say that he is Nokhchi, but speaking in Russian or Georgian he would be a Kist.

Two centuries ago, one of the conditions of migration was the adoption of Christianity by Kists. Then after Georgia became Soviet and the struggle against Christianity started, Kists adopted Islam again. However, even today elderly Kists go to church on Saturdays and light candles there. But 'Islamisation' in Pankisi is growing and expanding. In recent years, different religious organizations have regularly taken small groups of local young people to Turkey and Arab countries for appropriate training. In Pankisi, children study Arabic language instead of or as well as English, though Russian is also native for Chechens. As for the Kists, they study Georgian on their own, without any state programs, and even feel ashamed if they do not know it. In the Azeri and Armenian villages of Georgia such an attitude to the official language is rare. Many "Chechen" Chechens, plying between Georgia and Russia, speak Georgian too, and I can hardly believe that some gunmen living in Pankisi could have presented a serious threat to the safety of Russia. Much more complicated today are interrelations between Kists and Georgians, and Kists and Ossetians.

"Kists are displacing us from the gorge," a few residents of the rare Georgian villages of Pankisi are complaining. But in reality, Kists proved to be considerably well-off and more competitive than representatives of other nationalities living here.

"All the cows and sheep were stolen from our village in recent years," Nodar, resident of a small Georgian village Dedisperuli located in few kilometers from Duisi, said. "We are compelled to only keep pigs, as Kists would not steal them - Moslems do not eat pork. We had lots of disputes because of stealing and pastures, and finally we had to give them up - the Kists are stronger."

"In the past, Kists came with machine guns and pistols," Otar, one of the residents of Ossetian village of Koreti, said. "They were taking away everything they liked. Cows, cars, sometimes even furniture".

"If a gangster and thief is Kist, it does not mean that all Kists are thieves and gangsters," representatives of the Pankisi majority say in response to these accusations.

Today, the situation is completely different. But the Ossetian population continues to leave Pankisi. Few attempts to move ecological refugees here from Adjara, whose villages were destroyed by landslides and avalanches, have succeeded.

Adjara villagers are compelled to leave their native land and move to other regions of Georgia, and the Government assists them in resettlement. As there were many abandoned houses in Pankisi, the Government decided to purchase them and give them to Adjara's ecological refugees. But the government was late, as Kists, having learnt about these plans, bought the abandoned buildings to avoid arrival of new neighbors in Pankisi.

"We want to peacefully live together with our neighbors and it's not our fault that they are leaving the Pankisi," Kists say, "And if there are abandoned houses, why should Kists not buy them? Adjara residents are strangers. Why do we need them?"

The number of residents in Ossetian villages is annually decreasing in the gorge. Thus, for example, the Ossetian village Koreti, which previously comprised more than 120 houses, is half deserted today. Local Ossetians keep leaving the gorge. In the Ossetian village of Tsinubani, more than 90% of the population is Kists. The situation is similar in other Ossetian villages. It is worth noting that the migration of Ossetians from the gorge began in the beginning of 1990s after the Ossetian conflict. Most migrated to North Ossetia and now the second wave of migration of Ossetians to the territory of Russia is being observed.

"However hard it is to leave your home, it is much worse to die in solitude," they say. "And our Kist neighbors refuse to help us even a little. If we had normal relations, perhaps, we would prefer to stay."

"One village cannot be constantly growing," the Kist elders say. "Our youth does not really want to leave for the city. It means that we are simply forced to occupy places left by our neighbors - Ossetians and Georgians."

As a whole, it is possible to say that the social and economic problems here are almost the same as other regions of the country, of course, with the exception of the problem of Chechen refugees.

Chechnyan refugees first appeared in Pankisi in 1999. Their number kept growing and soon reached five thousand. About 1000 more families settled in Tbilisi. However, as a whole, the number of refugees is falling. A few returned to Chechnya, some moved to other regions of Georgia, however, most prefer to leave for the West.

"It is much easier and calmer to live today," Jafar, one of the residents of the Duisi Village, said. "It is not like some ten years ago. No shooting, kidnappings, brigandage. Everything is much better"

In comparison with many other national minorities living in Georgia, the future of the Kist community looks rather cheerful. Firstly, the birth rate is high and stable, secondly, Kists are not trying to leave Georgia, and thirdly, they have sufficiently big earnings - mostly due to the solidarity of the Kist community.

Reindeer- Breeding Is Gaining Force in Georgia

Giga Chikhladze

Venison is becoming increasingly popular. Skeptical bickering like - 'What does Georgia has to do with reindeer breeding? Are we Chukchi or what?' - has died out completely.

Hopey Futurashvili was a successful businessman some years ago, but a series of flops ruined his business and resulted in his bankruptcy. 'When I found myself in the dire financial situation, I remembered a deer farm that I had toured in England and asked myself: "Can I have a reindeer breeding enterprise in Georgia?" The only asset left to me was a small cottage and 170 hectares of woody southeast of Georgia. I gave it a name - Akhali Sairme - and started breeding reindeer. Today I've got a 700 head of deer.'

Just a decade ago reindeer farms in Georgia were hard to imagine. The only deer one could see were the ones in the zoo and a couple of national reservations. There is nothing new in home-breeding deer, though. as long as 50 years ago, in the 1980s Englishmen set up reindeer farms on the big tracts of fenced off tracts of land. Deer mainly eat grass, only in winter they feed on hay and vegetables.

'Venison is an absolutely pure meat,' - says Hopey - 'moreover, we don't use any hormonal additives in the deer food and give the reindeer medicine only in the case of emergency.'

The process of reindeer reproduction takes place in spring and young deer feed on the milk of their mothers. When they get 6-8 weeks old, they start eating grass. In Akhali Sairme - the locals call it Akhali Iremi - they shoot off roebucks every three months. By the way, gunning down the deer is much more humane than killing them at the slaughterhouse is. Besides, the deer that killed outdoors has more delicious and appropriate meat because the meat of the deer that was killed suddenly is completely free of adrenaline.

'In view of modern craze for healthy and ecologically clean food, most of the customers say no to pork and beef and choose venison,' - goes on Hopey: 'Venison has practically no fat or cholesterol.'

Compared with other domestic animals deer are quite self-sufficient and keeping them is rather cost-effective. Hopey points out that his product corresponds to the modern requirements for healthy food and is competitive with other sorts of meat. 'There are over 30 kinds of deer in the world', says Shalva Deeradze, Manager of the farm: 'We shortlisted our option to 3 kinds: European noble, spotted and Caucasian and then we chose the Caucasian kind - it needed no acclimatization'.

Price of a live deer varies from \$1000 to \$10.000 per head and 1 kilo of venison is sold for \$10 per kilo that seems quite affordable compared to the modern prices of healthy food. Besides, deer horns bring additional profit. 'We're thinking of producing smoked venison and deer milk for mass consumption', Hopey joins the conversation: 'Time'll show. They don't call me "Hopey" for nothing'.

The farm manager Shalva says that restaurant and hotel chefs are lining up for venison produced by their enterprise. 'Our farm has become so popular that some tourist agencies list it as one of the sites of interest. We are frequently hosting high-level foreign delegations as well,' - Shalva boasts: 'However, we have one problem still - that's a non-stop delivery of venison to our customers. For now we manage to do it with a 3-month interval'.

Hopey says that he and his colleagues set up an association of pioneer farmers to overcome problems easier. 'We had problems with officials, "greens" and local population', Hopey says: 'Our association is the union of various exotic breeding enterprises in Georgia, such as fox, ostrich, partridge, pheasant, frog and snake breeding farms'.

Q: How do you resist the pressure on the part of officials, "greens", and locals?

Hopey: First of all, we gained favorable taxation of our farms from the government. Later on we repelled the attempts of the Defense Ministry officials and that put an end to the wayward attitude of high-rank administrators to our enterprises.

Q: And how did it happen?

H: Well, officers from the Ministry of Defense arrived at our farm and told us that the Minister himself along with his guests was going to visit us and have a

hunting tour at our estate. I was worried because those uninvited guests could shoot down a gravid doe, or a young deer, or a producer buck. I contacted the Minister and gave him a piece of my mind. He got angry and told me to stop showing off'.

Q: *Aha, the plot thickens. What was next?*

H: On the day when the Minister and his coterie arrived, the representatives of the Prosecutor's Office and an army of reporters from printed and electronic media met them. In a fortnight's time the Minister was compelled to retire...

Q: *Yes, I remember the incident - it was the talk of the town at that time. But aren't you afraid of the revenge on the part of officials who failed to have it their way?*

H: Not really... Entire village protects our farm. Before I brought my first deer here I asked myself: 'How are you going to protect your animals from the locals? How are you going to control this vast territory?' I pondered over the problem and came up with the answer - I hired the whole village as gamekeepers. Out of 2200 people that live in the village 700 are on my payroll. Besides, I buy hay and products from them. But if I lose even one deer, I cut down everybody's salary. The deal works perfectly!

Q: *OK, and what about the "greens"?*

H: That was easy. A proper campaign in the press freed me from their accusations of destroying valuable and rare animals. True, my business is uncommon but it's profitable and useful.

**New Sairme
October 2017.**

PS: *Well, as you've already guessed, the above article is just a figment of journalist's imagination. However, we're looking forward to the time when this text will be true to the facts.*

Instructive story, indeed

НОЖ

"...С тех пор я всегда ношу с собой нож".

Х.-Л. Борхес, The Maker.

Это была очень нетипичная для городка **lovestory**. Хотя началась она, как и многие другие. Я объяснился ей на вершине горы, с которой был виден весь город. Мы долго сидели молча, я пытался подобрать слова или, точнее, расставить эти три слова так, чтобы они прозвучали как-нибудь особенно. В итоге я перемудрил и мне пришлось объясняться в любви два раза. Первый раз - глубокомысленно-философски и непонятно (**даже для самого себя**), во-второй раз - обычным, так сказать, образом. Но Нино (**а кто же еще?**) это оценила.

Я был юн, если не сказать больше. Она тоже. Мы целовались враскоряку и наши джинсы быстрее всего протирались сами знаете, в каком месте. Но времена были строгие и мы решили (как ни странно, с моей **джентльменской** подачи) обождать с "этим" до свадьбы, которая, конечно же, должна была вскоре состояться с или без ведома наших родителей.

Я знал о ней все. И только теперь понимаю, что знал больше, чем нужно. Как и я, она недавно стала жертвой сексуального насилия. Но если мне это доставило лишь удовольствие, то ее привело чуть ли не к фригидности. Ведь сначала ее совратила подруга (хотя это было гораздо невиннее, чем в женских ватерпольных командах), а потом жених этой самой подруги. И чуть ли не с помощью этой самой подруги.

Причем, отношений они так и не прервали. Я имею в виду женскую часть того треугольника. Как ни странно, эта история меня не смутила (хотя все это уже было более, чем нетипично для городка того периода, о котором идет речь).

Мой друг иногда одалживал нам однокомнатную квартиру, где мы с Нино подолгу сидели той холодной и ветренной весной, держась за руки и строя планы на будущее. Мы оба хотели большой дом с камином и верандой, которая бы его окружала, всего одну машину и четверых детей. Но как-то раз мы слишком увлеклись поцелуями и мне с большим трудом удалось остановиться. Причем в этот момент мы оба были почти что раздеты. Как ни странно, но горд за свою стойкость оказался лишь я. Она мне даже почудилась несколько разочарованной. (**W-w-women...**). А у нее, кстати, оказалась очень красивая грудь. И пупок. (**Увы, как только начинаешь писать о чем-нибудь интимном в вульгарном понимании этого слова, сразу возникают ассоциации с порносайтами, которые битком набиты понятно чем, включая тексты**).

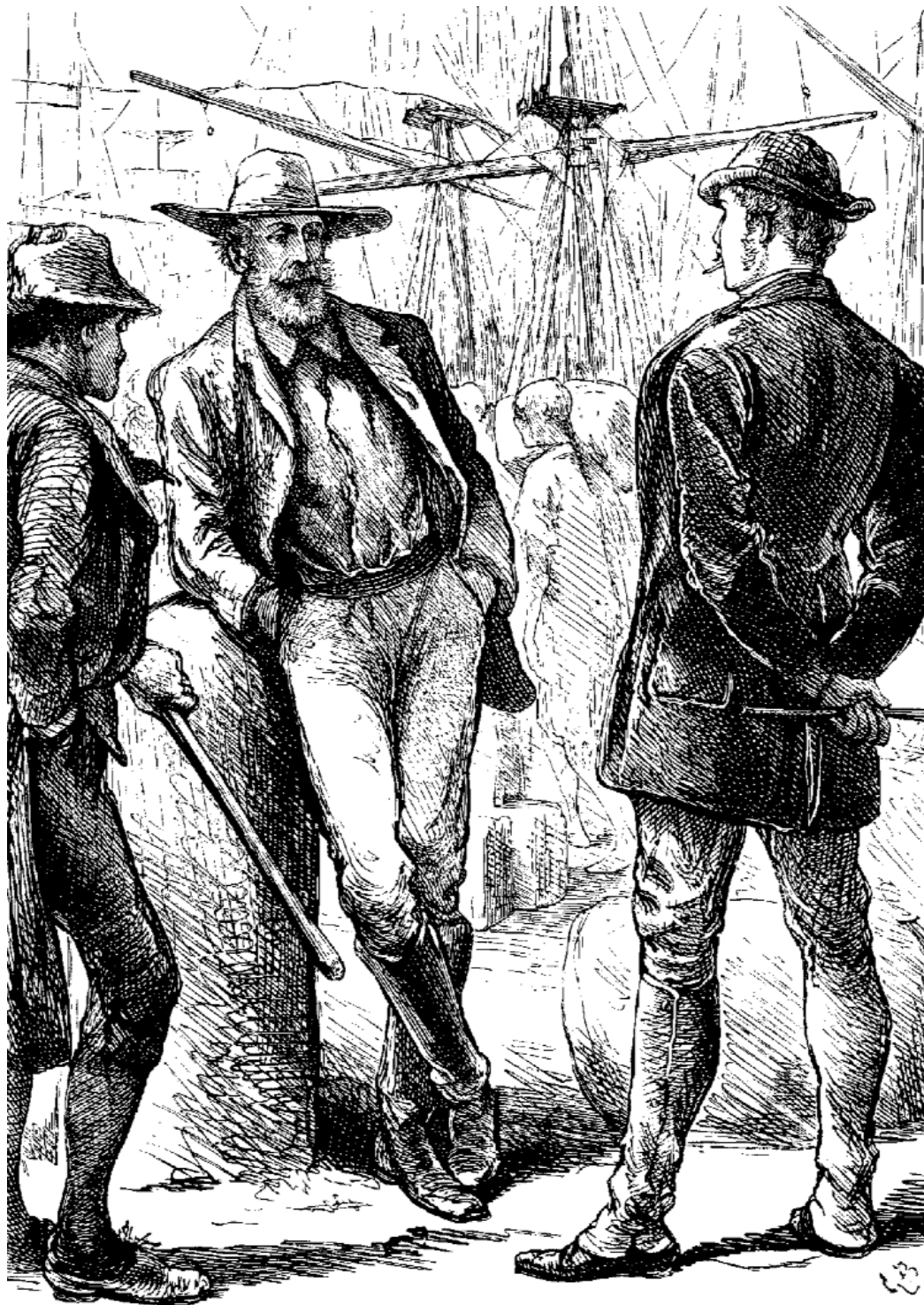
Но вскоре я поймал себя на том, что хочу ее больше, чем люблю. И уловив в себе эту крамольную мысль, забил ее ногами в самый дальний уголок контролируемого подсознания. (Во всем виновата старшая сестра, которая с детства зомбировала меня таким абстрактным понятием, как **"настоящий джентльмен"**. Ну и книжки вредные, типа Достоевского...).

Вскоре "случилось страшное". Ее родители узнав о встречах с таким неисправимым маргиналом, как я, категорически потребовали пресечь подобное. Рыдая, она позвонила мне и мы, на редкость быстро покорившись "судьбе и диктату", договорились встретиться **в последний раз** на той самой квартире. На сей раз мой друг грипповал и лежал в комнате, а нам пришлось устроиться на кухне. Подозрительно блестя глазами и облизывая языком губы, она села прямо на кухонный стол, прижавшись к стене. Нет, она вовсе не собиралась мне **отдаваться**. Просто она не намеревалась **сопротивляться**... Дело было за мной. Но понял я это лишь лет двадцать спустя, когда у меня оказалось достаточно времени, чтобы в замедленном темпе просматривать затертую бобину всей жизни. А тогда... Даже Интернета еще не было. А инфантильность в Грузии - дело обычное. Здесь дети бывают мужами с рождения, но мужи до конца дней своих остаются детьми.

Вы когда-нибудь пробовали раздеть девушку, если на ней юбка и колготки, которые натянуты чуть ли не до груди? Не пробуйте - все равно не получится. Впрочем, сейчас молодежь одевается гораздо практичнее в этом смысле. А тогда... Я не нашел на этой чертовой кухне ни одного ножа, чтобы легко и элегантно справиться с этим чертовым нейлоном. Вскоре она холодно пресекла мои бесплодные попытки, почему-то бросила мне: "Ты меня, кажется, никогда не любил", поправила на себе одежду, прическу и ушла.

А я... Я с тех пор всегда ношу с собой нож.

მუხრვანური ამსტერდამიდან

გიომ აპოლინერი

ინდონეზიიდან მომავალი, სანელებლებით დატვირთული ჰოლანდიური ბრივი "ალკმარი" სისხამ დილით მოადგა საუთჰემპტონის ნავსადგურს. ინგლისში გემი დიდხანს დგომას არ აპირებდა — ტვირთს მოუთმენლად ელოდნენ როტერდამელი კომერსანტები; მაგრამ კაპიტანმა გადაწყვიტა, მომქანცველი რეისის შემდეგ ბიჭებს დასვენება არ აწყენთო.

როგორც კი ჩასვლის ნებართვა მიიღეს, "ალკმარის" ეკიპაჟი გუნდ-გუნდად დაიძრა ტრაპისკენ. მათ შორის ერთი უღალწვერა გოლიათი გამთირჩეოდა, სახელად ჰენდრიკ ვესტიგი: მარჯვენა მხარზე პატარა მაიმუნი ეჯდა, მარცხენაზე — მწვანე კაკადუ, ზურგზე კი ინდური დიბა-ატლასით დატენილი აბგა მოეგდო.

ადრეული გაზაფხულის საღამო იდგა. ჰენდრიკ ვესტიგი არსეინად მიაბიჯებდა ქვაფენილზე, თუმცა გაზის ლამპიონების ბჟუტავი შუქი ძლივას ატანდა ქუჩებში ჩამოწოლილ ბურუსში. მიდიოდა მეზღვაური, აგონდებოდა მშობლიური ამსტერდამი, სახლი, სადაც დაიბადა და გაიზარდა, აგონდებოდა ქერათმიანი ქალიშვილი — მისი საცოლე, სამი წელი რომ ელოდა ჰენდრიკის დაბრუნებას. . .

ეზაგ-ბარ-როუდზე ვიღაც კარგად ჩაცმულმა მამაკაცმა გააჩერა:

— თუთიყუშს ყიდით?

მეზღვარი შეყოყმანდა. უნდოდა ერთად დაეცალა ხელიდან მთელი ეს უცხო საქონელი. სწორედ ამ მიზნით გავიდა ქალაქში, წინასწარ იანგარიშა კიდევ რამდენი ფუნტის მოგება შეეძლო. . .

– თვალში მომივიდა ეგ თქვენი თუთიყუში, – განაგრძობდა უცნობი, – სწორედ ისეთია, მე რომ მჭირდება. მართო ვცხოვრობ, ხმის გამცემი არაგინა მყავს. . . მომყიდით?

როგორც ყველა ჰოლანდიელი მეზღვარი, ჰენდრიკ ვესტიგიც რიგიანად ლაპარაკობდა ინგლისურს:

– ბატონი ბრძანდებით, – უთხრა, – გააჩნია, რამდენს გადამიხდით.

თანხაზე არ უვაჭრიათ – უცნობი ჯენტლმენი შემოთავაზებულ საფასურს მაშინვე დაყაბულდა.

– ოღონდ ჩემსას წავიდეთ, ბარემ ქსოვილებსაც ვნახავდი, იქნებ მომეწონოს კიდევ რამე.

იღბლიანი დასაწყისით გახარებული ჰენდრიკ ვესტიგი დაუფიქრებლად მიჰყვა უცნობს. გზად მაიმუნს ყოველმხრივ უქებდა ხასიათს და ამტკიცებდა, ეს ჯიში სხვებთან შედარებით ინგლისის ჰავას უკეთ იტანს და იშვიათი ერთგულიცაა პატრონისო. მაგრამ ქება მალე შეწყვიტა – რესპექტაბელური ჯენტლმენი აინუნშიაც არ აგდებდა მეზღვარის ლაქლაქს, თითქოს ხმაც კი არ ესმოდა მისი.

მთელი საათი იარეს ასე უბრად. მხოლოდ ნოტიო ნისლით შეწუხებული მაიმუნი წრიბინებდა დროდადრო, ან თუთიყუში თუ ააფროთნიალებდა ფრთებს. უსაშველოდ გაჭიანურებული დუმილისგან მეზღვარმა, ცოტა არ იყოს, უხერხულადაც კი იგრძნო თავი.

– საცაა მივალთ. . .

მეგზურის ხმამ შეაკრთო ჰენდრიკი. ისინი უკვე ქალაქის შემოგარენში იყვნენ. გზას ორთავე მხრიდან რკინის მესხრით შეღობილი სკვერი ჩასდევდა. ბურუსით მოცულ ხეებს შორის აქა-იქ მწვანეში ჩადგმული კოტეჯების საბურსე მიწები გამოკრთოდა, ხოლო უკან დარჩენილი ნავსადგურიდან ხანგამოშვებით აღწევდა ზღვაში გამავალი გემების გამყივანი საყვირის ხმები.

ერთ-ერთ ჭიშკართან უცნობი შეჩერდა. ჯიბიდან გასაღები ამოიღო, კარი გააღო და მეზღვარი თავაზიანი ჟესტით გაატარა წინ. მერე ისევ საგულდაგულოდ ჩარაზა კლიტე. ირგვლივ სრული სიჩუმე სუფევდა. ეზოს

სიღრმეში პატარა, მოხდენილი ვილა იდგა, მჭიდროდ დახურული დარბაზებიდან ოდნავი სინათლეც არ გამოკრთოდა.

უცნობი ჯენლტმენი, მისი სიტყვაძვირობა, უკაცრიელი სახლი — ყოველივე ამას იდუმალების ელფერი დაჰკრავდა. ჰენდრიკ ვესტიგი, ცოტა არ იყოს, შეშფოთდა, მაგრამ მყისვე გაახსენდა უცნობის ნათქვამი — მართო ვცნოვრობო და გული დაიმშვიდა — რომელი ნაბობი შე ვარ, გაძარცვის მეშინოდესო. . . "ერთი ვიღაც ახირებული მილიონერია ეტყობა" — დაასკვნა ბოლოს და აწკმუტუნებულ მაიმუნს დაცაცხანა.

* * *

მეზღვარი საბოლოოდ დამშვიდდა, როცა მასპინძელს ჰოლში შეჰყვა და სანათის შუქზე გემოვნებით მორთული ოთახს ჰკიდა თვალი — ასეთი კლიენტის ხელში გაუსაღებელი საქონელი მართლა არ უნდა დარჩენოდა.

უცნობი მცირე ხნით გავიდა ოთახიდან და მოოქროვილი გალიით ხელში დაბრუნდა.

— თქვენი ხელით ჩასვით, — თქვა და გალია მაგიდაზე შემოდგა. — არ მინდა მივეკარო, სანამ არ მომეჩვენება. შერე კი ლამფა აიღეთ და გამომყევით, მეზობელ ოთახში დიდი მაგიდაა, ქსოვილებს იქ გავსინჯავ.

ჰენდრიკი უსიტყვოდ დაჰყვა მასპინძლის ნებას, მაგრამ გადააბიჯა თუ არა ზღურბლს, ზურგსუკან გასაღების ჩხაკუნი გაიგონა. მოიხედა. ოთახში მის გარდა არავინ იყო. შეცბუნებული გაჩერდა; მიხვდა, საგანგებოდ შემოიბრუნა აქ, მაგრამ რა მიზნით, ეგ კი ვეღარ ამოეცნო.

მოულოდნელად ოთახის მოპირდაპირე მხრიდან დაგუდული კვნესა შემოესმა. ჰენდრიკმა მაგიდას შემოუარა და კედლის გასწვრივ გაბმული ფარდის კუთხე ფრთხილად გადასწია. ლამფის შუქმა ჩაბნელებული სივრცე გაჰკვეთა და მეზღვარის წინაშე დამზაფრავი სურათი გადამშალა. . .

უზარმაზარ, მთლიანი აბანოზის ხისგან გამოთლილი ჯვარცმის ქვეშ, თურანულ ტახტზე დედიშობილა დაეკრათ ნაცემ-ნაბეგვი ახალგაზრდა ქალი. უეცრად ჯვარცმამ დაიჭრიალა, ხე შუაზე გაიბო და გაოგნებული ჰენდრიკ ვესტიგის თვალწინ, კედელში დატანებული სარკმლიდან დამბახიანი ხელი გამოჩნდა. ლულა მეზღვარს პირდაპირ შუბლში ჰქონდა დამიზნებული.

— ახლა ყურადღებით მისმინეთ და რასაც გეტყვით, სიტყვაშეუბრუნებლად შეასრულეთ! ოდნავი შეყოვნება და ადგილზევე გაგათაგებთ. . .

ჰენდრიკმა თავისი იდუმალი მასპინძლის მჭახე ხმა შეიცნო.

— სასთუმალთან ორღულიანი დამბაჩა დევს, ერთადერთი ტყვიაა შიგ.
. . . თუ ამ სამსახურს გაშიწევთ, არ დაგეკარგებათ, ან სხვა რა გზა გაქვთ
— ოღონდ ჯერ ქალს პირი აუხსენით!

მეზღვარემა სასთუმალისკენ გაიწია, დამბაჩის ცივ ტარს ჰკიდა
ხელი და ერთი კი გაივლო გულში, იქნებ გასროლა დაგასწროს, მაგრამ
ეს ფიქრი იყო და იარაღის ტუჩი ზედ საფეთქელზე მიებჯინა.

— ნუ სულელობთ! თუ დამიჯერებთ, თქვენთვისვე იქნება უკეთესი.
. . .

ჰენდრიკს ცივმა ოფლმა დაასხა. სასწრაფოდ შეხსნა ქალს პირზე
აკრული ხილაბანდი და ქანდაკივით გაირინდა.

— არა, მორის, ჩემი ბრალი არ არის. . . არაფერი დამიშავებია! ხომ
მეუბნებოდი, დავიფიქვით რაც მოხდა და თავიდან დავიწყით ყველაფე-
რიო! ნუთუ მატყუებდი, მორის?! — ქალის სასოწარკვეთილი სახე მხეცხაც
მოუღებოდა გულს.

— თქვენი არაფერი მჯერა, — ცივად გაეპასუხა ხმა კედლის მიღმა.

— ჩემი ბრალი არ არის, მორის! . . .

— ეს თქვენი უკანასკნელი სიტყვები იქნება. . . ჩემს გარდა მათ
ვეღარავინ გაიგონებს, ვეღარასოდეს! . . .

— ჩემი ბრალი არ არის მორის, — საწყალობლად გაიმეორა ქალმა.
თმაგაშლილი, ნატანჯი, მაინც მომაჯადოებლად მშვენიერი იყო. . .

— მაგას უკვე აღარაა აქვს მნიშვნელობა, გადაწყვეტილია ყვე-
ლაფერი — ჩემი ხელით მოგკლავდი, ოღონდ. . . არ შემიძლია, ჯერ ისევ
მიყვარხარ!

ოთახში ავბედითი სიჩუმე ჩამოვარდა. ჰენდრიკს მძიმე
წინათგრძნობამ გული მოუკუმშა.

— ახლა შენი ჯერია, მეზღვარო, — გაისმა ისევ. — სამამდე
ვითვლი: თუ მესამე ოვლაზე, მაგ დედაკაცს შუბლში ტყვიას არ დააჭედებ,
ძალიდრით მოგკლავ! ერთი. . . ორი. . .

ცხოველური შიშით ატანილმა ჰენდრიკმა აკანკალებული ხელით
უსწორა ლულა და ჩახმასს გამოჰკრა. იმწამსვე სარკმლიდანაც იჭექა
დამბაჩამ, საფეთქელგანვრეტილი მეზღვარე საკუთარ მსხვერპლს

გადაემხო. სამარისებულ სიჩუმეში მხოლოდ პატრონის სვითრის ქვეშ შემალული მაიმუნის წკმუტუნია ისმოდა.

* * *

მეორე დღეს, საუთჰემპტონის არისტოკრატიულ გარეუბანში, შემთხვევით გამვლელებს ერთ-ერთი კოტეჯიდან უცნაური ხმები შემოესმათ და მაშინვე კონსტებლს უხმეს. ცარიელ ვილაში ახალგაზრდა, მომხიზვლელი ქალისა და ვილაც მამაკაცის შიშველი გვამები აღმოაჩინეს. ჩაკეტილ ოთახში შიშისგან თავზარდაცემული პატარა მაიმუნი კედლებს აწყდებოდა.

გამოძიებამ დაადგინა, რომ მამაკაცმა ჯერ ქალი მოკლა, ხოლო შემდეგ თავიც მოიკლა. დაღუპულთა გინათბა მალე გაარკვიეს, მაგრამ ამ უცნაური დრამის ზოგიერთი მხარე მაინც საიდუმლოებით მოცული დარჩა. გაუგებარი იყო, როგორ აღმოჩნდა ინგლისის პერის მეუღლე — ლედი ფინგალი მიტოვებულ კოტეჯში, ერთი დღის ჩამოსულ ვინმე ჰოლანდიელ მეზღვაურთან ერთად. . .

კოტეჯის მეპატრონის ჩვენებამაც ვერაფერი შემატა ძიებას. მისი თქმით, ეს ვილა უბედურ შემთხვევამდე ათი დღით ადრე იქირავა ვინმე კოლინშმა მანჩესტერიდან, რომლის კვალსაც ვერ მიაგნეს. მეპატრონემ კოლინში დაახასიათა როგორც ზრდილი, სიტყვაძვირი პიროვნება, ერთობ თვალშისაცემი ხუჭუჭა წვერით, თუმცა წვერი შეიძლება ყალბიც ყოფილიყო.

ლორდი ფინგალი შეტყობინებისთანავე ჩამოვიდა ლონდონიდან. უსაზღვრო იყო მისი მწუხარება — საბრალო პირდაპირ აღმერთებდა თავის ცოლს. ამ ტრაგედიის მერე კი იგი საერთოდ განერიდა საზოგადოებას, ხელი აიღო ბრწყინვალე კარიერაზე და განდევნილივით განმარტოვდა კენსინგტონის საგვარეულო ცისე-კოშკში, სადაც ახლა ერთადერთი მოხუცი კამერდინერი ემსახურება. არავინ იზიარებს მის სიმართლევებს — და მხოლოდ მწვანე თუთიყუშში ეხმიანება ჟამი—ჟამ, ინგლისის გულჩათხრობილ პერს: "ჩემი ბრალი არ არ-რი, მორრის. . . ჩემი ბრალი არ არ-რი, მორრის. . ."

თარგმანი: ვია ქუმბუნიძე

ЖИВОЙ ГОРОД

За последние 250 лет о Тбилиси не раз писали, что он - европейский город, также писали, что азиатский. Известно и сравнение с богом Янусом, - он, дескать, подобен Двуликому - одним лицом смотрит на запад, другим на восток. Как сообщил Тбилиси в интервью нашему спецкорреспонденту, **"Враки все это!"**. Город мотивировал это тем, что он он - кавказский город, сердце Кавказа. **А Кавказ - это пуп земли** - уточнил Тбилиси, добавив, что об этом даже Сальвадор Дали знал - достаточно посмотреть на одну из его картин. - **Так вот, если у пупка есть сердце, то это Я** - заявил город.

Что касается перемен, неизбежных в любом случае, то в конце позапрошлого века писатель один - Лев Толстой, писал, что **"Тифлис очень цивилизованный город, очень подражающий Петербургу и это ему хорошо удается"**.

Комментарий города:

"Наврал, Толстой. Никому я не подражал и Петербурга его, выскочку этого малолетнего, нувориша, в глаза не видел. А еще один писатель, местный уже, Илья Чавчавадзе, писал из того же Петербурга: "Не тянет меня в Тифлис, изменился он, будто все тбилисцы куда-то ушли, и вместо них явились пришельцы, невеста из каких краев". В том же письме он говорит о том, что улицы переполнены транспортом, мэр города красит дома в какие-то непонятные цвета и так далее. Сколько лет живу, какждый год одно и то же нудят: куда девались тбилисцы, понаехали тут всякие, понастроили домов уродливых, красят их, мол, красками жуткими, портят город... то говорили, что город каретами и лошадьми переполнен, утонем, мол в навозе, теперь то же самое о машинах твердят. Нет, вы люди, какие-

О ДОМАХ И НОВОСТРОЙКАХ

A black and white photograph showing a low-angle view of a building facade. The wall is almost entirely covered in dense ivy. A balcony with a wooden railing and a dark curtain is visible. To the right, the corner of a building with a tiled roof and a small arched window is seen. In the background, a church steeple with a cross on top rises against a sky with scattered clouds. Some leafy branches are in the foreground on the right.

О ВОДЕ И ТРУБАХ

Лет сто одиннадцать назад один из путеводителей по Тбилиси рекомендовал отправиться в Сабуртало на перепелиную охоту и одновременно предупреждал: "Только не забудьте захватить с собой двухдневный запас питьевой воды, чтобы не мучиться в этих краях от неутолимой жажды". Кстати, проблемы с водой в Тбилиси были всегда. Даже в 50-е годы прошлого века, в послевоенные годы, вода была желанным, но редким гостем в городских водопроводных кранах. Однако уже в 80-е годы Тбилиси вошел в первую десятку городов мира по обеспеченности питьевой водой. Кстати, сегодня он остается в той же десятке, несмотря на то, что в некоторых районах города вода подается по графику. Но это объясняется просто - потери воды за последние годы составляли до 70 процентов! То есть из 10 литров, которые должны были добраться до крана на вашей кухне, доползло всего три литра. А все дело в трубах, которые настоятельно и пока что безуспешно требуют замены. И все равно - в Тбилиси можно безбоязненно пить воду из-под крана, а это что-нибудь да значит.

26 КУБОМЕТРОВ

Большинство гневных старческих филиппик начинается словами: "А когда я был мальчиком...". Впрочем, этими же словами старики разматывают и сентиментально-колючие клубки своих ирреальных воспоминаний. Но ритм жизни меняется (в худшую сторону?) и я, в мои неполные тридцать лет, такой же фразой открываю своим детям дверь в мир города моего детства. "Когда я был маленьким мальчиком"...

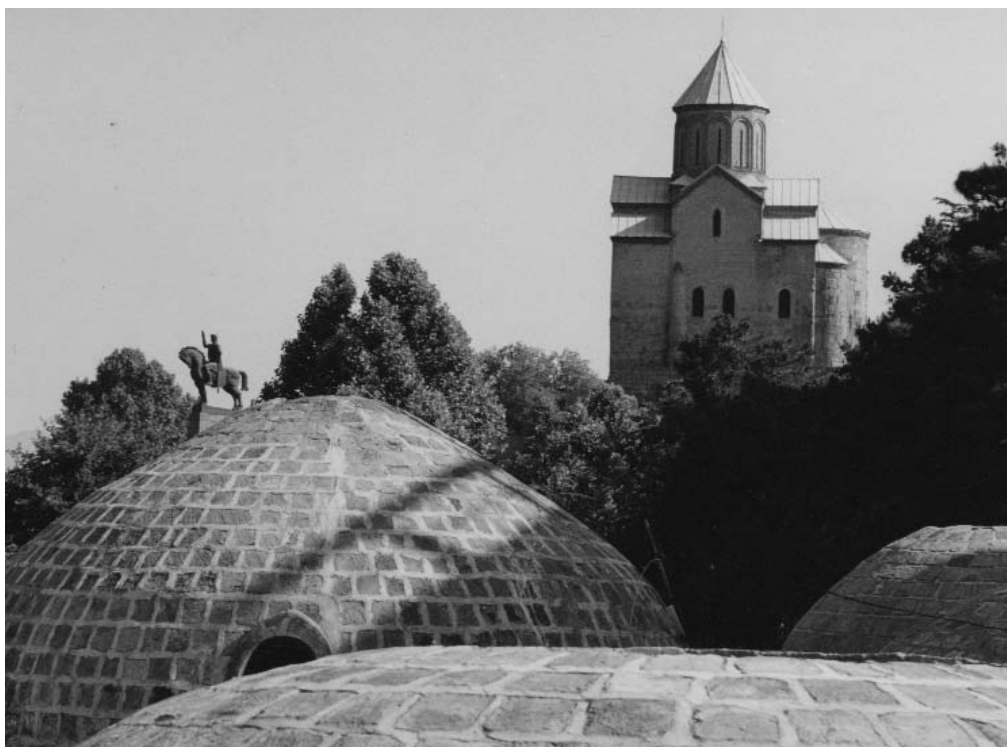
Есть лишь единицы людей, которые считают, что что-то со времени их детства изменилось в лучшую сторону. Зато эти немногочисленные оптимисты всегда могут привести цитату Уинстона Черчиля: "Любые перемены - к лучшему". Впрочем, ему же приписывают и несколько иной вариант: "Перемены - это залог успеха". Так или иначе, а большинство тибилсцев считает, что город меняется лишь в худшую сторону. И в некоторых вопросах мне приходится с ними соглашаться.

На тихой и спокойной улице, где я вырос, каждый из десяти больших корпусов был окружен пышным кружевом из нескольких десятков деревьев, кустарников и клумб. Акация, сирень, шелковица, клены, платаны, кипарисы, ели, сосны и даже пальмы. Места для детских игр было более, чем достаточно. Можно было забраться в зелень и воображать себя пиратом на необитаемом острове, или викингом, или первооткрывателем Африки, спасающимся от голодных каннибалов в виде редких прохожих. Ну, вы понимаете.

Тбилисцы могут легко представить сегодняшнее состояние этой улицы. Теперь здесь построено более 70 (!) новых домов, около 500 (!!!) гаражей для автомашин, а остальная полезная площадь занята опасными и уродливыми

пристройками. Место для детей осталось лишь на крыше большого гаража, где устроена спортивная площадка. И все. Думаю, что мало кто осудит меня за фразу, произносимую с грустью: "Когда я был маленьким мальчиком"...

Еще в конце 80-х годов прошлого века на каждого жителя Тбилиси приходилось по 26 кубометров зелени - причем, это считались деревья и кустарники, а не обширные некогда газоны. Сегодня - 3 кубометра! Разница колоссальная. Первые жертвы были принесены во время энергетического кризиса, когда деревья начали пускать на дрова. Потом начало резко увеличилось количество жителей города (в том числе за счет беженцев, в чем их лично, конечно же винить нельзя) и с одного миллиона выросло почти до двух (это последние данные о Тбилиси). Так же резко выросло количество автомобилей, которым понадобились гаражи. Потом начался строительный бум... А еще варварская "санитарная" обрезка деревьев, которая, по странном совпадению, началась после "розовой" революции. Так вот, по мнению специалистов, ничего общего с санитарностью, это обрезка, более всего напоминающая сатанистские обряды, не имеет. Деревья рубят по всему городу, летом, весной, осенью, зимой. Оставляют уродливые столбы, не дающие ни тени, ни кислорода. И наблюдают - выживут деревья, или нет. Большинство выживает, но с трудом. Так и живем - от 26 кубометров, до трех и ниже, ниже...

ISSN: 1512-3375